

REVITALIZACIJA

POVIJESNIH NASELJA OTOKA KORČULE I MLJETA

ELABORAT INTEGRALNE ZAŠTITE I REVITALIZACIJE POVIJESNIH NASELJA U
KRAJOLICIMA OTOKA KORČULE I MLJETA NA PROJEKTU "WINTER MED"

1.A.

KATALOG NASELJA OTOKA KORČULE

Zagreb, 2022.

Elaborat integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima otoka Korčule i Mljeta
na projektu "WINTER MED"

01 STRUČNA STUDIJA INTEGRALNE ZAŠTITE I REVITALIZACIJE POVIJESNIH NASELJA
U KRAJOLICIMA OTOKA KORČULE I MLJETA S KATALOGOM NASELJA

Prilozi:

01.A. KATALOG NASELJA OTOKA KORČULE

01.B. KATALOG NASELJA OTOKA MLJETA

01.C. KONZERVATORSKO – URBANISTIČKI PLAN PILOT PODRUČJA POSTRANA

01.D. KONZERVATORSKO – URBANISTIČKI PLAN PILOT PODRUČJA KORITA

02 SMJERNICE ZA IZRADU REGIONALNOG AKCIJSKOG PLANA RAZVOJA
CJELOGODIŠNJEG ODRŽIVOG I ODGOVORNOG TURIZMA NA OTOCIMA
KORČULI I MLJETU U DUBROVAČKO – NERETVANSKOJ ŽUPANJI

03 PRAVILA ZA PLANIRANJE I PROJEKTIRANJE U TRADICIJSKIM NASELJIMA OTOKA
KORČULE I MLJETA

prilog: BROŠURA / REVITALIZACIJA POVIJESNIH NASELJA OTOKA KORČULE I MLJETA

Zagreb, veljača 2022.

Project co-financed by the European
Regional Development Fund

Naručitelj:

REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA DUBROVAČKO – NERETVANSKE ŽUPANIJE (DUNEIA)
Branitelja Dubrovnika 41, 20 000 Dubrovnik

Izvršitelj:

ASK ATELIER d.o.o.
Trg N. Š. Zrinskog 17, 10 000 Zagreb

Projektni tim izvršitelja:

Azra Suljić, dipl.ing.arch.
dr. sc. Marija Premužić Ančić, dipl.ing.arch.
Dunja Naerlović, mag.ing.arch.
Paula Zrnić, mag.ing.arch.
Petra Špilj, mag. ing. arch.
Hana Fort Mlakar, bacc. ing. arch.

Institut za povijest umjetnosti – Centar Cvito Fisković, Split
dr. sc. Josip Belamarić, povj. umj.

Sani Sardelić, dipl. komp. knjiž. i prof. filozofije

Zelena infrastruktura d.o.o., Zagreb
Lara Bogovac, mag. ing. prosp. arch.
Višnja Šteko, mag. ing. prosp. arch., CE

Direktorica:

Azra Suljić, dipl. ing. arh.

Stručna suradnja i stručna koordinacija za naručitelja:

Zavod za prostorno uređenje
Dubrovačko-neretvanske županije

Elaborat integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima otoka Korčule i Mljeta izrađen je u okviru projekta "Mreža zimskih otoka za cjelogodišnja turistička iskustva na Mediteranu" (akronim projekta: "WINTER MED") koji je sufinancirala Europska unija sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj u sklopu programa transnacionalne suradnje INTERREG MEDITERRANEAN 2014. – 2020.

Sadržaj ovog elaborata isključiva je odgovornost Regionalne razvojne agencije Dubrovačko – neretvanske županije – DUNEIA.

SADRŽAJ

1. UVOD I METODOLOGIJA RADA.....	4
2. KATALOG	5
3. KARTOGRAFSKI PRIKAZI.....	213

1. UVOD I METODOLOGIJA RADA

Ovaj katalog sastavni je dio prve faze projektnog zadatka izrade Stručne studije integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima otoka Korčule i Mljeta.

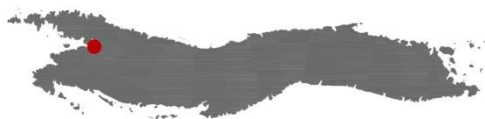
Katalog naselja izrađen je na temelju podataka iz:

- javno objavljenih podataka na Internet stranicama Ministarstva prostornog uređenje, graditeljstva i državne imovine (<https://ispu.mgipu.hr/#/>)
- javno objavljenih podataka na Internet stranicama Ministarstva kulture i medija (<https://geoportal.kulturnadobra.hr/geoportal.html#/>)
- javno objavljenih podataka na Internet stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike (<https://www.bioportal.hr/gis/> , <https://envi.azo.hr/>)
- javno objavljenih podataka na Internet stranicama Državne geodetske uprave (<https://geoportal.dgu.hr/>)
- postojećih stručnih studija područja Dubrovačko – neretvanske županije
- važeće prostorno – planske dokumentacije (<http://www.zzpudnz.hr/PROSTORNIPLANOVI.aspx>)
- arhivske građe Državnog arhiva u Splitu
- fototeke Konzervatorskog odjela u Splitu
- fototeke Konzervatorskog odjela u Dubrovniku
- ostale stručne literature
- interneta

Katalog naselja otoka obuhvaća 9 kataloških jedinica pri čemu jedna kataloška jedinica obuhvaća tabličnu i grafičku analizu naselja i pripadajućeg mu krajolika:

<i>Općina</i>	<i>Redni broj</i>	<i>Broj kataloške jedinice</i>	<i>Naziv naselja</i>
VELA LUKA	1.	01.A.-1	VELA LUKA
BLATO	2.	01.A.-2	BLATO
SMOKVICA	3.	01.A.-3	SMOKVICA
KORČULA	4.	01.A.-4	ČARA
	5.	01.A.-5	PUPNAT
	6.	01.A.-6	ŽRNOVO
	7.	01.A.-7	RAČIŠĆE
	8.	01.A.-8	KORČULA
LUMBARDA	9.	01.A.-9	LUMBARDA

2. KATALOG

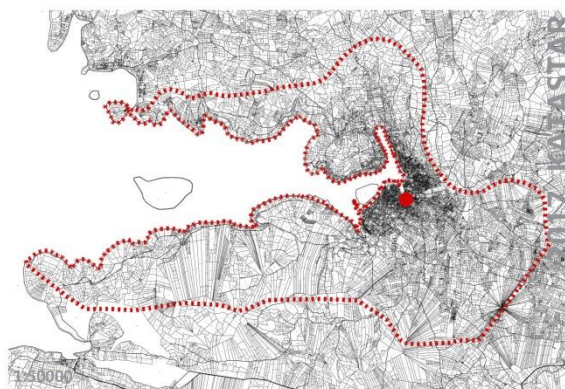
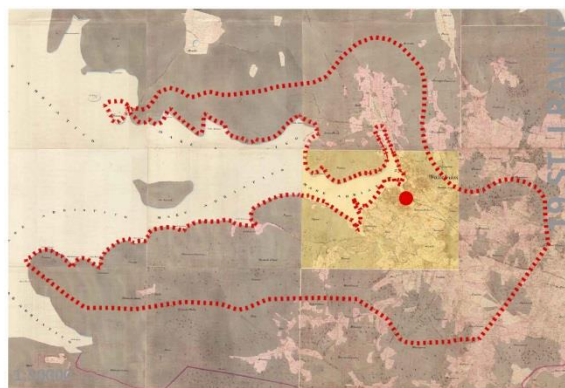
01.A. - 1 VELA LUKA

A / KRAJOLIK ZALJEVA NASELJA VELA LUKA

Prostorni prikaz krajolika naselja Vela Luka

- POVIJESNO NASELJE
- ⋯ KRAJOLIK NASELJA

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

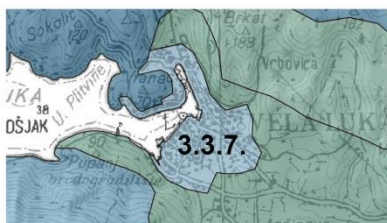
OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	VELA LUKA
Naziv krajolika:	KRAJOLIK ZALJEVA NASELJA VELA LUKA
Katastarska općina:	314765, VELA LUKA
Pravni status:	Nema
Površina:	1019 ha

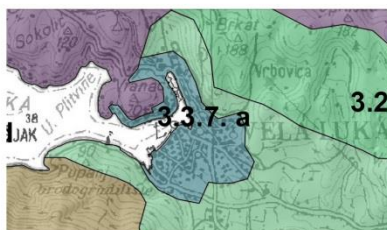
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Vela Luka prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilišić, 2016):	Naziv krajolika:	63. Agrarni krajolik krških polja Blato – Vela Luka 64. Terasirani krajolik Požar-Bradat-Prigradica 65. Urbani krajolik Vela Luka 66. Arheološki krajolik Vela spilja
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik (63, 64, 65, 66) Tip - Ruralni i agrarni krajolik (maslinarski, 63) Tip - Ruralni i agrarni krajolik (vinogradarsko-maslinarski, 64) Tip – urbani (65) Tip – suhozidni, polje, nizinski (66)
	Površina:	2749 ha (63); 4557 ha (64); 264 ha (65); 40 ha (66)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (63, 64, 66) Zaštita prostorno-planskom dokumentacijom (65)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.

Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.4. Kulturni krajobraz krških polja 3.3. Krajobraz padina otoka i poluotoka 3.3.3. Kulturni krajobraz terasa na padini 3.3.5. Mješoviti krajobraz padina 3.3.7. Urbani krajobraz
	Krajobrazno područje:	a. Vela Luka – Blato a. Požar-Bradat-Prigradica a. Pupanj-Poplat a. Vela Luka

3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
3.2.4. kulturni krajobraz krških polja
3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka
3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini
3.3.7. urbani krajobraz

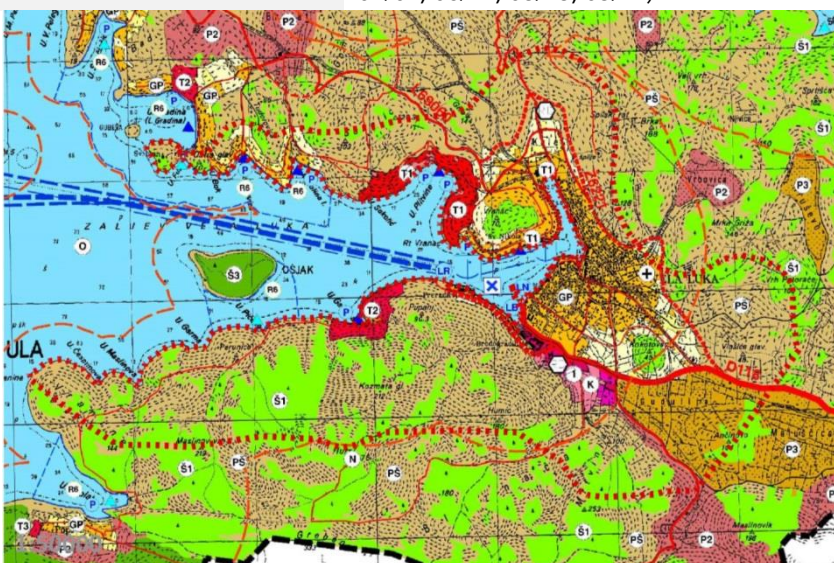

3.2.4. a. Vela Luka - Blato
3.2.5. a. Poljica - Vrbovica - Kruševo - Hrastovice - Njivica
3.3.3. a. Požar - Bradat - Prigradica
3.3.7. a. Vela Luka

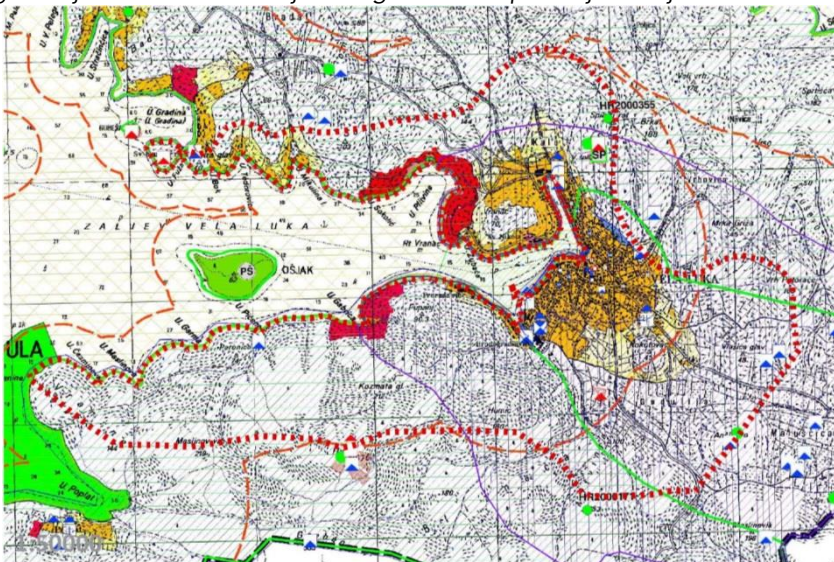
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Općine Vela Luka (sl. glasnik Općine Vela Luka br. 02/07, 08/11, 03/13, 03/21)

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Korištenje i namjena površina: područje krajolične cjeline najvećim dijelom zauzimaju površine gospodarskih i zaštitnih šuma te površine ostalog poljoprivrednog tla. Zatim slijede područja ugostiteljsko – turističke namjene te građevinsko područje naselja Vela Luka.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.2. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora: područje krajolične cjeline u sjevernom i južnom dijelu obuhvaćeno je osobito vrijednim predjelom – kultivirani krajobraz, dok je područje naselja Vela Luka obuhvaćeno zonom etnološke baštine.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:
 Toponimi na katastarskoj karti iz 1837.st.:
 Smještaj u prostoru:

19.ST. I RANIJE
 VALLE GRANDE, BOBOVISCHIE, BAD, GUDULIC, KOCOLOVAZ, KNESINZCHI LAZZI, VALLE KALLI, PUPAN
 Krajobrazno područje se nalazi na krajnjem zapadnom dijelu otoka Korčule, sjeverozapadno od Blatskog polja. Obuhvaća obalne padine zaljeva Vela Luka od uvale Gradina do rta Vranine, u čijem se središnjem dijelu ističe otočić Ošjak.

Opis sastavnica krajolika:
 Prirodne sastavnice:

Područje je definirano formom zaljeva relativno strmih obalnih padina na kojima prevladavaju antropogena tla na kršu, a koje omeđuju zaravnjeni središnji dio polja s naseljem. Akvatorij je omeđen niskom stjenovitom

<p>Kulturne (antropogene) sastavnice:</p>	<p>obalom sa šljunkovitim plažama u brojnim uvalama, a u izgrađenom dijelu istočno od uvale Zabaća, obala je uglavnom izgrađena ili dijelom betonirana. Prirodna vegetacija prevladava na južnoj obalnoj padini zaljeva, a čini ju crnogorična šuma i njeni prijelazni oblici na vapnenačko-dolomitnoj crnici. Pronađena arheološka građa u Veloj špilji pruža dokaze o naseljavanju i o svim oblicima života nekoliko prapovijesnih ljudskih zajednica koje su se koristile špiljom za svakodnevni život. Obzirom na brojne prapovijesne i antičke lokalitete, kontinuitet naseljavanja ovog područja trajao je od kraja paleolitika do sredine brončanog doba (Čečuk, Radić, 2005; navedeno u Mirošević, 2008). Unatoč tome, današnje naselje nastaje polovicom 19. stoljeća kada se stanovnici Blatskog polja sele na obalu radi prenapučenosti, jačanja gospodarstva, ali i jačanja morskih veza radi izvoza poljoprivrednih proizvoda. Temeljitu transformaciju krajobraza u širem području Vela Luke u to doba prati intenzivno krčenje zemljišta, gradnja meja i formiranje suhozidnih ograda - površina potrebnih za uzgoj vinove loze.</p> <p>Urbanizacija litoralnog područja tijekom druge polovice 20. stoljeća bitno je izmijenila način života i rada u povijesno ruralnoj, pa poluurbanom cjelini naselja Vela Luka. Naselje se razvilo u unutrašnjosti zaštićenog i dubokog Velolučkog zaljeva, na stranama okolnih brda (Pinski rat, Mrki rat, Vranac, Bobovišće, Hum). Gusta izgradnja prati antropogeniziranu obalnu liniju, dok prema zaleđu postaje rahlija u kombinaciji s aktivnim terasiranim površinama vrtova, voćnjaka i maslinika. Unutar obradivih površina prevladavaju tipični korčulanski sustavi polja (predjel Gudulije) i terasa (uski paralelni uzorak), a zbog rasprostranjenosti i intenziteta suhozidne intervencije te njihove poljoprivredne aktivnosti područje predstavlja reprezentativni otočni terasasti maslinarski tip krajobraza.</p> <p>Glavna prometna povezanost Vele Luke i Blata je preko državne ceste D-118 (Korčulanska cesta), koja ujedno povezuje zapadni dio otoka s ostalim naseljima na otoku Korčuli. Naselja Vela Luka i Blato povezana su još lokalnom cestom Tri luke-Potirna-Blato, te cestom makadamskog tipa preko Blatskog polja. (Mirošević, 2008)</p> <p>Šire područje čitavog naselja Vela Luka uključivši poluotok Vranac na sjeveru, uzvisinu Pupanj na jugu te prostor okolnih uzvisina u smjeru Blatskog polja dio je evidentirane etnozone, a samo naselje je evidentirano kao poluurbana graditeljska cjelina. Prostornim planom je područje sjeveroistočno i jugozapadno od naselja Vela Luka evidentirano kao osobito vrijedan predjel - kultivirani krajobraz.</p>
<p>Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:</p>	<p>Izdužena forma zaljeva uokvirena je vršnim dijelovima terasiranih obalnih padina koje se u središnjem dijelu spuštaju prema moru i zaravnjenom dijelu koji se otvara prema Blatskom polju u zaleđu. Zaljev je prema otvorenom moru zaštićen svojim položajem u dnu zaljeva i prirodnim akcentom – otočićem Ošnjakom, a linija razvedenog obalnog ruba u podnožju maslinika na terasiranim padinama postupno dolazi do volumena kompaktne jezgre poluurbanog naselja. Temeljni prostorni odnos proizlazi upravo iz odnosa volumena (obalnih padina) i ploha (polje i more u središnjem dijelu), unutar kojih se otvara niz drugih koji definiraju promatrano područje – odnos izgrađenog dijela naselja prema poljoprivrednom krajobrazu (terasiranim maslinicima), ali i moru; odnos terasiranog poljoprivrednog krajobraza prema šumskom volumenu na padinama. Opisani elementi sagledanog područja tvore zanimljivu i vrijednu cjelinu, velike kompleksnosti i harmoničnosti, u kojoj se stupanj otvorenosti i karakter mijenjaju prolaskom kroz krajobraz.</p> <p>Krajobrazno područje ima snažan antropogeni karakter velike povijesne i asocijativne vrijednosti. Očuvanost struktura poljoprivrednog krajobraza djelomično je narušena zapuštanjem poljoprivrednih površina i izgradnjom u obalnom pojasu. Zbog svog karakterističnog smještaja i skladnog međuodnosa prirodnih i antropogenih struktura, ovo je područje izraženog prostornog identiteta i visoke vizualno-doživljajne vrijednosti.</p>
<p>Nematerijalne (perceptivne)</p>	<p>Kumpanija</p>

sastavnice:

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:	<i>Unutar područja se nalazi lokalitet Vela špilja, zaštićeni spomenik prirode koji se nalazi na južnom obronku brda Pinski rat, na 130 m iznad uvale Kale u Veloj Luci.</i>
Natura 2000:	<i>U zaljevu Vela Luke se nalazi i park šuma Ošjak na istoimenom otočiću. U sjeveroistočnom dijelu područja nalazi se lokalitet ekološke mreže, HR2000171 Tabaina špilja (prema Direktivi o staništima).</i>

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	Z-4674-Arheološko nalazište Beneficij - Gudulija Z-3817-Arheološko nalazište Vela spila Z-5292-Crkva sv. Vincenca Z-5587-Crkva sv. Josipa sa zvonikom i trgom Z-6468-Zgrada Osnovne škole Vela Luka P-6249-Arheološko nalazište Ančinovo
---	---

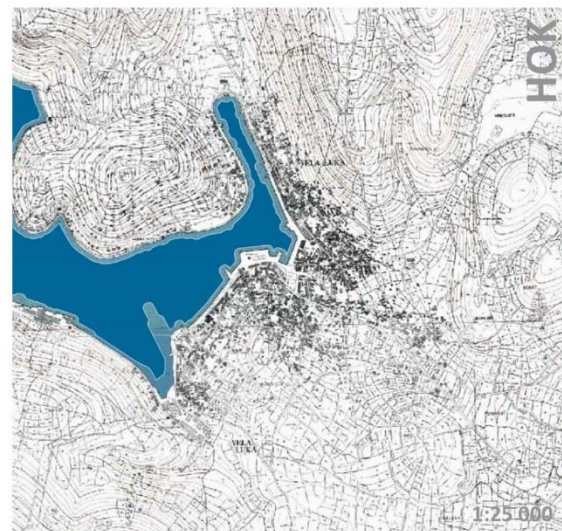
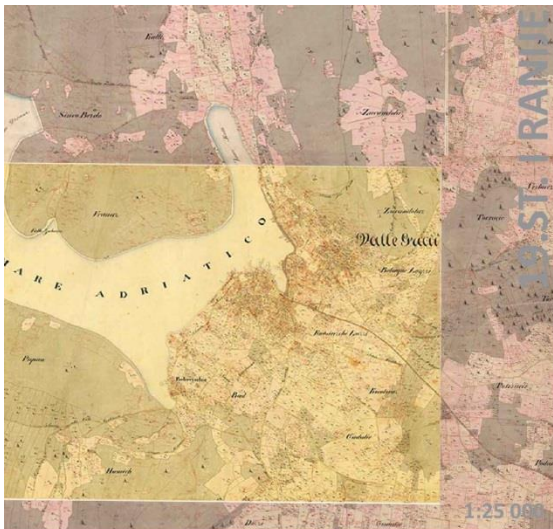
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izorno stanje
3	Izorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE VELA LUKA

Vela Luka

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

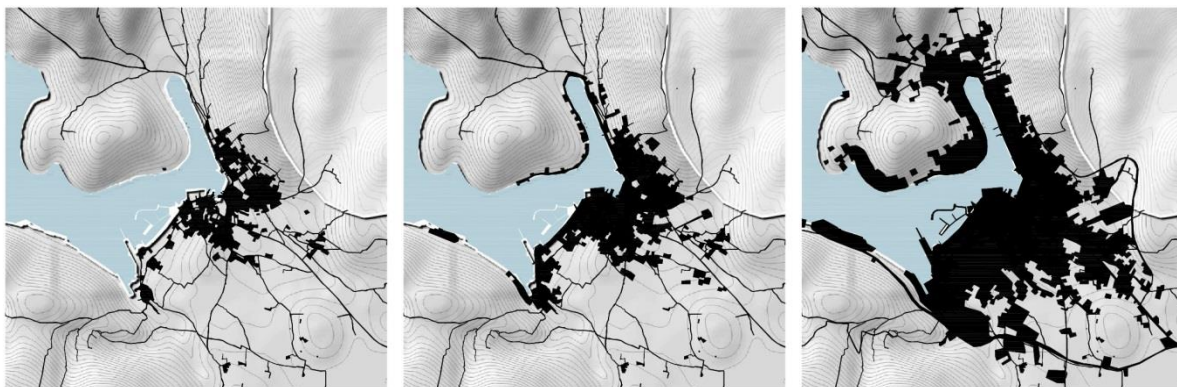
OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	VELA LUKA
Naziv naselja:	VELA LUKA
Katastarska općina:	314765, VELA LUKA
Broj stanovnika (danas / najveći):	3286 (2021.) / 5026 (1921.)
Datacija:	19.st. i ranije
Tip naselja:	Naselje gradskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	140 ha
Pravni status:	Nema
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Centralno

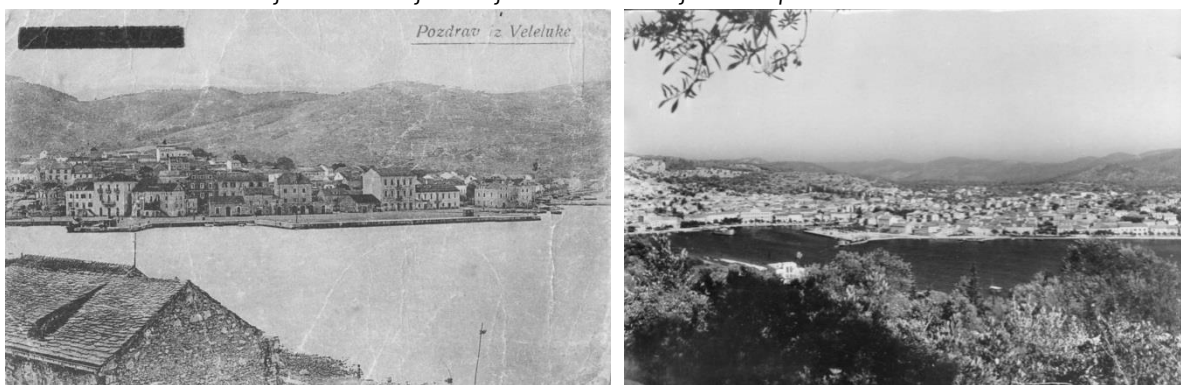
GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	VALLE GRANDE
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	VELA LUKA
Opis geneze naselja:	<p>Najstariji kulturni sloj na Korčuli, još iz mlađeg kamenog doba, otkriven je u Veloj spilji poviše velolučke uvale Kale. To je geološki i klimatski opservatorij, vremeplov u najdublju prošlost čovjeka na srednjem Jadranu. Korčula se odvajkada nalazila na "otočkom mostu" kojim se - iz doline Neretve (i centralne Bosne), preko Pelješca, ovog otoka, Sušca, Palagruže i Tremita - najkraće plovilo preko Jadrana. Vela spilja je svojevrsna kontrolna točka bujnih tragova najranijeg povijesnog života na toj transverzali. Bila je naseljena u razdoblju od 15.000 do 2.000 godine stare ere, od kraja kamenog do sredine brončanog doba, pa i poslije. Nalazi u spilji omogućavaju i sliku otoka u pleistocenu, prije 18.000 godina, kada je Korčula bila vazdazeleno gorje koje se izdizalo nad velikim travnatim stepama i močvarnim ravninama. Na njima su pasla stada krupnih kopitara (crveni jelen, divlja goveda, konji i svinje), na korist paleolitičkog lovca koji je svoje oružje i oruđe izrađivao u samoj spilji (deseci tisuća kremenih rhotina). Paleoneretva je izdubila korito u dnu današnjeg Korčulanskog kanala spajajući se na širokoj delti negdje istočno od Visa s ušćem Paleocetine. Pretpostavlja se k tome da se na zapadnom kraju otoka mogla nalaziti i prva grčka kolonija na otoku koju su početkom V. st. stare ere osnovali maloazijski Knidani, a za koju, osim posrednih pisanih, nemamo materijalnih dokaza. S druge strane, činjenica što se Vela Luka spominje istom u 15. i 16. st., i to gotovo kao puki geografski pojam, sugestivno govori o dramatičnim promjenama u dinamičnom širem geopolitičkom, odnosno društveno-povijesnom okviru po čijim zakonima se naselje u dnu dobro zaštićenog, a razgranatoga Velolučkog zaljeva moglo postupno oblikovati i širiti tek od 18. stoljeća. Od antičkih vremena sve do 18. st. taj život povukao s obale u unutrašnjost otoka. U 15. i 16. st. tri su kaštela korčulansko-blatskog plemstva sa skladištima i manjim ribarskim nastambama, crkva sv. Vicenza iz 16. st., te crkva-ermitaž sv. Ivana na otočiću u Gradini jedine zabilježene građevine. Potaknut ubrzanom gospodarskim razvojem, tijekom prve pol. 19. st. odvija se dugi proces administrativnog i crkvenog osamostaljivanja od Blata. "Franciskanski katastar" pokazuje da je 1836. na užem području Vele Luke bilo više od 400 čestica zgrada, odnosno građevinskih sklopova. U to su vrijeme bile naznačene sve linije razvoja i procvata Vela Luke tijekom 19. stoljeća. U prostoru središta naselja, u Lučici, okupit će se sve važnije javne zgrade: župna crkva (1846.-1848.) sa zvonikom, te s kućama bratovština Sv. Josipa i Gospe od Ruzarija, Carinski ured, Kapetanija, Općina i javni zdenac, vrulja sa živom vodom nedaleko od župne crkve. Gradnja manjih tvorničkih i manufakturnih postrojenja na rubnim dijelovima, te ubrzan razvoj trgovačkog i putničkog prometa potakla je 1869. proširenje i uređenje novih dijelova obale, a 1894. sagrađena je Vela Riva.</p>

Trokatna Pučka učionica, podignuta 1911. kao jedna od najvećih školskih zgrada na jadranskoj obali, simbolički kruni razdoblje najvećeg prosperiteta mjesta koje je u tom času i demografski samo iza Splita, Dubrovnika, Šibenika, Zadra i susjednog Blata.

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Stare razglednice: 1/ iz 1923.g. 2 / iz 1965.g. (izvor: delcampe.net)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■■■ identificirana krajolična cjelina naselja

■ izgrađeni prostor

□ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Općine Vela Luka
(sl. glasnik Općine Vela Luka br. 02/07, 08/11, 03/13, 03/21):

■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ vrijedno obradivo tlo

■ ostala obradiva tla

■ gospodarske i zaštitne šume

■ šume posebne namjene

■ DRŽAVNA CESTA

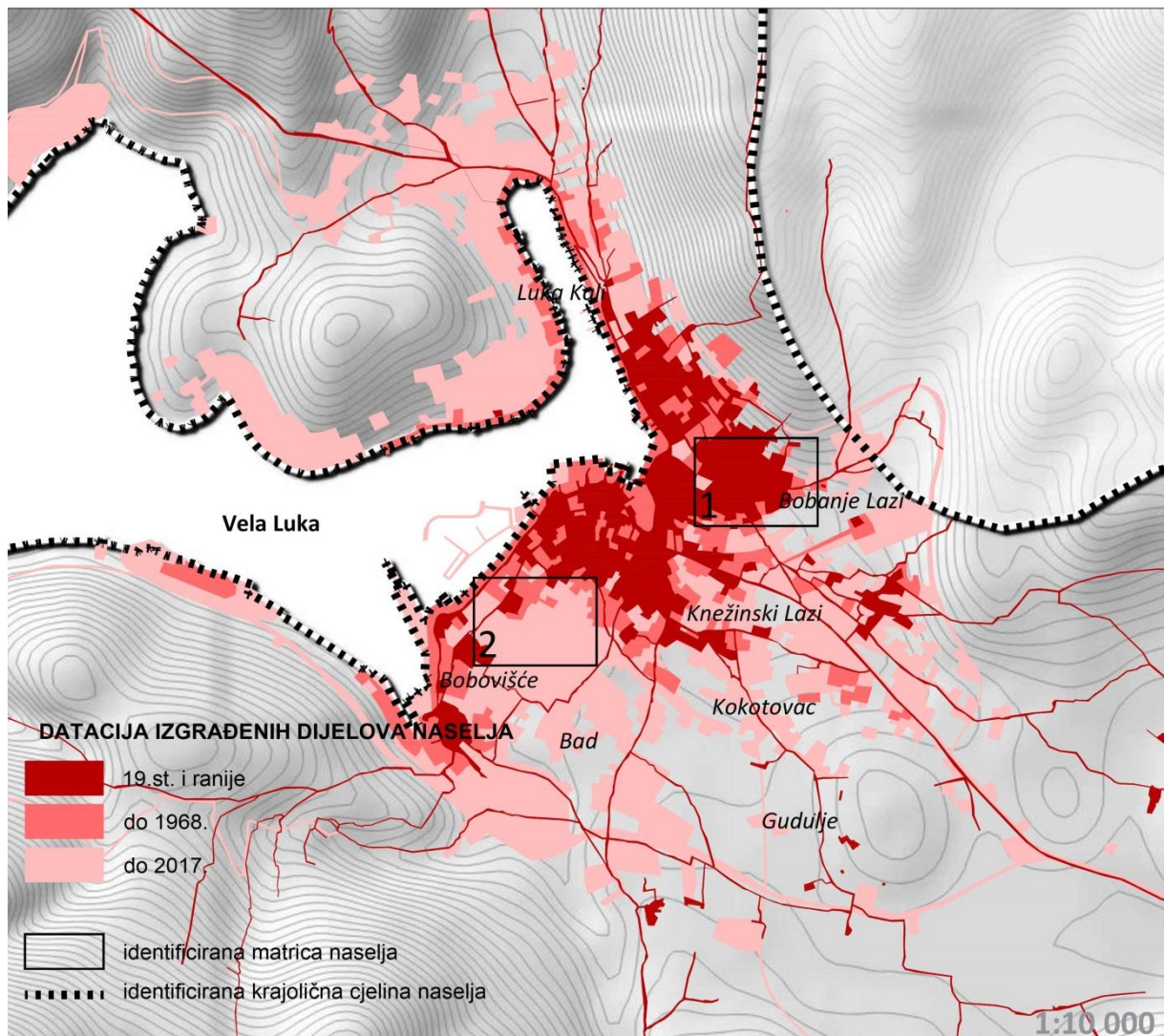
■ ŽUPANIJSKA CESTA

■ LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

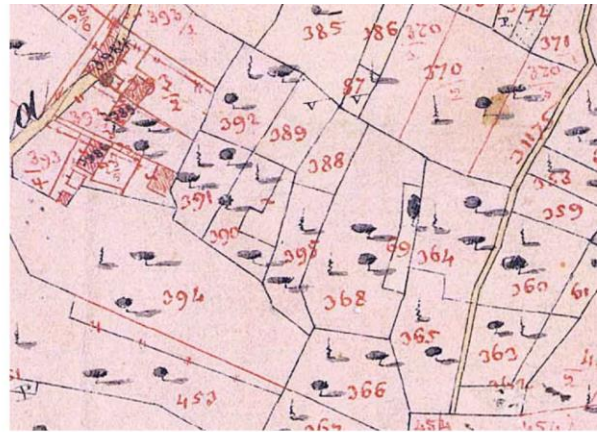
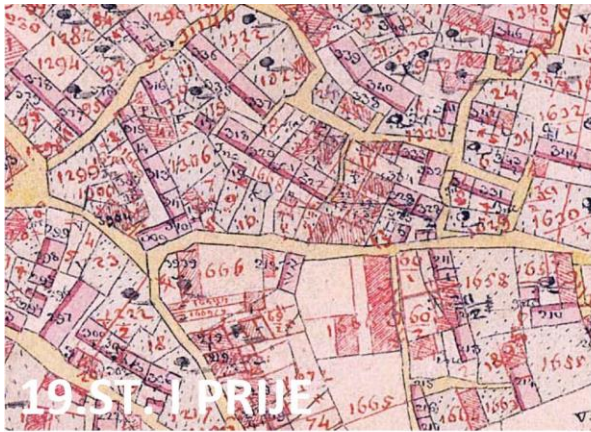
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o nizu kuća, pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovovima položenim paralelno sa slojnicama terena u nagibu. Pojedinačnoj stambenoj jedinici pristupa se preko predprostora ograđenog ogradnim zidom u visini prizemlja. Glavna pročelja orijentirana su na jug i nisu uvijek simetrično oblikovana. Nekim pojedinačnim jedinicama glavna stambena etaža se nalazi na katu do koje se pristupa putem stepenica ispod kojih se nalazi nadsvođeni ulaz u prizemlje (volat).

Katnost: P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni vijenac, pokrov krova crijepom, završna obrada pročelja kamen, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca

Naziv tipologije: DVOR

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o stambeno – gospodarskom sklopu koji se sastoji od niza građevina osnovne (stambene) namjene, te pomoćnih građevina gospodarske namjene. Sklop je nerijetko ograđen ogradnim kamenim zidom u visini prizemlja, a zajedničkom vanjskom prostoru pristupa se prolaskom kroz nadsvođeni prolaz iznad kojeg se nalazi terasa sa odrinom.

Glavna stambena etaža se nalazi na prvom katu do kojeg se pristupa putem stepenica iz vanjskog prostora ispod kojih se nalazi nadsvođeni ulazni prostor u prizemlje.

Katnost: P+1+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni vijenac, pokrov krova crijepom, završna obrada pročelja kamen, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkva sa trgom

Škola

Groblje

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na zračnom snimku iz 1968.g.

Riječ je slobodnostojećoj građevini, zbijenog pravokutnog tlocrta sa 4-strešnim krovom. Građevina ima uređenu okućnicu na način da su jasno odijeljeni stambeni vrt od parkirališnog prostora. Glavno pročelje orijentirano je na jug te je simetrično oblikovano pravilnim rasterom otvora u čijim se osima na katu nalaze stambeni prostori s izlazom na balkon.

Katnost: P+1

Materijal: građa zida nepoznata, završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

Naziv tipologije: VIŠESTAMBENA

Identificirana tipologija evidentirana je na zračnom snimku iz 1968.g.

Riječ je o višestambenoj izgradnji izduženog pravokutnog tlocrta sa 2-strešnim i 4-strešnim krovovima. Sva pročelja simetrično su oblikovana i artikulirana vanjskim prostorima pojedinačnih stambenih jedinica – balkoni i lođe. Glavni pristup ostvaren je sa juga.

Katnost: P+2+Pk

Materijali: građa zidova nepoznata, završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa roletama.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Uređena riva, trajektno pristanište

Đardin

Hotel

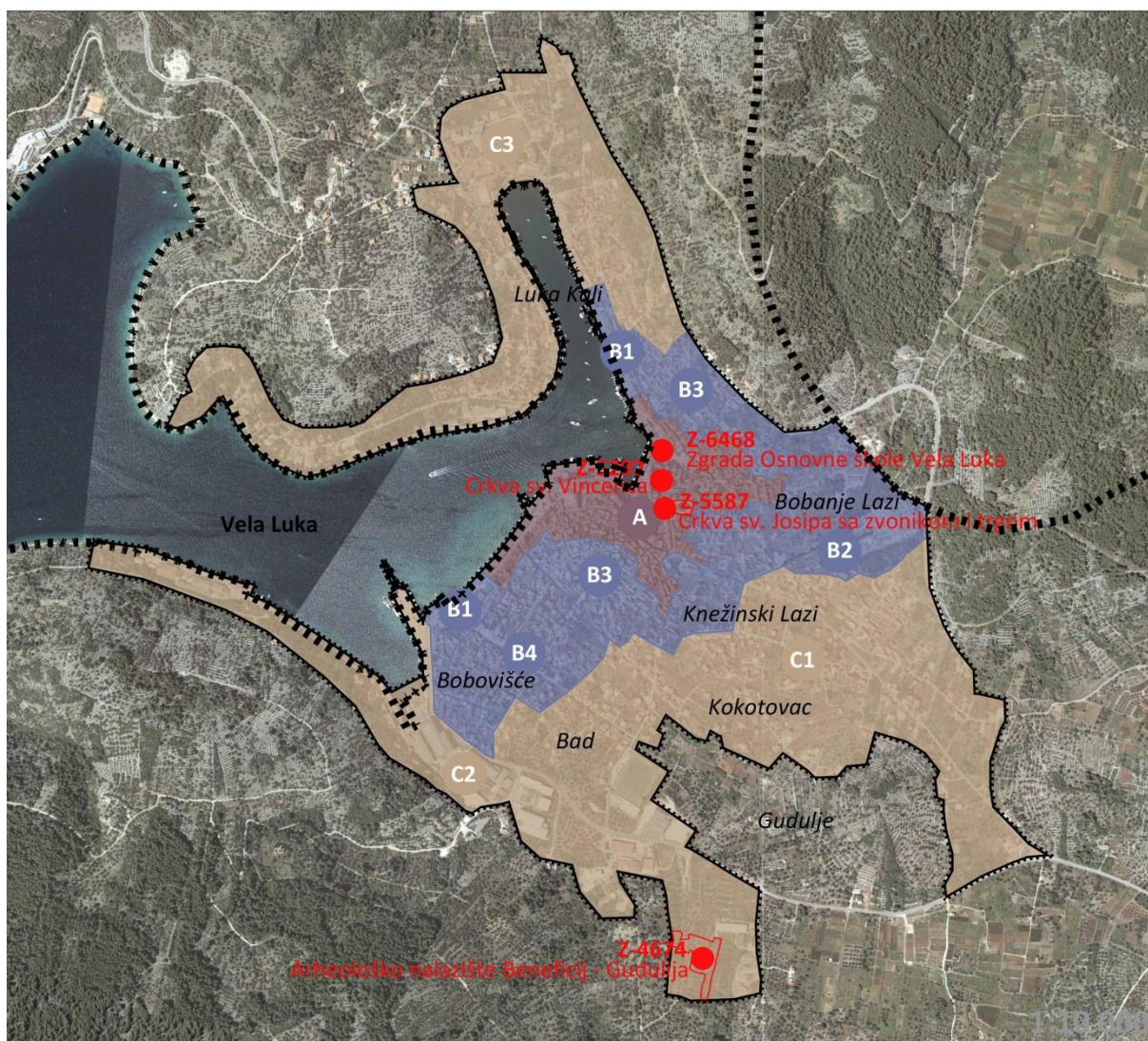

Zgrada općine

Zdravstvene ustanove (Dom zdravlja, bolnica Kalos)

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

■■■ identificirana krajolična cjelina naselja

----- identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

> KULTURNA DOBRA (izvor: geoportal.kulturnadobra.hr):

- **Z** ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- **P** PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja s utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti nastavak širenja naselja duž prometnica i obale. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskog područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštititi kontaktni rub povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.

Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz

- zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.
 - rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika koristeći se tradicionalnim tipologijama građevina.

Povijesna cjelina mora u što kraćem roku dobiti konzervatorsku podlogu temeljem koje će biti moguće izraditi urbanistički plan.

ZONA B

Naziv zone: PODRUČJA DJELOMIČNO IZMIJENJENOG POVIJESNOG UZORKA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnih naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Gradnji pristupiti prema različitim obrascima i definiranim zonama od B1 – izgradnja uz obalu u kontaktu sa zonom A sve do zone B4 s novim tipologijama gradnje. Obrasci se trebaju definirati urbanističkim planom uređenja.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od

nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova). Iznimka je zona B4 u kojoj je potrebno planirati novu gradnju suvremenog oblikovanja, ali primjerenu kontekstu.

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Opis zone:

Zona u kojoj nema karakteristika prostorne organizacije i strukture povijesnog naselja. Riječ je o zonama s novom tipologijom namjene prema suvremenim potrebama naselja – gospodarstvo, turizam, zdravstvo, stanovanje. U naselju Vela Luka razlikuje se zona C u obalnom području (koncentriranija) od one u zaleđu povijesne jezgre prema unutrašnjosti otoka (disperzivna).

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze stambeno-gospodarskih kompleksa u krajobrazu - stanova s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se

Smjernice za gradnju:

uklopi u postojeću strukturu naselja te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi suhozidom.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, kamenih križeva koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

U zoni C ne planirati gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Visoka naseljenost, rijetko napuštene kuće u starijem dijelu, novogradnja uglavnom stalno naseljena, osim djelomično, sezonalno popunjenih kuća za odmor u uvalicama</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Lučko i ruralno naselje, oblikovano kroz 19. stoljeće, od kraja 19. do druge pol. 20. i industrijske funkcije (1. tvornica ribljih konzervi na Jadranu Jadranka, brodogradnja u plastici Greben,...). Danas dobro razvijeno i naseljeno, zahvaljujući povoljnom prometnom položaju, razvija turizam, posebno zdravstveni (Kalos)</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Osim oko same stare jezgre u najdubljem dijelu uvale i matične crkve sv. Josipa, gdje stambeni i gospodarski objekti prodiru dublje u unutrašnjost otoka uz kolnu otočnu cestu, dobrim dijelom su izgrađene pokrajnje uvalice velolučkog zalijeva; umjereno su izložene izgradnji, a okoliš je djelomično, ponegdje i dobro očuvan.</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Prepoznatljivo je tipično širenje od jezgre prema uvalicama duž kontaktne zone kopno – more. Skladnost naglašavaju očuvani obronci brežuljaka. Ima točaka devastiranog prostora – napušteni industrijski objekti, no ne dominiraju krajobrazom.</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Tipična obilježja brzog razvoja naselja od sredine 19. st. vidljiva su i danas, dominira raspršenost naselja duž morske obale.</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Srednje opremljeno, naglašen lijepi središnji trg uz župnu crkvu sv. Josipa, te stariji dio naseljene uvale s Pučkom školom, suvremenost obilježavaju Međunarodni susreti i brojni mozaici duž naselja koji se i danas izrađuju.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Đardin u središtu naselja osrednje uređen, bez osobitog hortikulturalnog kontinuiteta, čempresi parnjaci pred crkvenim trgom daju prepoznatljivu sliku, ostale javne zelene površine prihvatljivo uređene</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Djelomično očuvane, visok stupanj dograđenosti i prenamjenjivanja iz vrtova sa suhozidima u betonirana parkirališna mjesta, garaže i sl.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Sklopovi zgrada okupljeni u cjeline paralelno položeni uz morsku obalu, dvokatnice i trokatnice, okomite pristupne cestice vode prema luci i glavnoj cesti uz more. Rijetke su</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2

privatne ili poluprivatne zgrade bez intervencija, naglašeno vidljivih obilježja prijelaza iz 19. u 20. stoljeće tijekom razvoja mjesta	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: Doživljajnost varira s obzirom na točku gledišta, ovisno prilazimo li s kopna ili mora, pri čemu je vizura s morske strane izuzetne vrijednosti, naglašena očuvanim brežuljcima a prirodnom borovom šumom, makijom ili maslinicima u pozadini naselja	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: Srednje vrijednosti, s naglašenom potrebom za njenim poboljšanje, obzirom na visoku naseljenost	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: S obzirom na to da je Vela Luka najmlađe naselje na otoku Korčuli, njen stari dio je relativno izvorno očuvan, no problem su brojne intervencije na javnim prostorima, putevima i prilazima, te sasvim neusklađene stambene interpolacije.	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		3
VALORIZACIJA: Srednja do visoka ocjena, šire vizure naselja, posebno s mora, imaju visoku ambijentalnu vrijednost, no pojedinačne sastavnice narušene su neprikladnim gospodarenjem prostorom i zapuštenim industrijskim objektima sa sve većim pritiskom na rubne dijelove naselja, posebno duž ceste uz more.	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Povećanje (nadogradnja) stambenog prostora u neskladu s mogućnostima postojeće, povijesne izgradnje.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- *konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,*
- *rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,*
- *rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.*

Preporučuje se arheološke lokalitete istražiti do kraja kulturnog sloja i valorizirati ih, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

Za povijesnu cjelinu naselja Vela Luka obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te temeljem nje izraditi konzervatorsko-urbanistički plan.

Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklap zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.

U zoni B planirati:

- *metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,*
- *novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.*

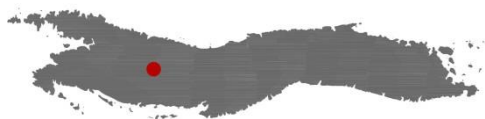
Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji treba služiti karakterističnim tipološkim obrascima, nizom i stambeno-

gospodarskim sklopom koji čini dvor.

Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

U zoni C ne planirati novu gradnju.

Planom definirati područja planirana za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju i za njih potreban UPU.

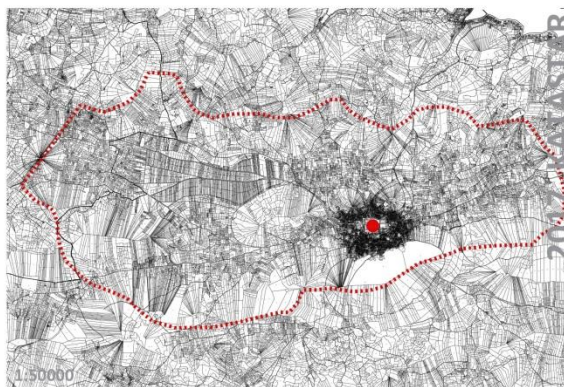
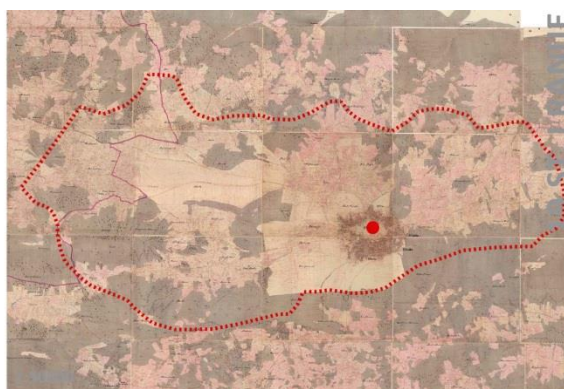
01.A. - 2 BLATO

A / KRAJOLIK NASELJA BLATO (BLATSKO POLJE)

Prostorni prikaz krajolika naselja Blato

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

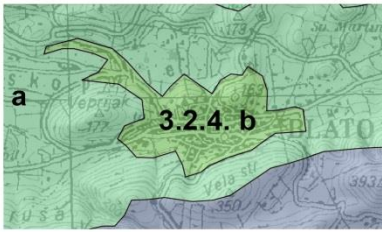

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	BLATO
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA BLATO (BLATSKO POLJE)
Katastarska općina:	314765, VELA LUKA 314633, BLATO
Pravni status:	Nema
Površina:	1875 ha

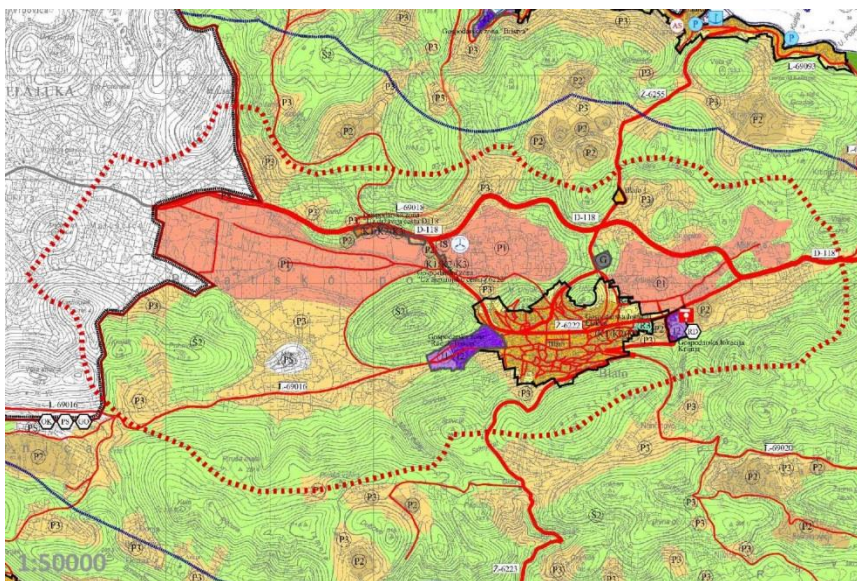
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Blato prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	62. Arheološki krajolik tumula, Kopila 63. Agrarni krajolik krških polja Blato-Vela Luka
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik (62, 63) Tip - Ruralni i agrarni krajolik (62, 63)
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Košćak i sur., 2016):	Površina:	40 ha (62) 2749 ha (63)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (62, 63)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.4. Kulturni krajobraz krških polja
Krajobrazno područje:	a. Vela Luka-Blato b. Blato	
		

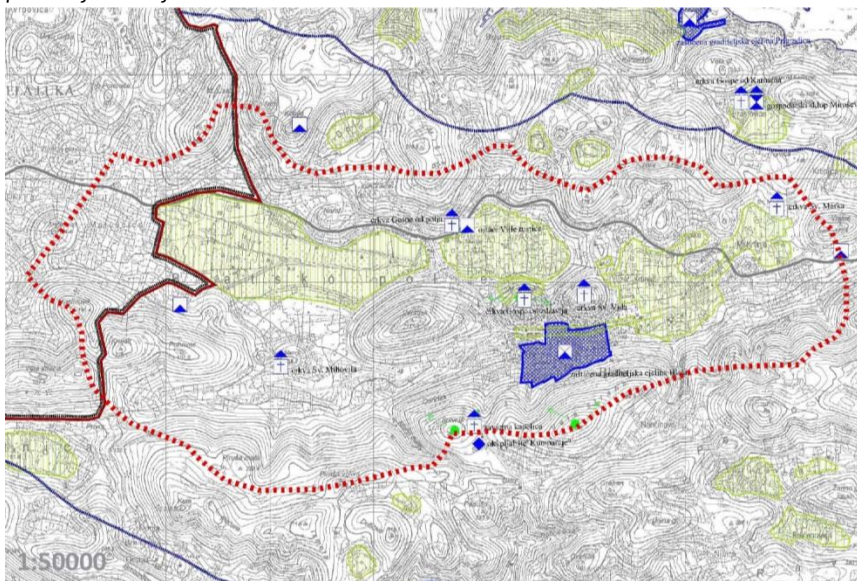
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Općine Blato (sl. glasnik Općine Blato br. 03/03, 05/04, 03/07, 02/09, 07/13, 08/15, 06/18, 03/21)

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Korištenje i namjena površina: područje obuhvata krajolične jedinice najvećim dijelom zauzimaju površine zaštitnih šuma te površine osobito vrijednog obradivog tla sjeverno od građevinskog područja naselja.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.a Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – prirodne vrijednosti i kulturna dobra: unutar krajolične jedinice naselja nalazi se nekoliko područja evidentiranih kao osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz i to sjeverno i južno od povijesne graditeljske cjeline naselja.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:	19.st. i ranije
Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.:	BLATTA, MALI UCIAK, VELLA STRANA
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti zapadnog dijela otoka Korčule, jugoistočno od naselja Vela Luka, između obalnih naselja Prigradica (sjeverno od Blata) i Prižba (južno od Blata).
Opis sastavnica krajolika:	
Prirodne sastavnice:	Nekadašnje periodično jezero, a danas najveća plodna površina na hrvatskim

Kulturne (antropogene) sastavnice:

otocima, ovo područje je definirano formom udoline omeđene brežuljcima pod antropogenim tlima na kršu na sjevernom (V. Lisac, M. Lisac, Kopila, Mišjak, Slavinj i dr.), odnosno južnom rubu (Piruša Velika, Piruša Mala, Vela strana i dr.). U središnjem dijelu se nalazi zaravnjena površina polja pod rigolanim tlima na praporu, razvedena brežuljcima Veprijak (177,3 m n.v.), V. Učijak (163 m n.v.) i M. Učijak (118,8 m n.v.). Padine navedenih brežuljaka danas su pod gustim pokrovom crnogorične šume i makije lesiviranom crvenicom, iako su gotove sve terasirane i nekad korištene u svrhu poljoprivredne djelatnosti.

Prvi poznati spomen naselja Blato datira iz 14. stoljeća, ali se pretpostavlja da je znatno starije obzirom da se već tada navodi kao razvijeno. Razvoj naselja temeljen je na vrijednom poljoprivrednom zemljištu, čija je obrada intenzivirana tijekom srednjeg vijeka kada naselje postaje najnapučenije na otoku. Kada je smanjeno značenje poljoprivredne proizvodnje, opada i značenje Blata, dok jačanjem procesa litoralizacije raste uloga Vele Luke. Ime je dobilo po periodičnom jezeru koje se nalazilo na mjestu današnjeg Blatskog polja, a koje je početkom 20. stoljeća melioracijom isušeno.

Ovo je područje karakterističnoga korčulanskog tipa kulturnoga krajobraza; kombinirani sustav polja, suhozidnih terasa uz njihove rubove i naselja. Evidentiranim kultiviranim krajobrazom na području Blata smatraju se osobito vrijedna obrađena tla, usitnjenog (trakastog do kvadratnog) uzorka, zasađena vinogradima i voćkama s uređenim poljskim komunikacijama, ogradama i poljskim kućicama – Veliko i Malo Blatsko polje te Velika i Mala Krtinja. Na rubu polja razvijeno je naselje Blato. Povoljna prirodna osnova i vrijednost poljoprivrednog zemljišta, uvjetovali su njegov razvoj kao jednog od naselja s najvećom koncentracijom stanovništva na zapadnom dijelu Korčule, ali i najznačajnijim za proizvodnju vina i ulja, te uzgoj žitarica na otoku. Radi se o tipičnom otočkom naselju u unutrašnjosti, smještenom u predjelu Blatskog polja između Velog i Malog Učijaka na sjeveru i Vele strane na jugu. Naselje karakterizira gusta izgradnja, uske ulice i objekti građeni u mediteranskom stilu od tradicionalnih materijala. U rubnim dijelovima polja, odnosno na padinama okolnih brežuljaka, vidljiv je uzorak uskih, suhozidnih terasa – u nižim dijelovima padina danas prevladavaju aktivni maslinici na terasama, a na višim dijelovima su suhozidne strukture zapuštene pod šumskom vegetacijom. Naselje Blato je državnom cestom D-118 povezano s istočnim dijelom otoka Korčule, županijskom cestom povezana je s uvalama na južnoj obali otoka Korčule te se nastavlja do naselja Smokvice, a transverzalnim pravcima s uvalama Prigradicom i Bristvom na sjevernoj obali otoka Korčule.

PPUO-om Blato je zaštićena urbana graditeljska cjelina istoimenog naselja te veći broj arheoloških lokaliteta, civilnih i sakralnih građevina.

Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:

Krajobrazno područje čini zaokruženu cjelinu iznimnog kulturnog krajobraza (Andlar, 2012) u kojem sve manje i veće cjeline polja tog područja imaju jasnu i prepoznatljivu prostornu organizaciju - antropogeni uzorci izmjenjuju se dosljedno topografiji terena i zajedno čine homogenu cjelinu. Uzorci pritom na kvalitetan način zadržavaju tradicionalna obilježja uz relativno dobru poljoprivrednu aktivnost. Navedeni krajobraz prepoznatljiv je i zbog bogatstva suhozidnih struktura koje su unatoč zapuštanju u vršnim dijelovima brežuljaka, zadržale svoja izvorna obilježja i povezuju plohu polja s volumenima brežuljaka i rubnih padina čineći ovo područje kompleksnim i harmoničnim. Blatsko polje ima visoku asocijativnu i kulturno-povijesnu vrijednost.

Područje je slabo vizualno izloženo s plovnih puteva zbog svog strateškog položaja u unutrašnjosti otoka, ali je umjereno izložen s guste mreže cestovnih prometnica u Blatskom polju (središnji dio polja i sjeverozapadne padine

Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	<i>brežuljaka).</i> <i>Kumpanija</i>
---	---

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:	-
Natura 2000:	-

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	<i>Z-4675 - Arheološko nalazište s ostacima ville rustice</i> <i>RST-0074-1963. - Kaštel Arneri</i> <i>RST-0075-1963. - Crkva Svih svetih</i> <i>RST-0583-1971. - Crkva sv. Križa</i> <i>RST-0584-1971. - Crkva sv. Jerolima</i> <i>Z-5586 - Crkva sv. Lucije (sv. Trojstva)</i> <i>RST-0801-1974. - Kaštel Verzotti</i> <i>RST-0806-1974. - Kuća Mirošević</i> <i>RST-0859-1975. - Kuća Vlatko - Rulo</i> <i>RST-0898-1976. - Kaštel Petković</i> <i>Z-5569 - Loža</i> <i>Z-4862 - Crkva Gospe od Polja</i> <i>Z-5656 - Ostaci novovjekovnog brodoloma kod otočića Otočac</i> <i>Z-6585 - Arheološka zona Kopila</i> <i>Z-7083 - Crkva sv. Mihovila</i> <i>P-6251 - Arheološko nalazište Lokviška glavica</i> <i>P-6252 - Arheološki lokalitet Lokvica</i> <i>P-6288 - Crkva sv. Ivana Evanđelista</i> <i>P-6302 - Arheološko nalazište Veprijak</i> <i>P-6303 - Arheološko nalazište na koti 83.1 iznad Vele Krтинje</i>
---	---

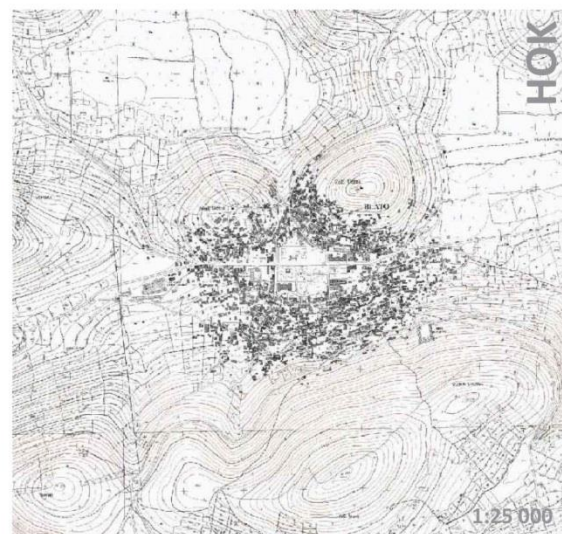
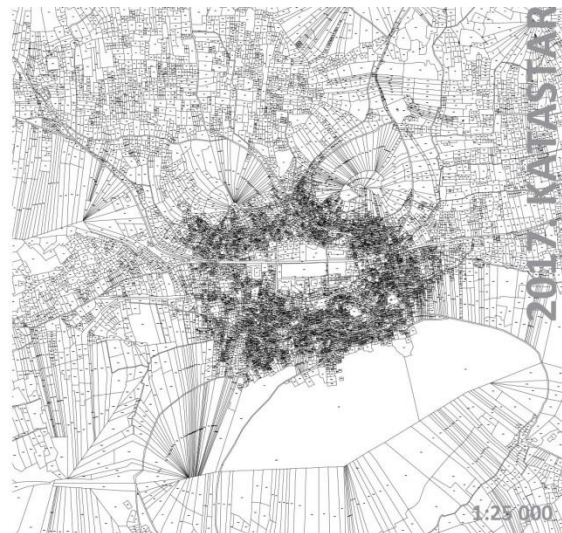
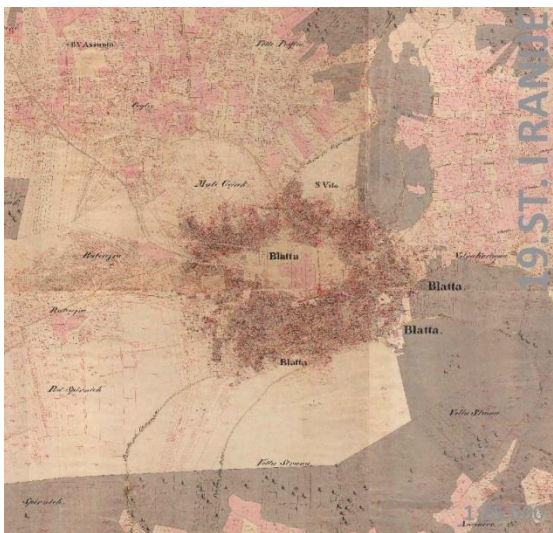
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	<i>Izvorno stanje</i>
3	<i>Izvorno s manjim izmjenama</i>
2	<i>Donekle izmijenjeno stanje</i>
1	<i>Sasvim izmijenjeno stanje</i>

B / NASELJE BLATO

Blato

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	BLATO
Naziv naselja:	BLATO
Katastarska općina:	314633, BLATO
Broj stanovnika (danas / najveći):	3286 (2021.) / 8073 (1931.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Naselje gradskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	80 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom kao povijesna graditeljska cjelina – gradsko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Centralno, uz južnu granicu obuhvata

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.: BLATTA, MALI UCIJAK, VELICA KARTIGNA, VELLA STRANA

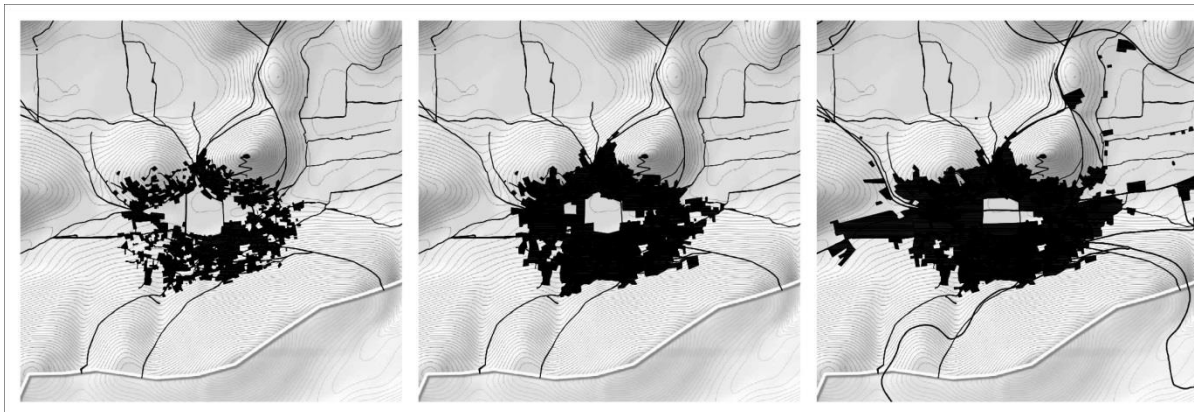
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti: BLATO, MALI UČJAK, VELI UČJAK, VELIKA STRANA

Opis geneze naselja:

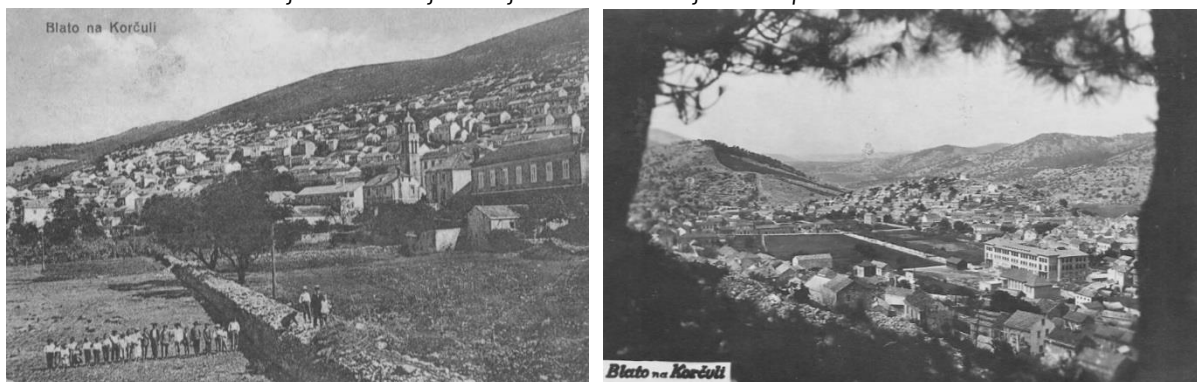
Naselje smješteno nad plodnim poljem, odnosno više njih u nizovima između brežuljaka, uz periodično jezero i obilje vode, baštinilo je zasigurno neprekinuti kontinuitet od predantičkih vremena. Značajan je ilirski lokalitet Kopila, te antički uz crkvu Svete Marije u Polju. Agrarni potencijali jasno su se odražavali na broj stanovnika.

Trobrodna renesansno-barokna crkva-matica Svih svetih, sa zvonikom i s ložom-vijećnicom, reprezentativnim gradnjama karakteristične lokalne korčulanske arhitekture snažan je biljeg gospodarske moći.

Bogatstvo se u dugoj prošlosti tražilo u poljoprivredi više nego u ostalim zanimanjima, stoga je korčulansko plemstvo — pa i članovi gradskoga Vijeća — povremeno ili trajno živjelo na zapadu otoka gdje su držali velike zemljišne posjede. Ti su plemići u Blatu ustrojili svoje zasebno, od pučana odijeljeno tijelo, Ordo dei Nobili, Corpo dei Nobili, a između sebe birali i svoju plemićku kuriju. I sam gradski knez, koji je boravio u selima, imao je u Blatu svoj dvor, a jedna isprava spominje i blatske vijećnike (consilieri de Blata). Reprezentativni odraz plemićkog statusa su kašteli kakvih je na Korčuli registrirano pedesetak, od čega u samom Blatu devetnaest, koje danas zovemo dijelom po izvornim, dijelom po sadašnjim vlasnicima: Petkovićev u Velomu Učijaku, Arnerićev, Vrzotićev, kaštel obitelji Telente Vi-cio Antunera, ljetnikovac obitelji Bosnića-Markuna u Veloj Strani, obitelji Bačića-Grlice, obitelji Petkovića-Kovača, sadanji samostan družbe Kćeri milosrđa, obitelji Separovića-Hršćala, obitelji Glavočića-Trtaje, Paskvalićev kaštel, Španićev kaštel, Žuvelićev kaštel, kaštel Šeparovića-Bude, Miroševića-Paladinova, Žaknića-Kutlićeva, Zlatara Koludrovićeva i Jokovićeva u Malomu Učijaku. Premda su mnogi tijekom vremena izgubili izvorni izgled, još uvijek pokazuju, kao nekoliko većih kuća s dvorištima iz XVII.-XIX. st, blagostanje lijepog broja obitelji. Među blatskim kućama ističe se Ismaelijeva i Šemanova, u klasicističkom slogu 19. stoljeća. Jednako su upečatljive pučke težačke kamene kuće, oblikovanja svojstvena jadranskomu otočju.

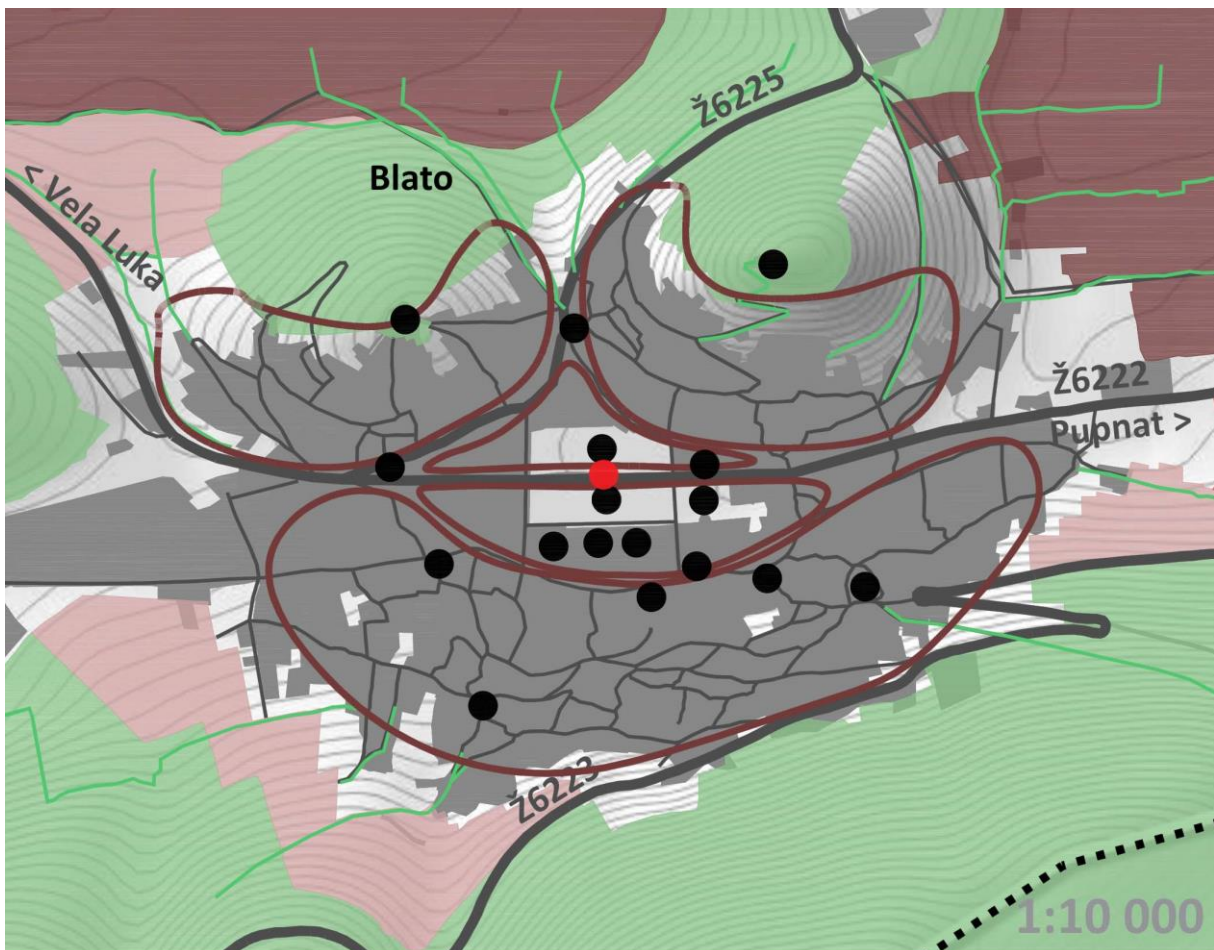

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Dvije nedatirane razglednice Blata dok još nije uređen centar kao što je danas

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■ ■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

■ ■ ■ ■ ■ izgrađeni prostor

■ ■ ■ ■ ■ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Općine Blato

(sl. glasnik Općine Blato br. 03/03, 05/04, 03/07, 02/09, 07/13, 08/15, 06/18, 03/21):

■ ■ ■ ■ ■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ ■ ■ ■ ■ vrijedno obradivo tlo

■ ■ ■ ■ ■ ostala obradiva tla

■ ■ ■ ■ ■ gospodarske i zaštitne šume

■ ■ ■ ■ ■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

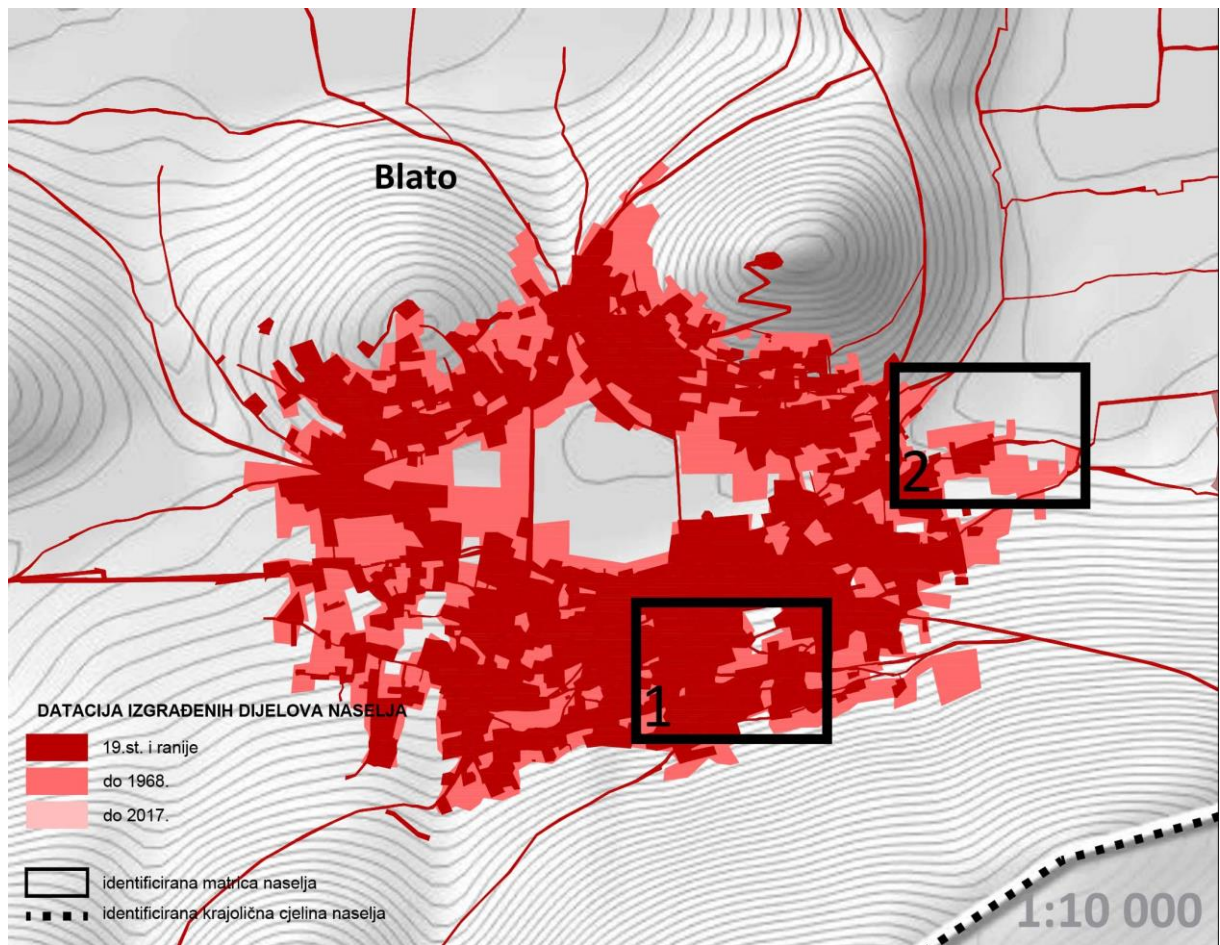
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: NIZ PARALELAN SA SLOJNICAMA TERENA U NAGIBU

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o nizu kuća pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovovima, položenih paralelno sa slojnicama terena u padu. Glavni pristup ostvaren je sa juga direktno sa javne površine. Pojednim građevinama u nizu glavna stambena etaža nalazi se na katu kojem se pristupa putem stepenica ispod kojih se nalazi nadsvođeni ulaz u prizemlje (volat). Takve građevine nerijetko imaju u razini kata i terasu koja se nalazi iznad javno – pješačke površine koja je se u tom dijelu pretvara u nadsvođeni prolaz. Glavno pročelje orijentirano je na jug te artikulirano pravilnim rasterom otvora.

Katnost: P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni vijenac, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova crijep, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

Naziv tipologije: NIZ OKOMITO NA SLOJNICE TERENA U NAGIBU

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o nizu građevina koji prati teren u nagibu zbog čega one variraju u visini (katnosti).

Glavni pristup ostvaren je direktno sa javne površine i to u unutrašnji prostor ili vanjski predprostor ograđeni kamenim ogradnim zidom u visini prizemlja.

Katnost: P – P+2

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni vijenac, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez škura kao zaštite od sunca.

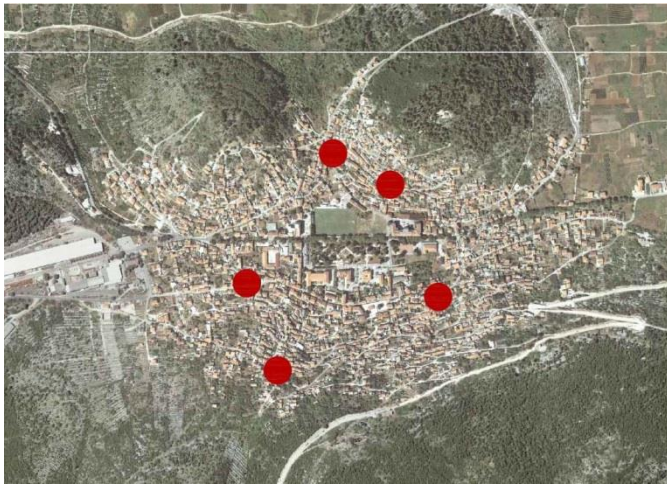
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

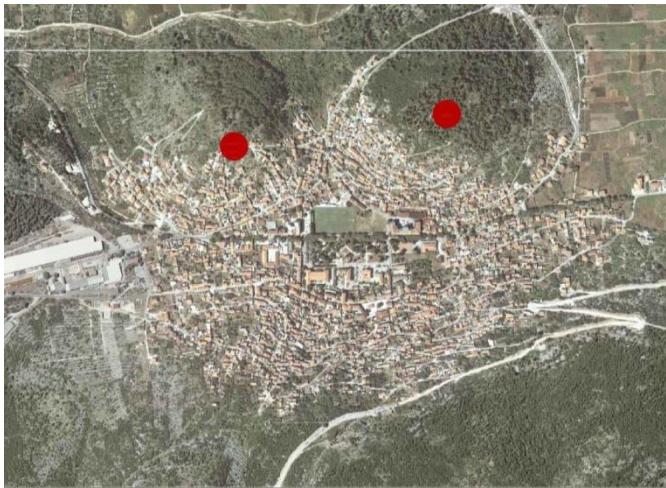
Crkva, loža i trg na Veliko strani

Crkva i groblje na Velikoj strani

Crkve i kapelice uz povijesne koridore naselja

Crkve vidikovci na Malom i Velikom Učjaku

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na zračnom snimku iz 1968.g.

Riječ je slobodnostojećoj građevini, zbijenog pravokutnog tlocrta sa 4-strešnim krovom. Građevina ima uređenu okućnicu na način da su jasno odijeljeni stambeni vrt od parkirališnog prostora. Glavno pročelje orijentirano je na jug te je simetrično oblikovano pravilnim rasterom otvora u čijim se osima na katu nalaze stambeni prostori s izlazom na balkon.

Katnost: P+1

Materijal: građa zida nepoznata, završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

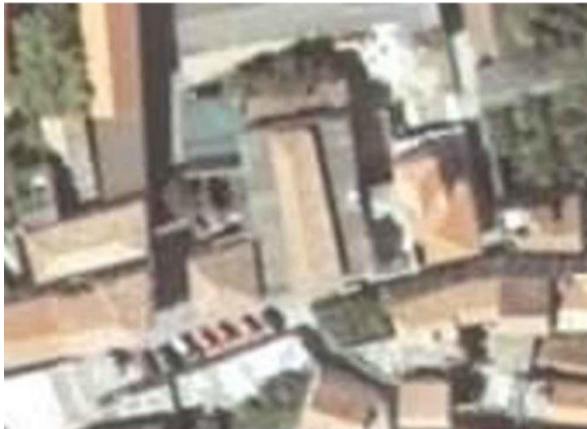
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Osnovna i srednja škola u centru naselja

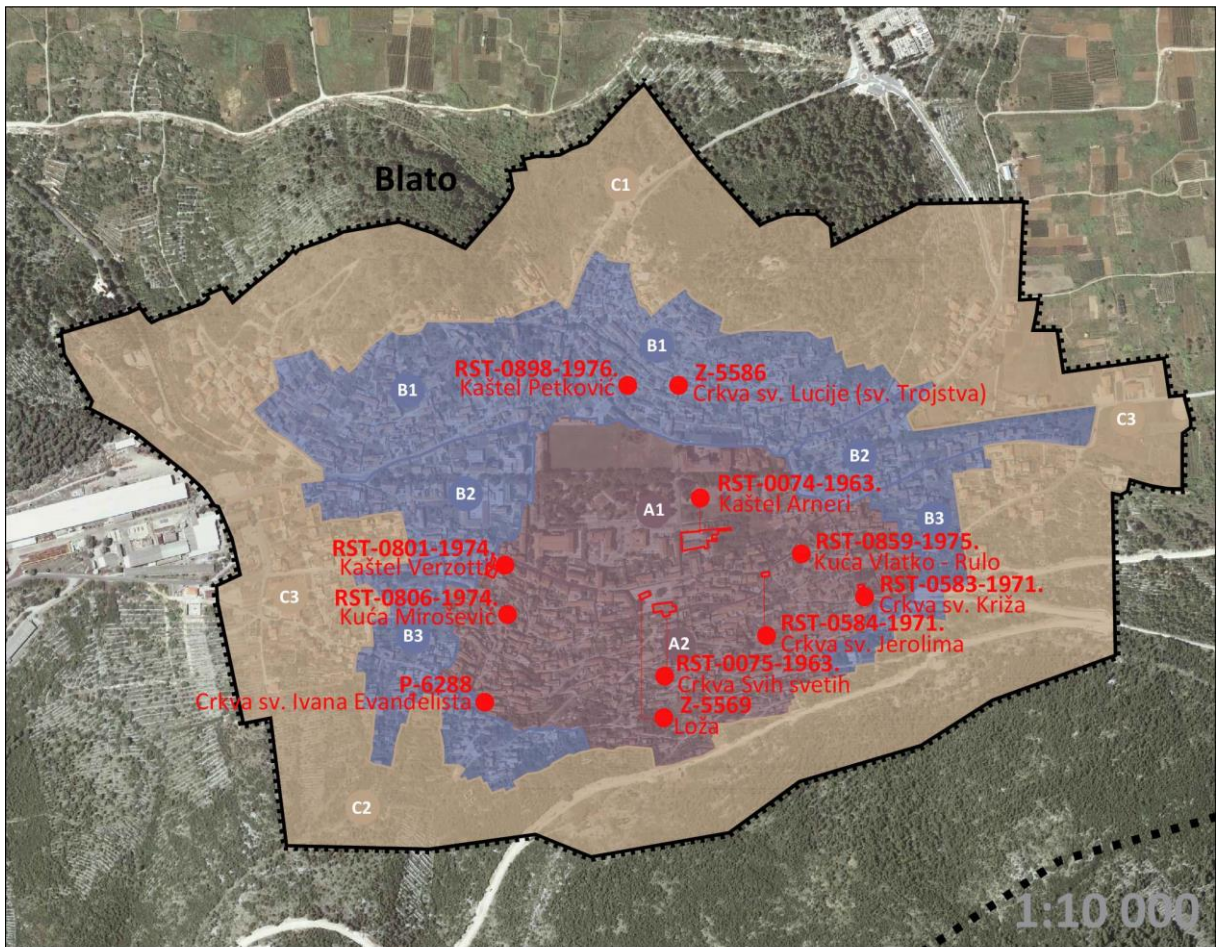

Sportski tereni u centru naselja

Obnovljena tržnica na Velikoj strani

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

- ■ ■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja
- ● ● ● ● identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA (izvor: geoportal.kulturnadobra.hr):

- Z ● XXXX ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- P ● XXXX PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA – VELIKA STRANA

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	<i>Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost</i>	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	<i>Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost</i>	<i>Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent</i>	<i>Bez graditeljske vrijednosti</i>
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p>Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskog područja na plodna poljoprivredna zemljišta.</p> <p>Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštititi kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.</p> <p>Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja.</p> <p>Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.</p>				
Smjernice za gradnju:	<p>Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).</p> <p>Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti, - rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela. 				

- *rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.*

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente i tipologije gradnje kako su prethodno opisani. Svaka se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika.

Povijesna cjelina mora u što kraćem roku dobiti konzervatorsku podlogu temeljem koje će biti moguće izraditi urbanistički plan.

ZONA B

Naziv zone: **PODRUČJA DJELOMIČNO IZMIJENJENE TRADICIJSKE TIPOLOGIJE**

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta</i>	<i>Visoka</i>	Srednja	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>
<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	graditeljska	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljske</i>
<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	vrijednost –	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednosti</i>
<i>spomenička</i>	<i>visoka</i>	ambijentaln	<i>uklopljeno u</i>	
<i>vrijednost</i>	<i>ambijentaln</i>	a vrijednost	<i>ambijent</i>	
	<i>a vrijednost</i>			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnih naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Gradnji pristupiti prema različitim obrascima i definiranim zonama od B1 – izgradnja na padinama naselja sve do zone B2 s novim tipologijama gradnje. Obrasci se trebaju definirati urbanističkim planom uređenja.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije

prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova). Iznimka je zona B2 u kojoj je potrebno planirati novu gradnju suvremenog oblikovanja, ali primjerenu kontekstu.

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze gospodarskih građevina s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi suhozidom.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Smjernice za gradnju:

U zoni C ne planirati novu gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Visoka naseljenost, poneke kuće u starijem dijelu napuštene, čak dijelom ruševne, dok je novogradnja uglavnom stalno naseljena.</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Tipično staro ruralno otočno naselje, stambeni i gospodarski objekti na obroncima, sa župnom crkvom Svih Svetih, prostranim trgom i renesansnom lođom. Usmjereno na plodno polje, intenziviranjem poljoprivrede od sredine 19. st., napose vinogradarstva i vinarstva, urbanizira se, širi i spaja u podnožju naseljenih brežuljaka uz razvoj infrastrukture.</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Prirodni položaj naselja na obroncima padina usmjeren prema plodnom polju vidljiv je i danas, sklopovi kuća izgradnjom su srasli u cjelinu, okolina je i dalje dobro očuvana.</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Prati prirodnu poziciju, koja je s vremenom nadrasla primarnu ruralnu svrhu, skladan spoj brežuljkastog terena i mirnih ploha polja.</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Povijesni dio uglavnom je dobro čuvan, posebno uz župnu crkvu; kašteli su vidljivi u prostoru, ali devastirani okolnom izgradnjom.</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Djelomično uređeni, djelomično zapušteni (kaštel Arneri), stari stambeno gospodarski sklopovi često promijenjeni i neuređeni, javne zgrade -škola, knjižnica, tržnica, Dom kulture, uređeni i funkcionalni.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Naseljem dominiraju park i perivoj lipa Zlinje, skladno obilježavajući prostor, vrsno su uređeni; ostale urbane zelene površine zanemarive i slabije uređene, iako nisu zapuštene.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Djelomično očuvane, srednje visok stupanj dograđenosti na postojećim objektima i izgrađenosti, te prenamjenjivanja iz vrtova sa suhozidima u betonirana parkirališna mjesta, garaže i sl.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Prepoznatljivi stambeno – gospodarski kompleksi i kašteli s namjenom prerade i čuvanja agrarnih proizvoda prenamijenjeni su, a nerijetko i pregrađeni</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2

prilagođavanjem suvremenijim potrebama, odnosno gubitkom primarne namjene. Kuće u nizu ili zaokružene cjeline još se razaznaju u vizurama. Srednja očuvanost uslijed gubitka primarne namjene.	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: Umjeren do visoka vizualna izloženost, skladne vizure brežuljaka i izgrađenih prostora, polje i dalje dobro očuvano	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjeren	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: Srednje vrijednosti, s naglašenom potrebom za njenim poboljšanje, obzirom na visoku naseljenost	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjeren	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: Stanje je donekle izmijenjeno novogradnjama gospodarske i stambene namjene, od kojih su neke neskladno predimenzionirane, no uglavnom su na rubnim dijelovima naselja, središte je relativno očuvano s manjim izmjenama.	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		3
VALORIZACIJA: Srednja do visoka ocjena, šire vizure naselja imaju visoku ambijentalnu vrijednost, no pojedinačne sastavnice narušene su neprimkladnim gospodarenjem prostorom.	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Pritisak na izgradnju novi građevina i dogradnju već postojećih stambenih objekata, što bi moglo utjecati na nastavak promjene izgleda naselja te zapuštenost određenih povijesno važnih građevina.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje.

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Preporučuje se arheološke lokalitete istražiti do kraja kulturnog sloja i valorizirati ih, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

Za povijesnu cjelinu naselja Blato obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te temeljem nje izraditi konzervatorsko-urbanistički plan.

Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklap zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

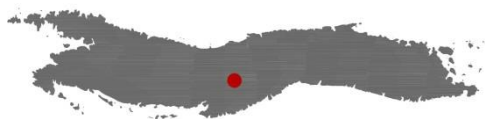
Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji treba služiti karakterističnim tipološkim obrascima, nizom i stambeno-gospodarskim sklopom koji čini dvor.

Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

U zoni C ne planirati gradnju.

Planom definirati područja planirana za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju i za njih potreban UPU.

U Prostornom planu je potrebno reducirati širenje planirane gospodarske zone „Radež-Trikop“ jer ulazi u prostor vrijednog kulturnog krajolika – suhozidnih terasa. Također potrebno je reducirati prostor radne zone „Krtinja“ u predjelu definiran kao osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz.

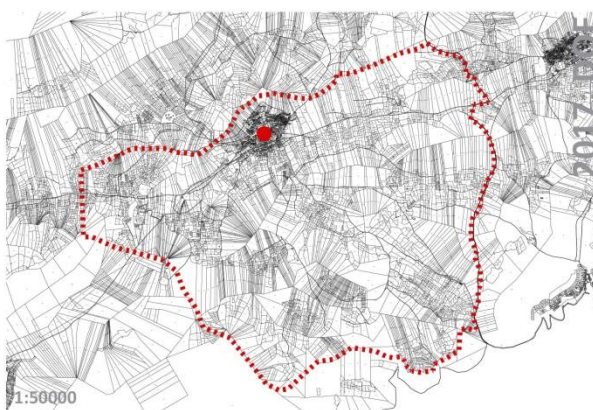
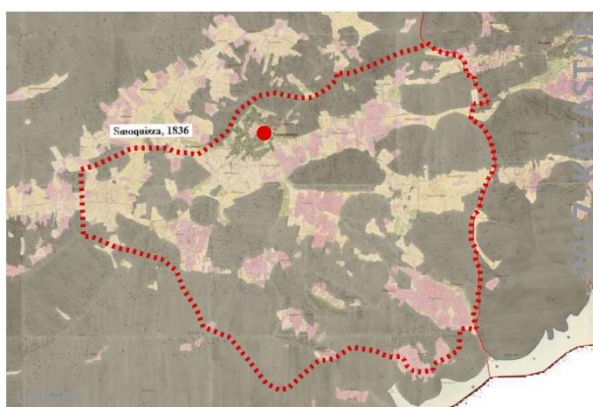
01.A. - 3 SMOKVICA

A / KRAJOLIK NASELJA SMOKVICA (SMOKVIČKO POLJE)

Prostorni prikaz krajolika naselja Smokvica

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	SMOKVICA
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA SMOKVICA (SMOKVIČKO POLJE)
Katastarska općina:	314749, SMOKVICA
Pravni status:	NEMA
Površina:	967 ha

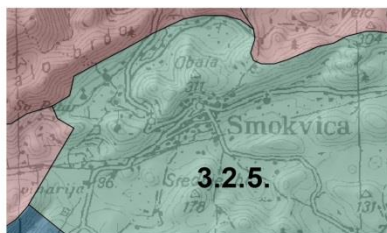
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Smokvica prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	58. Ruralni krajolik Smokvice i Čare
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
	Površina:	1918 ha
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.

Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobrazna (Košćak i sur., 2016):

Tipološka klasifikacija krajobrazna I razine (krajobrazni tip):

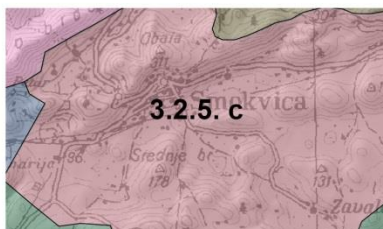
3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
3.2.5. Kulturni krajobraz niza manjih polja

- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
- 3.1.2. prirodni krajobraz brda
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
- 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja

Krajobrazno područje:

c. Smokvica-Čara

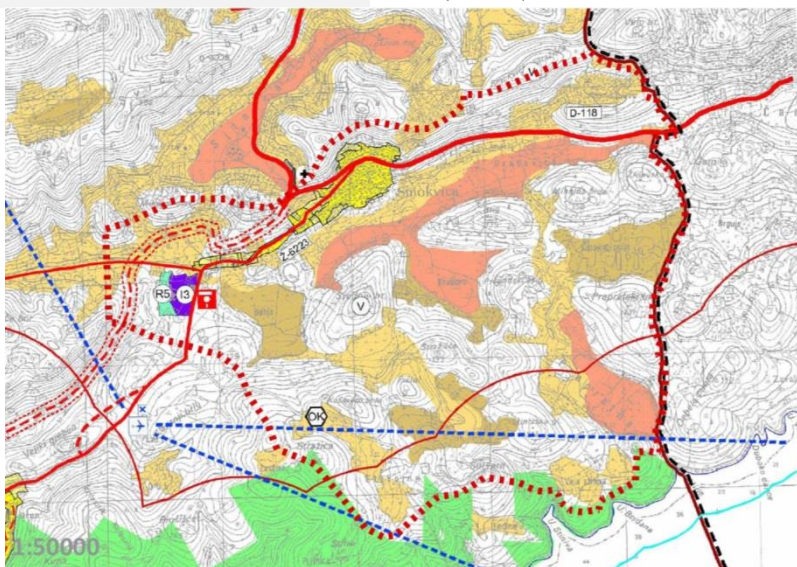

- 3.2.5. c, Smokvica - Čara

PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

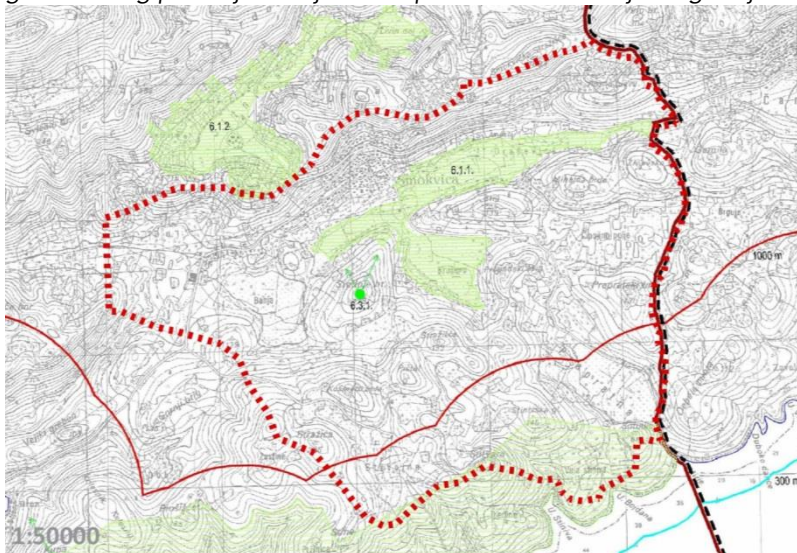
Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Općine Smokvica (sl. glasnik Općine Smokvica br. 16/07, 12/08)

RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA NASELJA	
	IZGRADENI DIO GRAĐEVINSKOG PODRUČJA NASELJA
	NEIZGRADENI DIO GRAĐEVINSKOG PODRUČJA NASELJA
građevinska područja sportske, turističke i drugih namjena razgraničena unutar ("izhojena iz") građevinskih područja naselja, priključna su na katastarskim podlogama	
RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA IZVAN NASELJA	
	GOSPODARSKA NAMJENA - PROIZVODNA I3 - pretežito prehrambeno-prerađivačka
	SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA
	R4 - PRIRODNA PLAŽA (lokacija)
	RS - SPORTSKA IGRALIŠTA
	VIDIKOVAC
	GROBLJE
	JAVNE CESTE
	OSTALE DRŽAVNE CESTE
	ŽUPANIJSKE CESTE
	LOKALNE CESTE
	OSTALE CESTE KOJE NISU JAVNE
	MOGUĆI I/ILTERNATIVNI KORIDOR (TRASA) CESTA
	BENZINSKA POSTAJA

Izvod i kartografskog prikaza 1. Namjena i korištenje prostora: područje krajolične jedinice najvećim dijelom zauzimaju površine ostalog poljoprivrednog tla, šuma i šumskog zemljišta dok se pretežito južno od građevinskog područja naselja nalaze površine osobito vrijednog i vrijednog obradivog tla.

simbol	planirano	TUMAČ ZNAKOVA
TERITORIJALNE I STATISTIČKE GRANICE		
		GRANICA OPĆINE I NASELJA SMOKVICA, TE GRANICA OBUHVATA PPJU SMOKVICA
PODRUČJA POSEBNIH OGRANIČENJA U KORISTENJU		
KRAJOLJAZ		
		OSOBITO VRIJEDAN PREDJEL - KULTIVIRANI KRAJOLJAZ 6.1.3.
		OSOBITO VRIJEDAN PREDJEL - PRIRODNI KRAJOLJAZ 6.1.1.
		OSOBITO VRIJEDAN PREDJEL - PRIRODNI KRAJOLJAZ 6.1.2.
		OSOBITO VRIJEDAN PREDJEL - PRIRODNI KRAJOLJAZ 6.1.4.
		TOČKE ZNAČAJNE ZA PANORAMSKE VRIJEDNOSTI KRAJOLJAZA 6.3.1.
		PANORAMSKE VRIJEDNOSTI KRAJOLJAZA 6.3.2.
		PANORAMSKE VRIJEDNOSTI KRAJOLJAZA 6.3.3.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.a Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora: unutar područja krajolične cjeline južno od naselja nalazi se evidentirani prirodni krajoljraz 6.1.1., dok se južni dio obuhvata nalazi unutar zaštićenog obalnog područja.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:

19.st. i prije

Toponimi na katastarskoj karti iz 1837.st.:

SMOQIZZA, GAVCA GNIVA, PODVASSIE

Smještaj u prostoru:

Krajoljrazno područje obuhvaća južni dio središnjeg dijela otoka Korčule, podno hrpta koji Smokvičko i Čarsko polje dijeli od brdskog, sjevernog dijela. Pruža se između Mihajine glavice (215,6 m n.v.) na zapadu do Žrnovskog brda na istoku, odnosno između vrha Obala (310 m n.v.) na sjeveru i obalne padine nad uvalama Duboka i Stiniva na jugu.

Opis sastavnica krajolika:

Prirodne sastavnice:

Krajoljrazno područje definirano je umjerenom raščlanjenim reljefom u kojem se niža brda i brežuljci izmjenjuju sa zaravnjenim površinama udolina i polja – pritom se Smokvičko polje s Dračevicom ističe kao najveće unutar područja, a

Kulturne (antropogene) sastavnice:	<p>jugoistočno od njega nalaze se još Kruševo, Čipojino polje i Prapatna. Smokvičko polje je na sjeverozapadnom rubu omeđeno hrptom brda Obala pod crnogoričnom šumom na rendzini na vapnenačko-dolomitnoj podlozi, a jugoistočno s nizom brežuljaka (Srednje Brdo, Brig, Mihajna Brdo i Žrnovsko brdo) koji ga dijele od ostatka područja, u kojem se izmjenjuju prethodno navedena manja polja, brda i brežuljci (pod makijom i oskudnom vegetacijom na smeđim tlima na vapnenačkoj podlozi).</p> <p>Smokvica je jedno od naselja na Korčuli u kojem je kontinuitet ljudskog življenja neprestan od prapovijesti do danas. Naziv mjesta potječe iz romanskih jezika i vezuje se za prisutnost vode u obližnjem polju Sitnica gdje se nalaze brojne lokve koje su još u antičko doma dale ime ovom kraju. Smokvičani su kroz povijest bili i ostali poznati kao vrsni poljoprivrednici, a glavne djelatnosti su vinogradarstvo i maslinarstvo.</p> <p>Smokvičko polje s Dračevicom je karakteristični korčulanski kulturni krajobraz (evidentiran PPUO-om Smokvica kao osobito vrijedan predjel), nastao uz jedno od pet najstarijih naselja u unutrašnjosti Korčule, a unutar područja nalaze se još: Dol, Kruševo, Banja, Prapatna, Stavoine, Vela i Mala Stiniva, Njivice Gornje i Višnja Njivice. To su osobito vrijedna obrađena tla unutar omeđenih polja usitnjenog (trakastog do kvadratnog) uzorka, zasađena vinogradima i vočkama s uređenim poljskim komunikacijama (Andlar, 2012), a rubno su terasirana s aktivnim maslinicima. Na sjeverozapadnom rubu Smokvičkog polja razvijeno je naselje Smokvica. Smještaj naselja rezultat je prirodnih obilježja terena, položaja komunikacija i zaštite oskudnog poljodjelskog zemljišta te zahtjeva nekadašnje tradicijske poljodjelske proizvodnje. Izgrađeni dio naselja ima zaokruženu formu koja se prema jugozapadu i sjeveroistoku širi kroz linijske poteze puteva i prometnica, a u čijem se središnjem dijelu nalazi Crkva Očišćenja Marijina sa zvonikom kao prostorni orijentir, a cjelina je PPUO-om Smokvica zaštićena kao povijesna graditeljska cjelina seoskog naselja.</p> <p>Sjeveroistočnim padinama područja prolazi državna cesta D-118 na koju se u naselju nadovezuje županijska cesta Ž-6223 prema Brni. Sjeverno od uljare i vinarije, na Ž-6223 se spaja i lokalna cesta L-69020 iz smjera Blata.</p>
Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	<p>Krajobrazno područje čine dva vizualno različita područja – uski sjeverozapadni potez polja u podnožju padina (Dol-Banja-Smokvičko polje-Dračevica) i širi južni dio u kojem se volumeni brežuljaka izmjenjuju s ploham polja pod vinogradima. Ovaj strukturiran i dinamičan prostor, pun je izraženih rubova i kontrastnih odnosa, čemu u prvom redu pridonosi izmjena plohe i volumena, odnosno prirodnog i antropogenog. Navedena obilježja čine raznolik prostor s jasnom organizacijom struktura, izraženog prostornog identiteta u kojem se na harmoničan način antropogeni (doprirodni) uzorci izmjenjuju dosljedno topografiji terena i zajedno čine homogenu cjelinu. Uzorci pritom na kvalitetan način zadržavaju tradicionalna obilježja uz relativno dobru poljoprivrednu aktivnost.</p> <p>Vizualno najizloženiji dijelovi područja su vršni dijelovi padina nad naseljem i jugozapadne padine brežuljaka u južnom dijelu područja vidljive s plovnih puteva. Ostatak područja vizualno je izložen tek s prometnica unutar Smokvičkog polja i onih koje se pružaju iz smjera susjednih naselja - Blata i Čare.</p>
Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	Kumpanija
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
Zaštićeni dijelovi prirode:	-
Natura 2000:	Gotovo čitavo područje je unutar područja ekološke mreže HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac (područje očuvanja značajno za ptice) i područja HR2001367 I dio Korčule (područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove) – izuzev izgrađenog dijela naselja.
KULTURNA DOBRA	

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:

Z-5325-Crkva sv. Mihovila
Z-6689-Crkva sv. Andrije u Dračevici
Z-6465-Crkva sv. Ane
Z-6677-Crkva Očišćenja Marijina sa zvonikom, ložom i arheološkim ostatcima stare župne crkve
Z-6804-Arheološko nalazište Sutvara
Z-6799-Zgrada Osnovne škole Smokvica
Z-6822-Arheološka zona Sutulija-Mirje u polju Prapatna

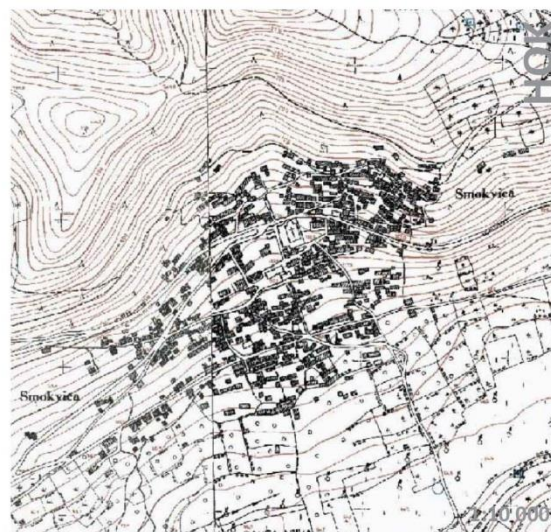
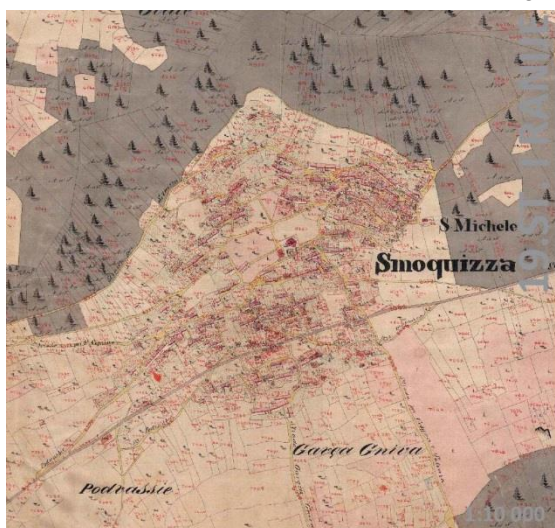
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	<i>Izvorno s manjim izmjenama</i>
2	<i>Donekle izmijenjeno stanje</i>
1	<i>Sasvim izmijenjeno stanje</i>

B / NASELJE SMOKVICA

Smokvica

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	SMOKVICA
Naziv naselja:	SMOKVICA
Katastarska općina:	314749, SMOKVICA
Broj stanovnika (danas / najveći):	865 (2021.) / 1210. (1958.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	24 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom kao povijesna graditeljska cjelina – seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Centralno, uz sjevernu granicu obuhvata

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:

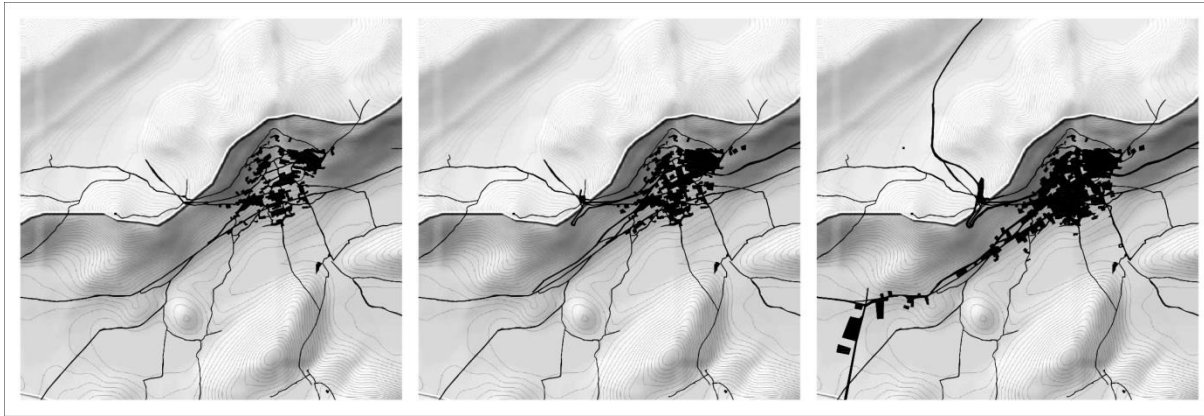
SMOQUIZZA

Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:

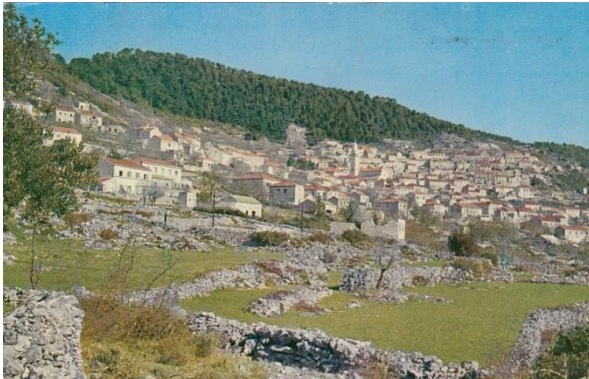
SMOKVICA

Opis geneze naselja:

Ilirske gomile obilježje su šireg smokvičkog prostora. Na okružju Smokvice, od granice sa susjednom općinom Čare na istoku do brda Gornjeg Lova zapadno, evidentiran je niz prapovijesnih ilirskih gradina i gomila koje su tvorile osmišljeni sistem obrane srednjeg dijela Korčule. Najpoznatije su Smokviška Gradina, sjeverozapadno od mjesta uz cestu prema Blatu, potom Velo Gračišće, Dubrovice, pa Sutvara i Sutilija na gorovitom lancu između Smokvice i mora. S gradina na Komu (kota 510 i 491) može se kontrolirati čitava zapadna polovica otoka, te morski putovi oko Mljeta, Lastova i Visa, Hvara i Pelješca. Sporadična arheološka istraživanja pokazala su jednako značajne tragove antičke kulture iz doba rimskog koloniziranja otoka, osobito u vidu ostataka gospodarsko-ladanjskih sklopova, posvuda uz plodna krška polja i morske uvale, povezanih mrežom putova koji su ostali u istoj funkciji od prapovijesnih vremena do - jučer. U uvali Prapatna bilježimo uz ostatke antičke ladanjske arhitekture i niz baroknih kaštela, možda na cijelom otoku i najbrojniji upravo na prostoru Smokvice. Prve zlatne minute doživljava, čini se, kao i čitav otok, tijekom 14. stoljeća što se osobito očituje u sakralnoj arhitekturi. Osim grobišne crkve sv. Ciprijana koja se spominje godine 1329., srednjovjekovnog postanka zacijelo je i sv. Vid na vrhu brežuljka zapadno od groblja. Trag starih porušenih crkava sv. Ilije i sv. Barbare, odnosno sv. Jurja, očuvao se tek u imenima položaja oko naselja: Sutvara na Sridnjoj Njivici; Sutilija južno od Prapatne; vrh Sućurska Glava nad samom mjestom. Crkva sv. Mihovila na istočnome kraju Smokvice spominje se od 1372.; sv. Andrija u polju Dračevica od 1346. godine. Na međi prema okružju Čare vide se ruševni ostaci crkve sv. Stjepana iz 1416. Gotičke crkve sv. Petra i sv. Ivana polju Siknice, zapadno od Smokvice, obnovljene su u barokno doba. Crkvica sv. Ane u Prapatnoj prvi put se spominje 1622.

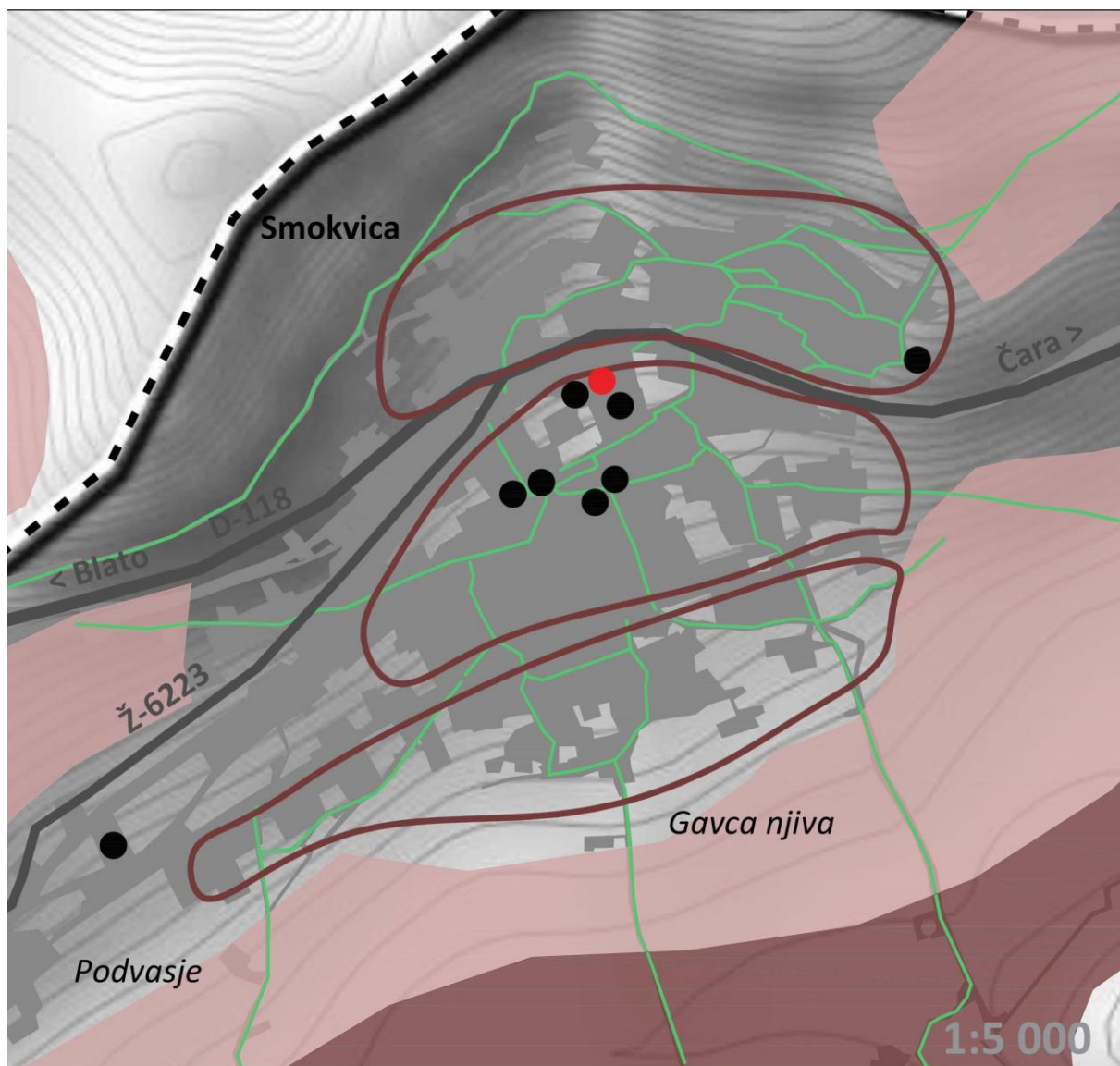

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

1/ razglednica iz 1975.g. (izvor: delcampe.net) 2 / fotografija iz 1989.g.sjeverne strane naselja slikanog sa zvonika crkve (izvor: Konzervatorski odjel u Splitu)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

— — — — — identificirana krajolična cjelina naselja

■ izgrađeni prostor

▭ urbanističko arhitektonska cjelina

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

DRŽAVNA CESTA (D118)

ŽUPANIJSKA CESTA (Ž6224)

LOKALNA CESTA (L69019)

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Općine Smokvica
(sl. glasnik Općine Smokvica br. 16/07, 12/18):

■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ vrijedno obradivo tlo

■ ostala obradiva tla

■ gospodarske i zaštitne šume

■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

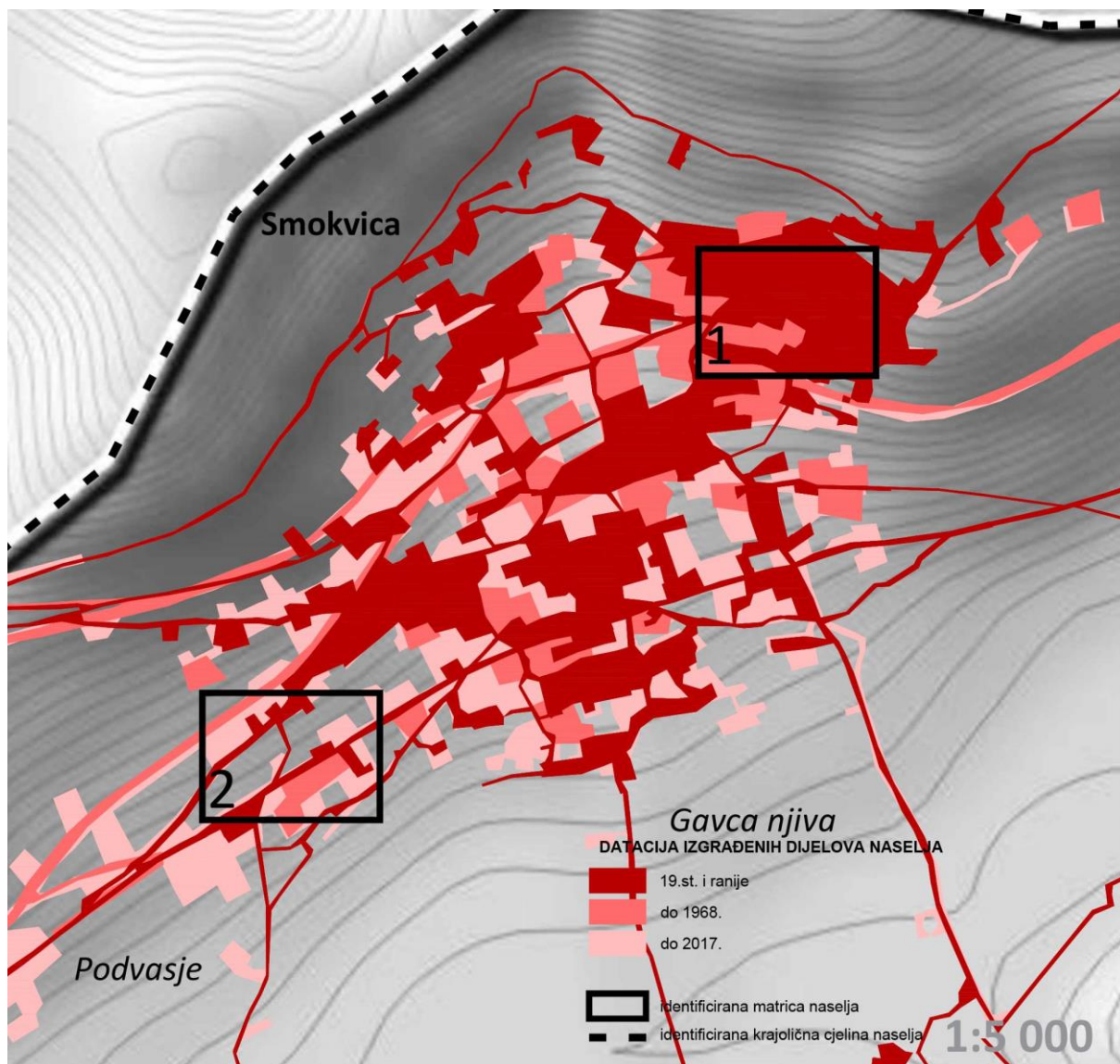
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

ANALIZA STRUKTURE NASELJA

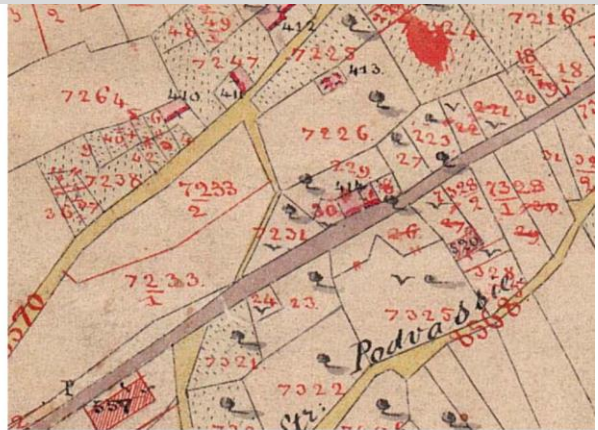
1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: STAMBENO – GOSPODARSKI SKLOP

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o stambeno gospodarskom sklopu kojeg čini glavna građevina sa nizom pomoćnih. Glavna građevina pravokutnog je tlocrta s dvostrešnim krovom te je smještena na zaravnati plato. Glavna stambena etaža se nalazi na prvom katu do koje se pristupa s vanjskim stepenicama ispod kojih se nalazi nadsvođeni ulaz u prizemlje (volat). Glavno pročelje orijentirano je na jug te je artikulirano s pravilnim rasterom otvora.

Katnost: P, P+1+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni vijenac (glavna građevina), završna obrada pročelja kamen (glavna i pomoćne), pokrov krova kupa kanalicom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o zakrivljenom nizu građevina, položenom paralelno sa slojnicama terena u nagibu. Pojedine kuće u nizu variraju u visini krovništa i kata, dok su glavna pročelja orijentirana na jug artikulirana pravilnim rasterom otvora koji se podudaraju po katovima. Nekim građevinama glavna stambena etaža nalazi se na prvom katu do koje se pristupa putem vanjskih stepenica ispod kojih se nalazi nadsvođeni ulaz u prizemlje (volat). Uglavnom su sve pravokutnog tlocrta sa dvostrešnim krovovima. Glavni pristup ostvaren je sa juga direktno sa javne površine.

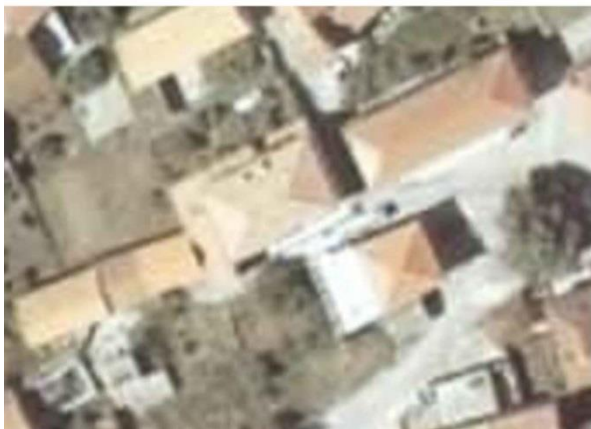
Katnost: P+1 –P+2

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova kupa kanalicom ili crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez škura kao zaštitom od sunca.

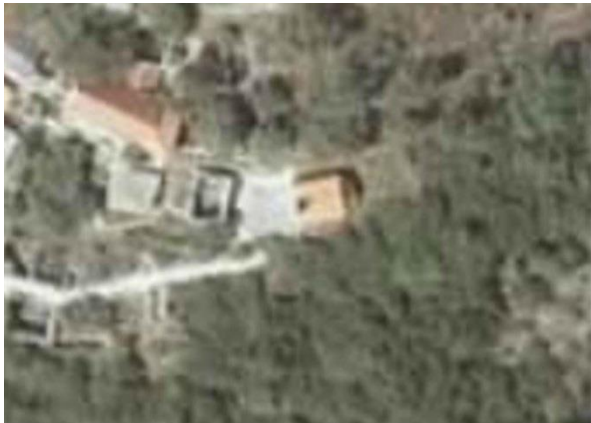
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkva, loža i trg u centralnom dijelu naselja

Osnovna škola u centralnom dijelu naselja

Crkva uz glavni pješački koridor u povijesnoj jezgri naselja

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: DVOJNA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Riječ je o sklopu kojeg čine dvije poluugrađene stambene građevine, pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovom. Smještene su uz koridor kolno pješačke prometnice sa koje imaju direktni pristup prizemlju predviđenom isključivo za garažiranje vozila. Glavne stambene etaže nalaze se na katu do kojeg se pristupa putem vanjskih stepenica. Pojedini stambeni prostori u razini kata imaju mogućnost izlaska u vanjski prostor – lođa ili terasa.

Katnost: P+1

Materijali: opeka, beton, umjetni kamen, završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez zaštite od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

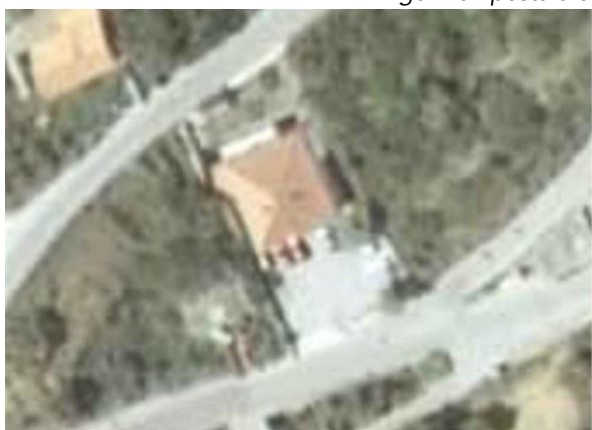
Sportski tereni u južnom dijelu naselja

Trg u južnom dijelu naselja

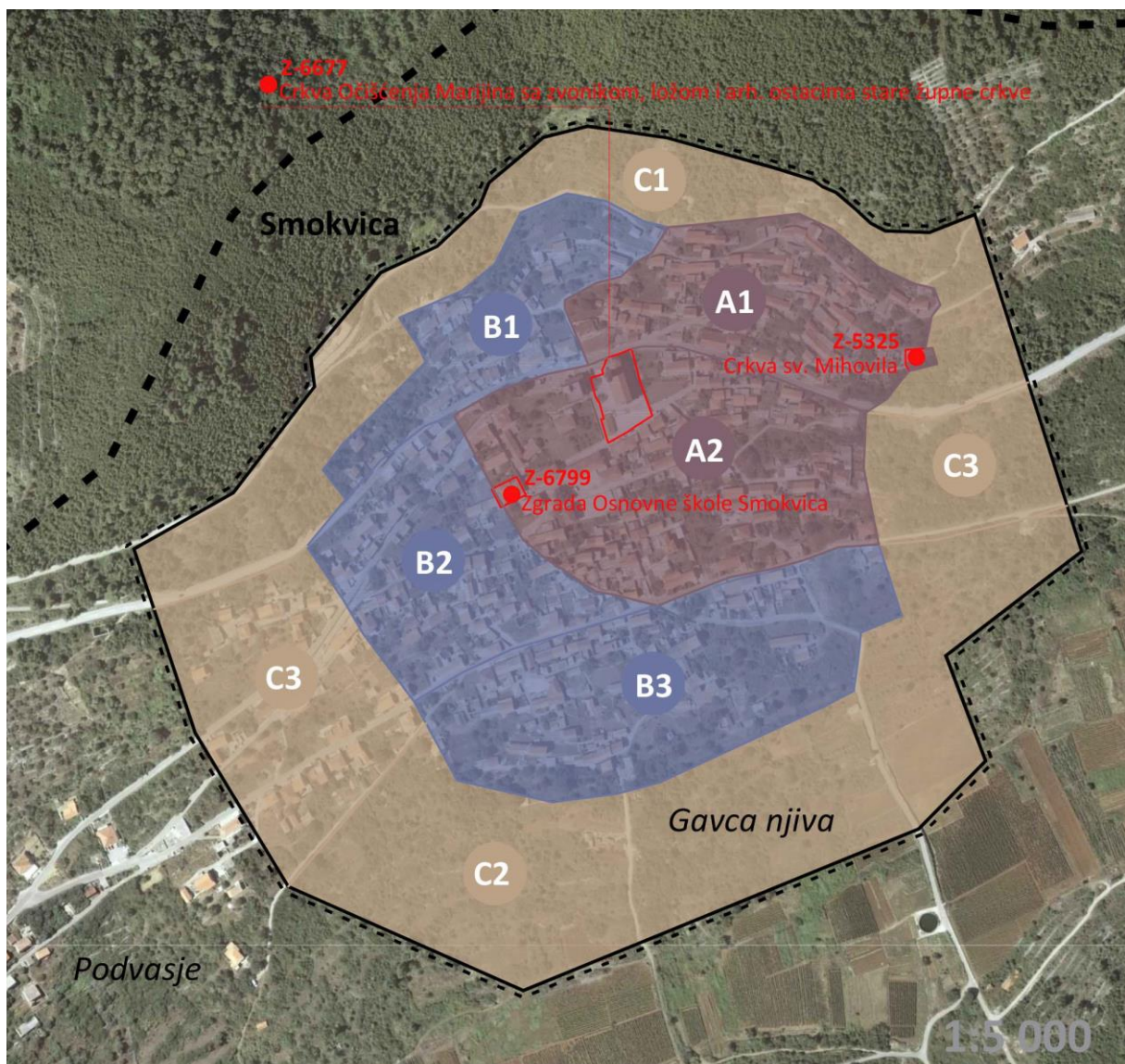

Trgovina i pošta u centralnom dijelu naselja

Ambulanta

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

— identificirana krajolična cjelina naselja

- - - identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA (geoportal.kulturnadobra.hr):

Z
XXXX ZAŠTIĆENO
KULTURNO DOBRO

P
XXXX PREVENTIVNO
ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	<i>Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost</i>	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	<i>Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost</i>	<i>Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent</i>	<i>Bez graditeljske vrijednosti</i>
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p><i>Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskog područja na plodna poljoprivredna zemljišta.</i></p> <p><i>Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštititi kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.</i></p> <p><i>Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja.</i></p> <p><i>Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.</i></p>				
Smjernice za gradnju:	<p><i>Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).</i></p> <p><i>Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela.</i></p> <p><i>Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,</i> <i>- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.</i> <i>- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz</i> 				

prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika.

ZONA B

Naziv zone: ZONA DJELOMIČNO PROMIJENJENOG POVIJESNOG UZORKA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnih naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekonstrukcije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Gradnji pristupiti prema različitim obrascima i definiranim zonama od B1 i B2 – tradicionalna izgradnja na padinama naselja sve do zone B3 s izgradnjom prema polju. Obrasci se trebaju definirati urbanističkim planom uređenja.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta</i>	Visoka	<i>Srednja</i>	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>
<i>graditeljska</i>	graditeljska	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljske</i>
<i>vrijednost –</i>	vrijednost –	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednosti</i>
<i>spomenička</i>	visoka	<i>ambijentaln</i>	<i>uklopljeno u</i>	
<i>vrijednost</i>	ambijentalna	<i>a vrijednost</i>	<i>ambijent</i>	
	vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Smjernice za gradnju:

U zoni C ne planirati gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Visoka naseljenost uz pojedinačne zapuštene kuće i gospodarske sklopove, uglavnom na rubnim dijelovima naselja</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Ruralnu i fortifikacijsku funkciju naglašava položaj na obronku s pogledom na plodno polje i morski horizont, te kaštel Arneri izgrađen na razdjelnici gornjeg i donjeg sela; uglavnom vidljivo očuvano i danas, uz djelomične nove sadržaje.</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Središnji prostor otoka uz plodno polje, dobro očuvano osim dominantne interpolacije gospodarske zgrade 80-ih godina 20. st. koja dominira starom jezgrom te devastira prirodni smještaj.</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Homogenu i skladnu kompoziciju naselja i dalje čuva okolnost izmještanja stanovnika u obližnju uzmorsku uvalu Brnu.</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Dobro očuvana, interpolacije su prisutne, no osim robne kuće, ne narušavaju osobito sklad ukupnog naselja. Međutim, povijesni dio sa župnom crkvom te premještanje renesansne lođe ispod razine trga osobito je devastiralo prostornu organizaciju.</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Osim župne crkve Gospe Kandalore s pripadajućim trgov, očuvano je djelomično i u dobrom stanju nekoliko stambeno gospodarskih sklopova, a neki su napušteni, zapušteni pa i devastirani. Naselje je opremljeno zgradama javnog i društvenog karaktera.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Vrlo oskudni i u tragovima, javne površine su rijetko opremljene zelenilom i stablašicama. Održavana površina Na Lučilu, ispred osnovne škole jedini je mjesni uređeni zeleni prostor.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Djelomično i umjereno očuvane, vrlo visok stupanj dograđenosti i prenamjenjivanja iz vrtova sa suhozidima u betonirana parkirališna mjesta, garaže, prolaze i putove i sl.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Umjerena do visoka očuvanost tipičnih elemenata, no djelomično i devastirano neprimjerenim intervencijama. Za naselje su tipične kuće u nizu s prigradenom ljetnom kuhinjom - kominom i ogradnim, kamenim zidom s kojim zatvara dvor, često u zajedničkom korištenju više obitelji, jednokatnice i višekatnice u nizu s vrtom smještenim ispred kuće.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1

posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>Umjeren do visoka vizualna izloženost, skladne vizure brežuljaka i izgrađenih prostora, polje i dalje dobro očuvano, vrlo skladan položaj u prostoru.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjeren	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>Cesta nesporno presijeca naselje, prilazne ceste strme i bez mogućnosti proširenja uslijed skučenosti. Kao i drugdje na otoku, naglašena potreba za poboljšanjem na svim razinama infrastrukturne opremljenosti.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjeren	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>Stanje je donekle izmijenjeno novogradnjama gospodarske i stambene namjene, od kojih su neke neskladno predimenzionirane te su sasvim izmijenile stari dio naselja.</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		3
VALORIZACIJA: Srednja do visoka ocjena, šire vizure naselja imaju visoku ambijentalnu vrijednost, no pojedinačne sastavnice narušene su neprikladnim gospodarenjem prostorom i nerazvijenom infrastrukturom koju ograničava preizgrađenost.	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Zapuštanje naselja, pa tako i privatnih i javnih sadržaja uslijed iseljavanja u obližnju uvalu Brna, mali broj stanovnika, starija populacija, dogradnje i prenamjene postojećih povijesnih stambeno -gospodarskih sklopova.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekonstrukciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Preporučuje se lokalitet arheološki istražiti do kraja kulturnog sloja i kulturno ga valorizirati, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

Za povijesnu cjelinu naselja Smokvica obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te temeljem nje izraditi konzervatorsko-urbanistički plan.

Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklop zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekonstrukcije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji

treba služiti karakterističnim tipološkim obrascima, nizom i stambeno-gospodarskim sklopom koji čini dvor.

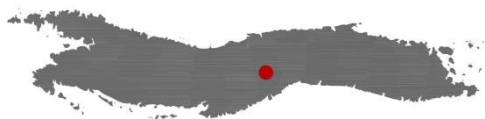
Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

U dijelu zone B (B3) i zoni C ne planirati novu gradnju.

Planom definirati smjernice za sanaciju bespravne gradnje.

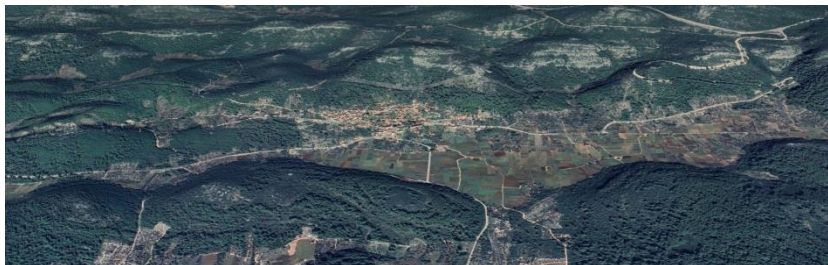
Nužna je zelena cezura u neprekinutom širenju građevinskog područja naselja prema zapadu.

Plan bi trebao imati konzervatorsku podlogu i za razinu prostornog plana te definirati obvezu izrade konzervatorske podloge za UPU odnosno konzervatorsko-urbanistički plan povijesne cjeline.

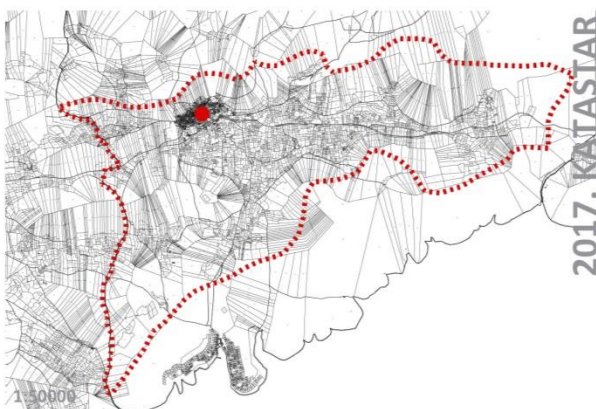
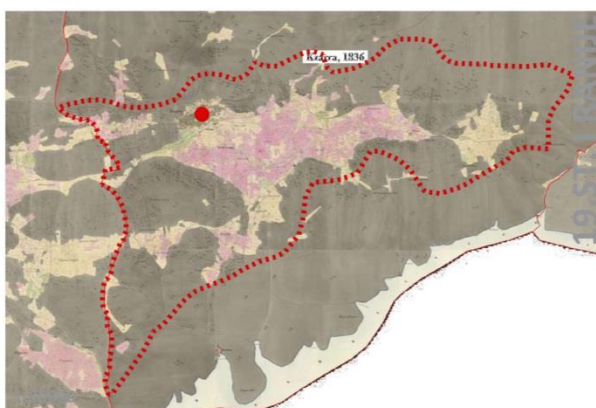
01.A. - 4 ČARA

A / KRAJOLIK NASELJA ČARA (ČARSKO POLJE)

Prostorni prikaz krajolika naselja Čara

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA ČARA (ČARSKO POLJE)
Katastarska općina:	314641, ČARA
Pravni status:	NEMA
Površina:	764 ha

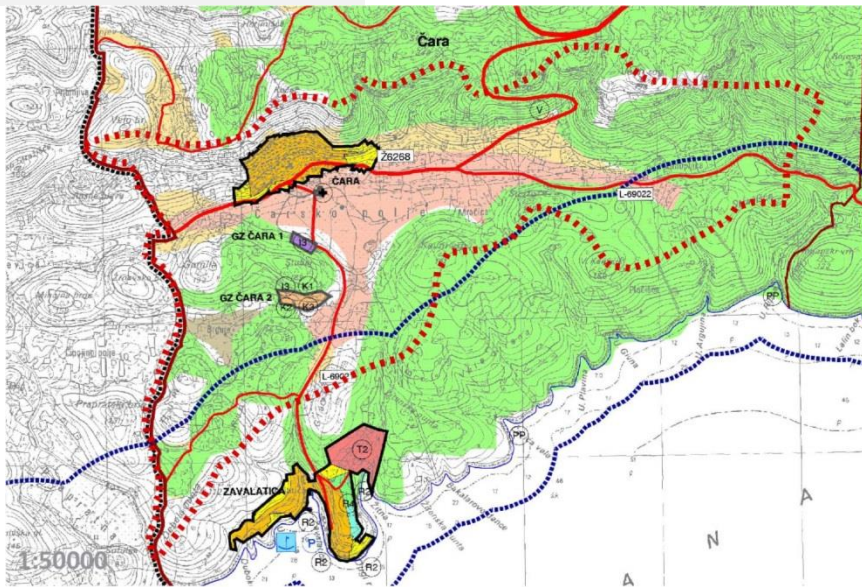
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Čara prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske	Naziv krajolika:	58. Ruralni krajolik Smokvice i Čare
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Košćak i sur., 2016):	Površina:	1918 ha
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.5. Kulturni krajobraz niza manjih polja
Krajobrazno područje:	c. Smokvica-Čara	 <p>3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka 3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz</p> <p>3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja</p>
		 <p>3.1.4. a, središnja Korčula 3.2.5. c, Smokvica - Čara</p>

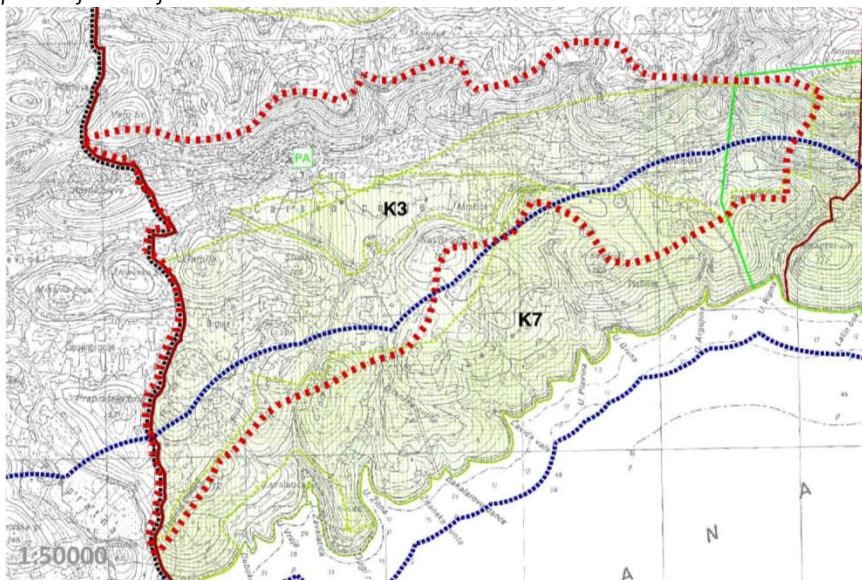
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Grada Korčule (sl. glasnik Grada Korčule 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16)

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Namjena i korištenje površina: područje krajolične cjeline najvećim dijelom zauzimaju površine zaštitnih i gospodarskih šuma te osobito vrijednog obradivog tla južno od građevinskog područja naselja.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.a. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora: područje krajolične cjeline obuhvaća evidentirani osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz – K3. Čarsko polje te dio kultiviranog krajobraza K7. Područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:
Toponimi na katastarskoj karti iz 1837.st.:
Smještaj u prostoru:

19.ST. I RANIJE
KZARRA, POD SELTO, CERNIZI

Opis sastavnica krajolika:
Prirodne sastavnice:

Krajobrazno područje obuhvaća južni dio središnjeg dijela otoka Korčule, podno hrpta koji Smokvičko i Čarsko polje dijeli od brdskog, sjevernog dijela. Pruža se između Velog brda (303,6 m n.v.) na sjeverozapadu i padina Borove glavice (490,5 m n.v.) na sjeveroistoku, odnosno sjeverno od obalnog naselja Zavalatica.
Krajobrazno područje definirano je umjerenom raščlanjenim reljefom u kojem

	<p>se niža brda i brežuljci izmjenjuju sa zaravnjenim površinama udolina i polja u kojima dominira crvenica – pritom se Čarsko polje ističe kao najveće unutar područja. Ono je na sjevernom rubu omeđeno hrptom niza brda (od Velog brda na sjeverozapadu do Borove glavice na sjeveroistoku) pod crnogoričnom šumom i makijom s ogoljelim vršnim dijelovima na smeđim tlima na vapnenačkoj podlozi, a južno s nizom brežuljaka (Gomila, Stubaj, Kavni vrh, Stražišće i Veliki Kanšćik) koji ga dijele od ostatka područja, u kojem se izmjenjuju manja polja i brežuljci (pod makijom i crnogoričnom šumom).</p>
<p>Kulturne (antropogene) sastavnice:</p>	<p>Unatoč tome što u široj okolini naselja Čara postoje materijalni dokazi ilirske i antičkorimske kulture, prvi poznati spomen naselja Čara datira s početka 14. stoljeća (Kzarra). Prostorno ustrojstvo naselja ima neke odlike kasnog srednjeg vijeka premda ukupna izgradnja kuća u njima pripada kasnijem dobu. Kompaktna forma naselja Čara nastala je u sjeverozapadnom dijelu Čarskog polja, između plodne površine krškog polja i strme vapnenačke padine. Ovaj iznimni kulturni krajobraz (Andlar, 2012) evidentiran je kao osobito vrijedan predjel i prostorno-planskom dokumentacijom, a duga povijest kultiviranja i korištenja, danas se manifestira u usitnjenom polu-omeđenom uzorku polja, te je važan dio otočkog gospodarstva i mjesto geneze autohtonih sorti vinove loze i masline (pošip). Zaravnjenim, središnjim dijelom polja dominiraju vinogradi s brojnim lokvama, a koji rubno prelaze u terasirana polja, odnosno terase pod maslinicima. Analizom povijesnih karata, vidljivo je kako je poljoprivredni krajobraz Čare zadržao formu i način korištenja kroz dugi period vremena, kao i strukture kulturnog krajobraza (suhozidne međe i terase, lokve i kulture) kojima se prilagodio prirodnim datostima terena.</p> <p>Danas je izgrađeni dio naselja PPUG-om Korčule zaštićen kao povijesna graditeljska cjelina seoskih obilježja, s nekoliko zaštićenih i/ili evidentiranih sakralnih i civilnih građevina. U ostatku krajobraznog područja evidentiran je veliki broj arheoloških lokaliteta – prapovijesnih gradina.</p>
<p>Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:</p>	<p>Prirodna konfiguracija uvjetuje izduženi prostor polja, uokvirenog vršnim dijelovima padina prema unutrašnjosti otoka, odnosno brežuljkastom obalnom padinom. Dominantni doprirodni, plošni element Čarskog polja u središnjem dijelu područja linearnim je potezima puteva i prometnica povezan s rubnim, prirodnim reljefnim volumenima, a u čijem se sjeverozapadnom rubu smjestio volumen kompaktne forme naselja Čara na terasiranoj padini. Ovo krajobrazno područje oblikovala je duga aktivnost korištenja poljoprivrednog krajobraza što je vidljivo u velikoj raznolikosti antropogenih uzoraka s visokim stupnjem prilagođenosti prirodnim obilježjima područja što čini izrazito kompleksan i harmoničan prostor. Horizontalno nizanje uzoraka (padine pod oskudnom i grmolikom vegetacijom – izgrađeni dio naselja – terase s aktivnim maslinicima – omeđeno polje s vinogradima – obalna padina pod šumskom vegetacijom) stvaraju prostorni red i utječu na skladnost i čitljivost područja, te čuvaju identitet i snagu karaktera područja.</p> <p>Viši dijelovi područja vidljivi su s plovnih puteva prema Lastovu i Mletu, a čitavo je područje vidljivo isključivo s prometnica unutar područja.</p>
<p>Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:</p>	<p>Kumpanija</p>
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
<p>Zaštićeni dijelovi prirode:</p>	<p>U sjeverozapadnom dijelu područja nalazi se zaštićeni spomenik parkovne arhitekture – čempres star 350 godina.</p>
<p>Natura 2000:</p>	<p>Čitavo područje je unutar područja ekološke mreže HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac (područje očuvanja značajno za ptice) i područja HR2001367 I dio Korčule (područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove).</p>
KULTURNA DOBRA	
<p>Zaštićena kulturna dobra na</p>	<p>Z-2318-Kaštel Španić</p>

području krajolične jedinice naselja:	Z-6676-Ostaci crkve sv. Stjepana Z-5169-Crkva Gospe od Polja Z-4923-Crkva sv. Petra Z-6805-Arheološko nalazište Velo Stražišće
--	---

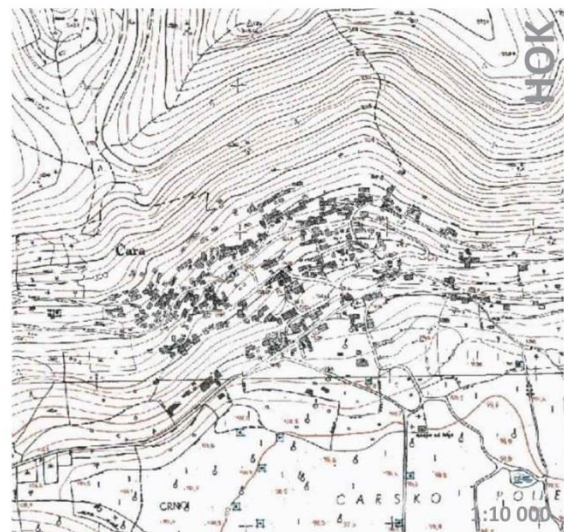
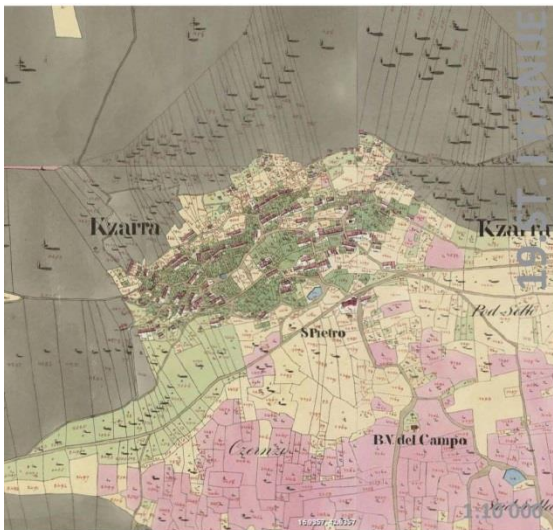
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	<i>Izvorno s manjim izmjenama</i>
2	<i>Donekle izmijenjeno stanje</i>
1	<i>Sasvim izmijenjeno stanje</i>

B / NASELJE ČARA

Čara

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv naselja:	ČARA
Katastarska općina:	314641, ČARA
Broj stanovnika (danas / najveći):	601 (2021.) / 797 (1991.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	11 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom kao povijesno naselje seoskih obilježja
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Centralno, neposredno uz sjevernu granicu obuhvata

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:

KZARRA

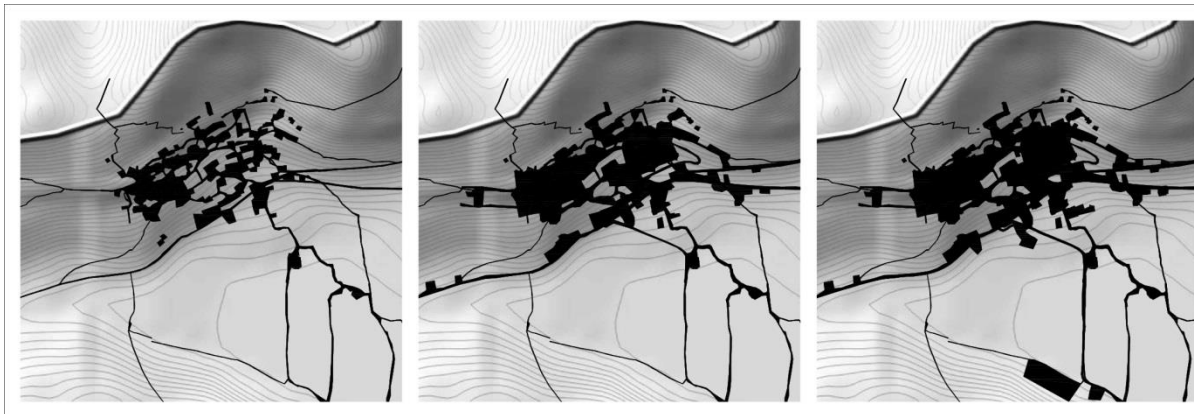
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:

ČARA

Opis geneze naselja:

Čara je središte starog konfina, jedno od važnih otočkih naselja u lancu od Korčule do Blata. Ojkonim Čara je među rijetkim romanskim toponomastičkim prežiticima na otoku. Premda se prvi put spominje 1327. godine, riječ je o drevnom, razvijenom naselju neprekinutog kontinuiteta od predantičkih vremena, o čemu svjedoče brojne proto ilirske gomile i gradine, za sada tek djelomično evidentirane i skromno opisane, od kojih navodimo Velo i Malo Stražišće. Prvenstveno promatračnice, što nedvojbeno potvrđuju u govoru i danas sačuvani toponimi, svojim su prirodnim položajem štitile plodno Čarsko polje šireći pogled s ključnih otočkih pozicija dalje prema Mljetu, pučinskom moru Lastovskog kanala, a za dobra vremena sve do Palagruže. Recentna istraživanja gomila i gradina općenito ukazuju na njihovu višestruku namjenu, kao i snagu ilirskih zajednica.

Prsten crkava simbolički je štitio prostor, no brojne su izgubljene tijekom turbulentnih preobražaja naselja i okolice od polovice 20. st. - crkvi Sv. Nikole (dokumentiranoj 1415.) ne znamo izvorni položaj, a sv. Juraj koji se nalazio na Sućurju srušen je do temelja, kao i crkva sv. Stjepana na Sustipanu na granici zapadno prema katastarskoj općini Smokvice. Istom sloju srednjovjekovnih titulara pripadali su Sutodor i Sutvara - Sv. Tudor i Sv. Barbara. Crkvice Sv. Ivana u sklopu posjeda obitelji Kapor, posvjedočena zapisom iz 15. stoljeća a obnovljena sredinom 19. po nacrtima Josipa Zmajića, srušena je probojem nove ceste. Istočno od nje u doba baroka podignuta je kapela Sv. Spiridona. Crkvice sv. Martina u Zavalatici, simbolički vezana uz kaštel Kanavelić – Arneri preslojena je kolnom cestom 50-ih godina 20. st. Uz župnu crkvu sv. Petra nalazila se i lođa, građevina otvorenog tipa društveno – političke namjene, koja bi govorila u prilog samosvijesti korčulanskih sela. Kolna cesta preko otoka kroz Čaru prolazi neposrednim središtem mjesta, tik uz župnu crkvu i nasuprotnu zgradu župnog dvora presložila je prostorne oznake mjesta. Nedavno rekonstruirana zgrada javne namjene – Dom kulture u Čari, danas je jedno od najvažnijih društvenih okupljališta.

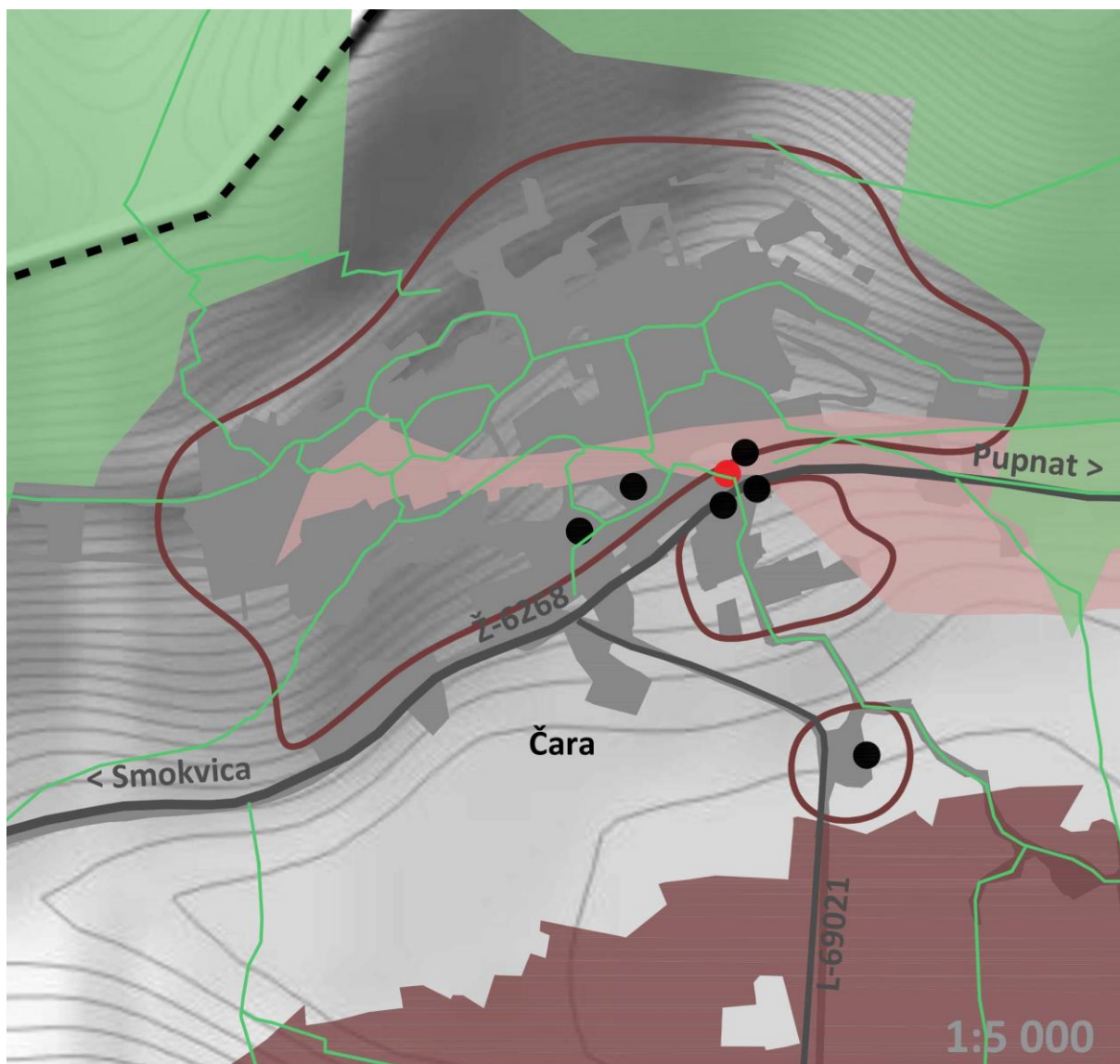

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

1 / razglednica iz 1932.g. (izvor: delcampe.net) 2 / fotografija iz 1990.g. na sjeverni dio naselja iz polja (izvor: Konzervatorski odjel u Splitu)

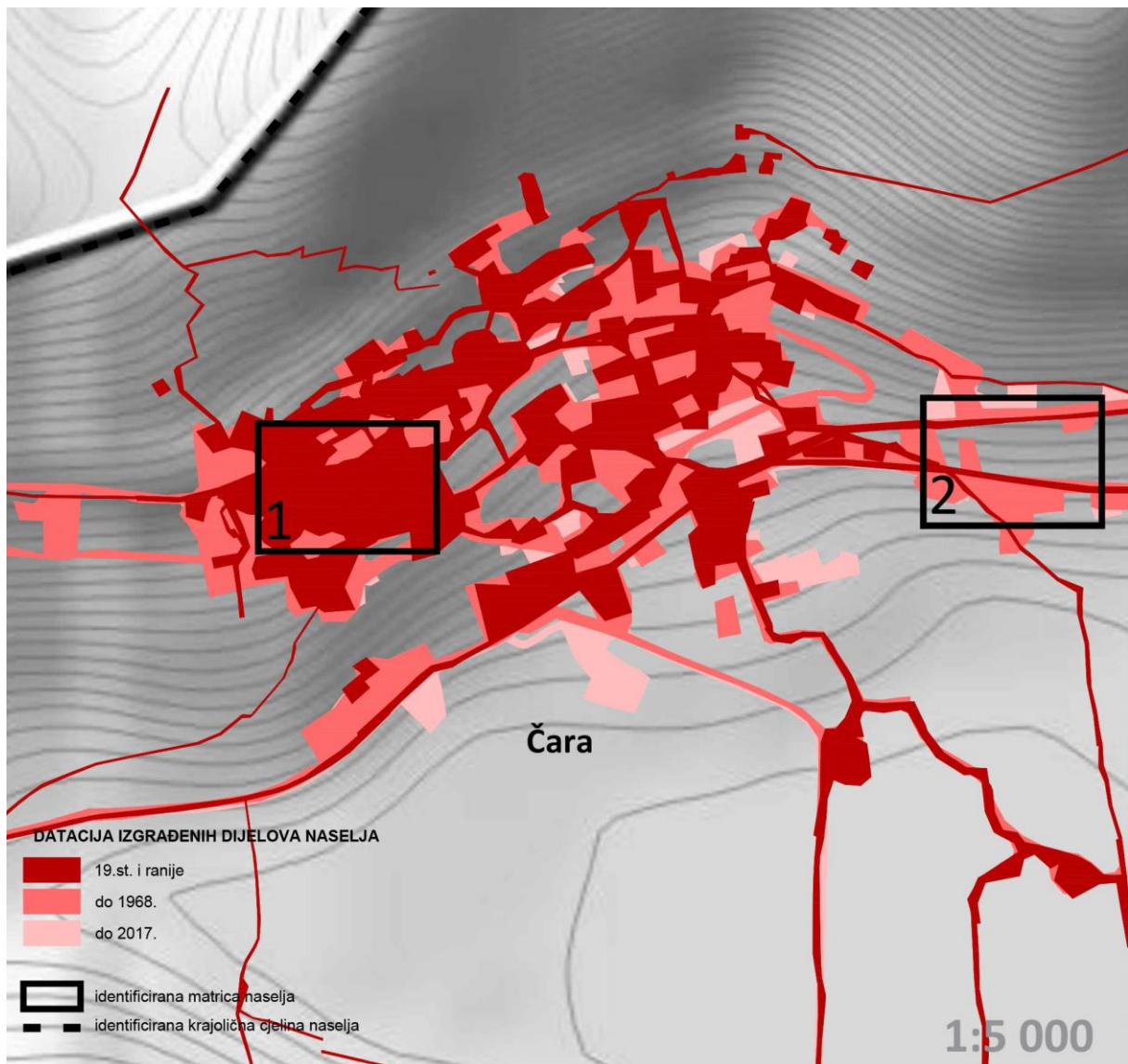
ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

	identificirana krajolična cjelina naselja		osobito vrijedno obradivo tlo		DRŽAVNA CESTA
	izgrađeni prostor		vrijedno obradivo tlo		ŽUPANIJSKA CESTA
	urbanističko arhitektonska cjelina		ostala obradiva tla		LOKALNA CESTA
	centar naselja		gospodarske i zaštitne šume		OSTALE CESTE
	javni i društveni sadržaj, javni prostori		šume posebne namjene		
	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"				
	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"				
- >> Prostorni plan uređenja Grada Korčule
(sl. glasnik Grada Korčule br. 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16):

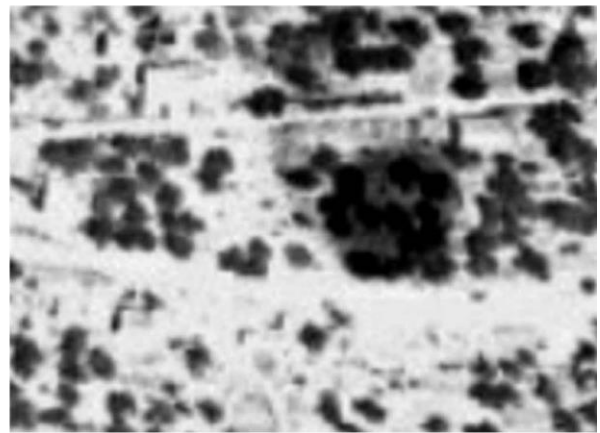
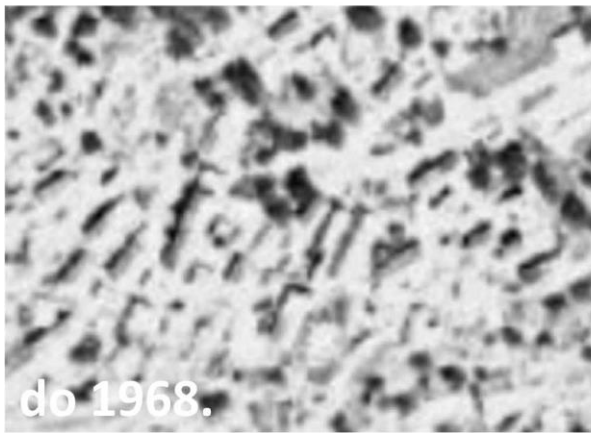
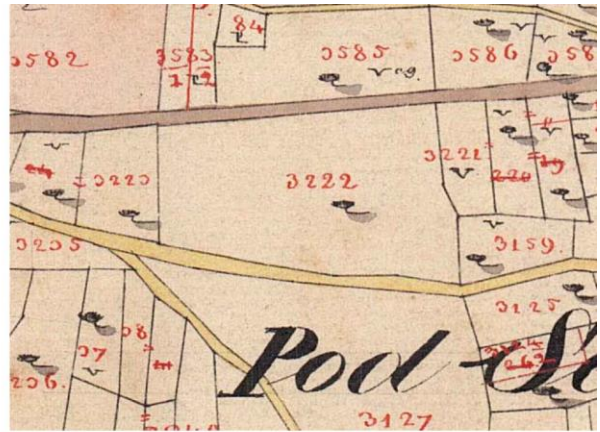
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

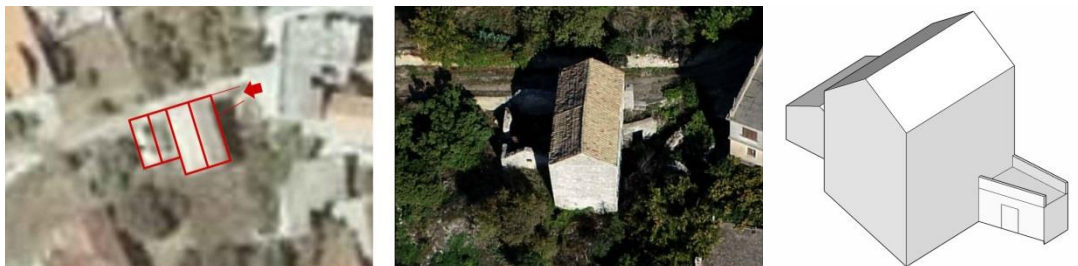
MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o slobodnostojećoj građevini, pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovom, položenoj okomito na slojnice terena u padu. Glavni pristup ostvaren je sa pješačke prometnice bočno preko nadsvođenog mosta. Reprezentativno pročelje orijentirano je na istočnu ili zapadnu stranu, s pravilnim rasterom otvora koji se podudaraju po etažama.

Katnost: P+2

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova kupa kanalicom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

Naziv tipologije: SKLOP

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

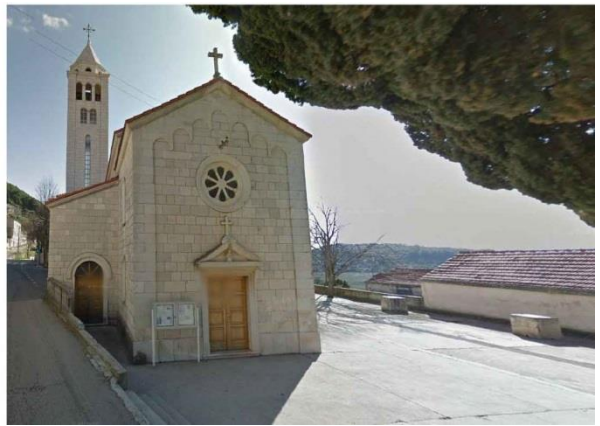
Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o stambeno – gospodarskom sklopu sa zajedničkim vanjskim prostorom kojem se pristupa putem nadsvođenog prolaza sa javne pješačke površine iznad kojeg se nalazi terasa najreprezentativnije građevine sklopa (uglovnica). Pojedinačne građevine kvadratnog su tlocrta sa dvostrešnim ili 3-strešnim krovom te variraju u katnosti.

Katnost: P – P+1+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen ili žbuka, pokrov krova kupa kanalicom ili crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez zaštite od sunca

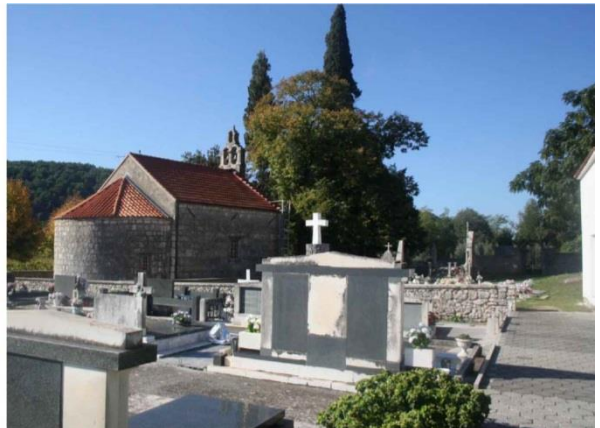
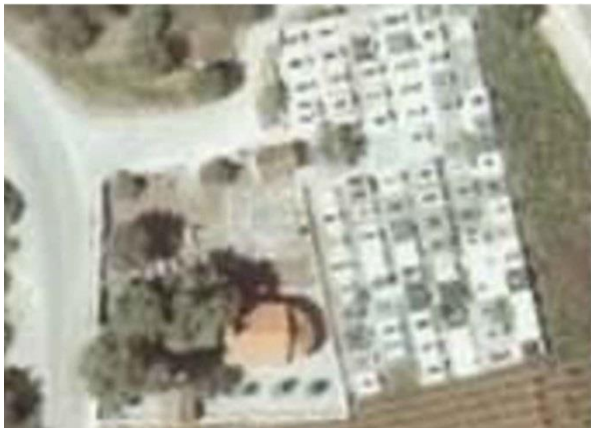
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkva i trg u centralnom dijelu naselja

Škola

Crkva s grobljem u području Čarskog polja južno od naselja

Cisterna u povijesnoj jezgri naselja

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o slobodnostojećoj građevini pravokutnog tlocrta s 2-strešnim krovom, smještenoj uz koridor prometnice koja prolazi naseljem sa koje ima direktni pristup prizemnoj etaži namijenjenoj isključivo za garažiranje osobnih vozila. Glavna stambena etaža nalazi se na katu te joj se pristupa putem vanjskih stepenica. Glavno pročelje orijentirano je na ulicu te je simetrično oblikovano pravilnim rasporedom otvora. Prostori stambene etaže na katu imaju mogućnost izlaska u vanjski prostor balkona.

Katnost: P+1

Materijali: građa zidova nepoznata, završna obrada pročelja žbuka i kamen, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

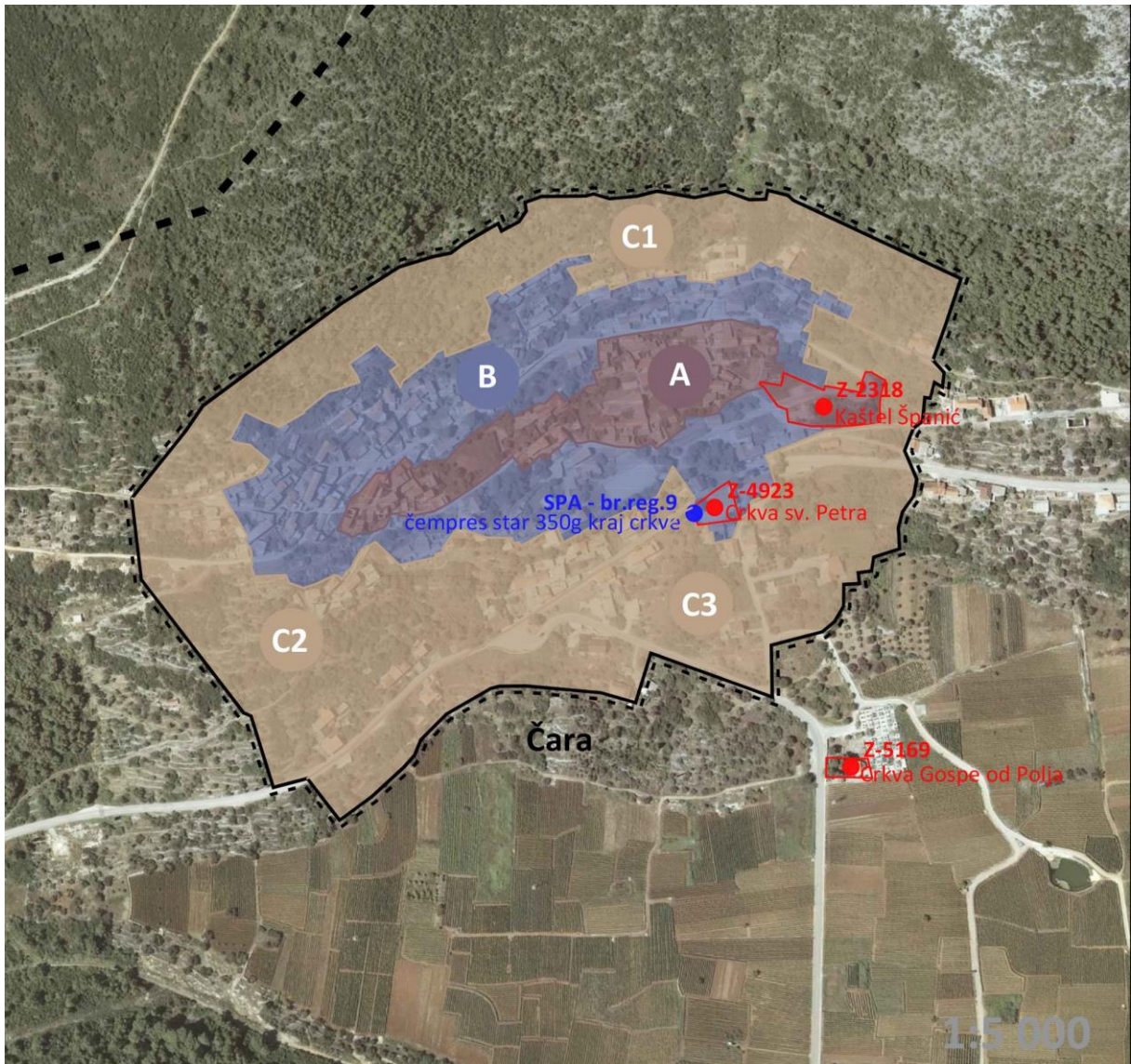
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Trgovina, ugostiteljski prostor

sportski teren

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

- — — — — identificirana krajolična cjelina naselja
 - - - - - identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):
ZONA A	ZONA B	ZONA C

KULTURNA DOBRA (geoportal.kulturnadobra.hr):

- **Z** ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- **XXXX** ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- **P** PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- **XXXX** PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

ZAŠTIĆENA PODRUČJA (izvor: bioportal.hr):

- **PA** PARK ŠUMA
- **XXXX** PARK ŠUMA
- **SPA** SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE
- **XXXX** SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta</i>	Visoka	<i>Srednja</i>	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>
<i>graditeljska</i>	graditeljska	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljske</i>
<i>vrijednost –</i>	vrijednost –	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednosti</i>
<i>spomenička</i>	visoka	<i>ambijentaln</i>	<i>uklopljeno u</i>	
<i>vrijednost</i>	ambijentalna	<i>a vrijednost</i>	<i>ambijent</i>	
	vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskog područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštititi kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.

Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja.

Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela.

Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između

postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika.

ZONA B

Naziv zone: ZONA DJELOMIČNO IZMIJENJENOG POVIJESNOG UZORKA

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnih naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.				
Smjernice za gradnju:	Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Gradnji pristupiti prema tradicionalnim tipologijama gradnje. Način gradnje se treba definirati urbanističkim planom uređenja. Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna				

dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze stambeno-gospodarskih kompleksa u krajobrazu - stanova s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu naselja te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi suhozidom.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Smjernice za gradnju:

U zoni C ne planirati novu gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Srednje visoka naseljenost uz pojedinačne zapuštene kuće i gospodarske sklopove; i u središnjim i na rubnim dijelovima naselja</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Ruralnu i fortifikacijsku funkciju naglašava položaj na obronku s pogledom na plodno Čarsko polje i morski horizont te pučinske otoke. Kaštel Španić je izgrađen na rubnom dijelu sela; uglavnom vidljivo očuvan i danas, uz djelomične nove prihvatljive suvremene sadržaje.</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	nove, prihvatljive, uobičajene	3
	nove, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Središnji prostor otoka uz plodno polje, dobro očuvano i dosta izloženo, okolina dobro očuvana, prirodna šuma i makija, te kultivirani krajolik pod nasadima loze i masline</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Homogenu i skladnu kompoziciju naselja i dalje čuva okolnost izmještanja stanovnika u obližnju uzmorsku uvalu Zavalaticu</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Dobro očuvana u stambenom dijelu naselja, interpolacije jesu prisutne, te dijelom narušavaju osobitu skladnost ukupnog naselja. Međutim, povijesni dio sa župnom crkvom sv. Petra, te rušenje renesansne lođe na trgu, uz presijecanje prostora glavnom kolnom cestom osobito je narušilo, pa i devastiralo prostornu organizaciju</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Osim župne crkve sv. Petra s pripadajućim trgovom, očuvano je djelomično i u dobrom stanju nekoliko stambeno-gospodarskih sklopova, a neki su napušteni, zapušteni pa i devastirani Naselje je opremljeno zgradama javnog i društvenog karaktera.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Vrlo oskudni i u tragovima, javne površine su rijetko opremljene zelenilom i stablašicama niske kakvoće, bez većih planiranja. Izdvaja se čempres u Čari, zbog svojih iznimnih karakteristika zaštićen 1962. kao pojedinačno stablo, procijenjene dobi na oko 400 godina</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Srednje dobra očuvanost, uslijed povećane naseljenosti i potreba turizma, povećan pritisak na betoniranje i devastaciju zemljišnih čestica, naročito vrtova unutar okućnica za potrebe parkiranja. Djelomično očuvane, vrlo visok stupanj dograđenosti i prenamjenjivanja iz vrtova sa suhozidima u betonirana parkirališna mjesta, garaže, prolaze i putove i sl.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Umjerena do visoka očuvanost tipičnih elemenata, no djelomično i devastirano neprimjerenim intervencijama. Za naselje su tipične kuće u nizu s prigradenom ljetnom</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2

kuhinjom - kominom i ogradnim, kamenim zidom s kojim zatvara dvor, često u zajedničkom korištenju više obitelji, jednokatnice i višekatnice u nizu s vrtom smještenim ispred kuće.	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: Umjerena do visoka vizualna izloženost, skladne vizure brežuljaka i izgrađenih prostora, polje i dalje dobro očuvano, vrlo skladan položaj u prostoru	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
infrastrukturna opremljenost: Cesta nespretno presijeca naselje, prilazne ceste strme i bez mogućnosti proširenja uslijed skučenosti, kao i drugdje naglašena potreba za njenim poboljšanjem na svim razinama	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
ocjena izvornosti: Stanje je donekle izmijenjeno novogradnjama gospodarske i stambene namjene, od kojih su neke neskladno predimenzionirane, no uglavnom su na rubnim dijelovima naselja. Stambeni dio povijesnog dijela naselja također je donekle izmijenjen neprikladnim rekonstrukcijama postojeće izgradnje.	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:**3****VALORIZACIJA:**

Srednja do visoka ocjena, šire vizure naselja imaju visoku ambijentalnu vrijednost kao i prirodni položaj naselja orijentiranog na Čarsko polje, no pojedinačne sastavnice narušene su novogradnjama, sa sve većim pritiskom na rubne dijelove naselja.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Depopulacija, niska komunalna i infrastrukturna opremljenost, neplansko širenje izgradnje izvan građevinskog područja, nova izgradnja i rekonstrukcija postojeće s odstupanjima od povijesnog uzorka, loše ili degradirano građevinsko stanje graditeljskog nasljeđa.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekonstrukciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Preporučuje se arheološki lokalitet istražiti do kraja kulturnog sloja i valorizirati ga, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekonstrukcije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji treba služiti karakterističnim tipološkim obrascima.

Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

U zoni C ne planirati novu gradnju.

Za povijesnu cjelinu naselja Čara obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te temeljem nje izraditi konzervatorsko-urbanistički plan.

Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklop zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.

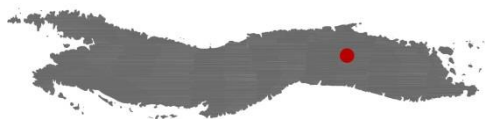
Planom definirati smjernice za sanaciju bespravne gradnje.

Nužna je zelena cezura u neprekinutom širenju građevinskog područja naselja prema zapadu.

Plan bi trebao imati konzervatorsku podlogu i za razinu prostornog plana te definirati obvezu izrade konzervatorske podloge za UPU povijesne cjeline.

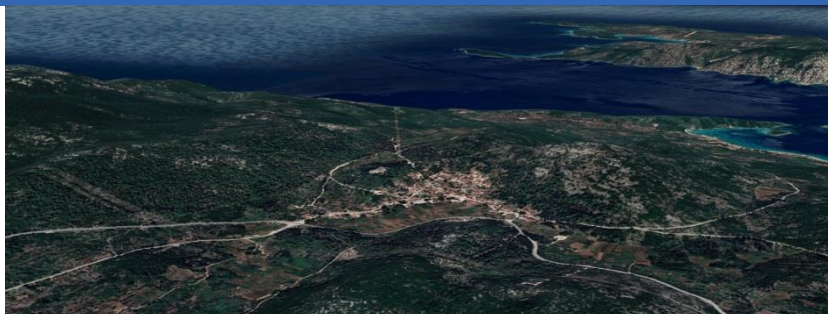
Kod naselja Čara planirana gospodarska zona Čara 2, smještena je u prostoru kultiviranog krajolika, u komunalno neopremljenom prostoru. Prostor širenja građevinskog područja je neopravdano planiran na vrijednim suhozidnim terasama na zapadu odnosno na dijelu plodnog i obrađenog polja na istoku.

Planirati smanjenje građevinskog područja na način da se spriječi spajanje građevinskih područja naselja u neprekinutim potezima uz glavne prometnice.

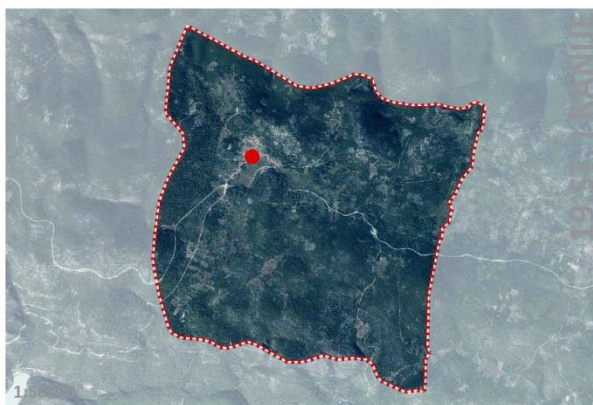
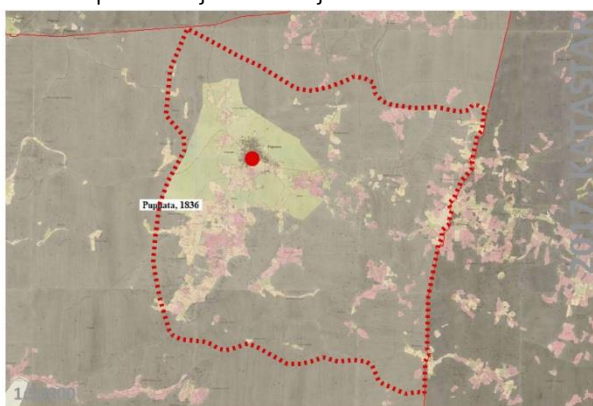
01.A. - 5 PUPNAT

A / KRAJOLIK NASELJA PUPNAT

Prostorni prikaz krajolika naselja Čra

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

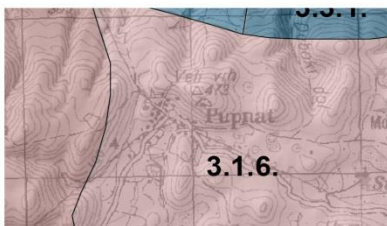
Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

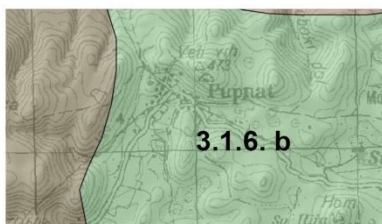
Grad / općina:	KORČULA
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA PUPNAT
Katastarska općina:	314714, PUPNAT
Pravni status:	NEMA
Površina:	1080 ha

PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Pupnat prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	51. Krajolik mora Pelješkog kanala 59. Ruralni krajolik Pupnata
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – asocijativni krajolik (51), organski (59) Tip – krajolik mora i malih otoka (krajolik povijesnih komunikacija, 51); ruralni i agrarni (agrarni krših polja, 59)
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Košćak i sur., 2016):	Površina:	13 430 ha (51) 179 ha (59)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (51) Zaštita prostorno-planskom dokumentacijom (59)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva. Uvažiti i uključiti rezultate konzervatorsko-krajobrazne studije u prostorno-plansku dokumentaciju. (51) Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva. (59)
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Košćak i sur., 2016):	Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.1. Krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka 3.1.6. Mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz
	Krajobrazno područje:	b. Pupnat-Žrnovo

3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
3.1.6. mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz

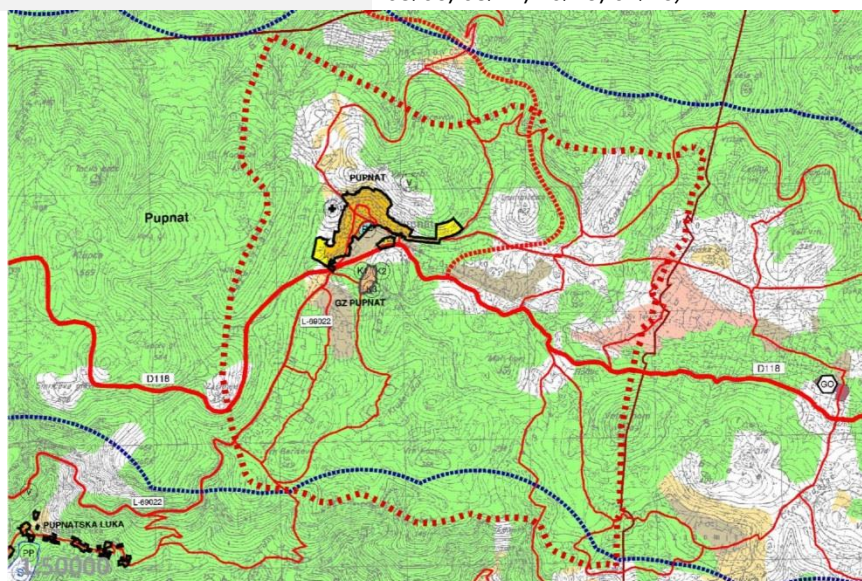

3.1.4. a, središnja Korčula
3.1.6. b, Pupnat - Žrnovo

PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

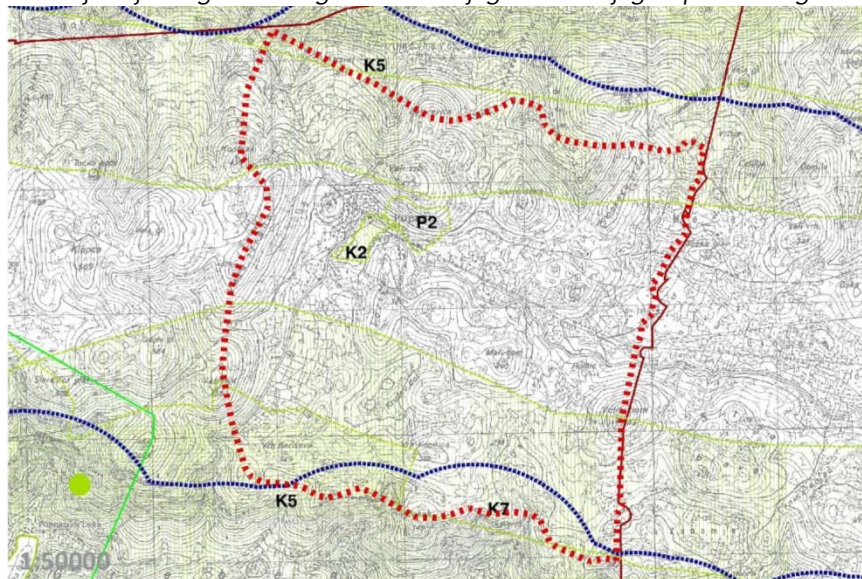
Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Grada Korčule (sl. glasnik Grada Korčule 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16)

Namjena površina	
	MJEŠOVITA NAMJENA
	JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA D1 - upravna, D3 - zdravstvena, D4 - predškolska, D5 - školska, D6 - kultura, D7 - vjerska, D - opća
	POSLOVNA NAMJENA K1 - predstoje službene, K2 - predstoje trgovačka K3 - komunalno servišna
	UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA NAMJENA T - opća, T1 - hoteli, T2 - turističko naselje, LN - luka nautičkog turizma
	GOSPODARSKA NAMJENA - PROIZVODNA H - predstoje industrijske, IS - pretvorbano-prerađivačka
	JAVNE ZELENE POVRŠINE
	ZASTITNE ZELENE POVRŠINE
	SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA R2 - kupalište (lokacija), R3 - sportski centar, R4 - sportsko igralište, V - vidičevce (lokacija), PP - prirodna plaža (lokacija), AP - adrenalinski park (lokacija)
	INFRASTRUKTURNA NAMJENA
	GROBLJE
	Promet
	DRŽAVNA CESTA
	ŽUPANIJSKA CESTA
	LOKALNA CESTA
	OSTALE CESTE KOJE NISU JAVNE
	KORIDOR U ISTRAŽIVANJU
	BENZINSKA POSTAJA
	GRAĐEVINE CESTOVNE INFRASTRUKTURE AK - autobusni kolodvor (postojeći lokaliteti; lokaliteti u istraživanju), P - javno parkiralište

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Namjena i korištenje površina: područje krajolične cjeline najvećim dijelom zauzimaju površine zaštitnih i gospodarskih šuma zatim ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište. Područje vrijednog obradivog tla nalazi se jugoistočno i jugozapadno od građevinskog područja naselja.

ZNAČAJNI KRAJOBRAZ	
	OSOBITO VRIJEDAN PREDJEL - PRIRODNI KRAJOBRAZ - oznaka područja P1 - južna pušinska obala o. Korčule P2 - knjižica u Pupnatu P3 - koridorsko-pelješki arhipelag P4 - šumica u naselju Račišće uz orovnu sv. Nikole P5 - šuma Fortezza P6 - šuma Čavotića glavna uz uvratu UŠ i hoteli Bon Ripos P7 - šuma na poluotoku Banja P8 - šuma Bati P9 - sjeverna obala prema Pelješkom kanalu (od naselja Račišća prema zapadu) P10 - uvrat Samograd
	OSOBITO VRIJEDAN PREDJEL - PRIRODNI KRAJOBRAZ - lokalni lokaliteti a - Paganovljeva špilja na Korčuli b - špilja Pajuka na Korčuli c - špilja Zaglav na Korčuli
	OSOBITO VRIJEDAN PREDJEL - KULTIVIRANI KRAJOBRAZ - oznaka područja K1 - žrnovsko polje K2 - Paganovsko polje K3 - Čarsko polje K4 - ošica u središtu naselja Račišće K5 - Vinograd na sjevernom žrnovu, Račišća i Kneže K6 - Polječić Turanj - dio sjeverno od ceste Ž-6224 K7 - Područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule
	TOČKE I POTEZI ZNAČAJNI ZA PANORAMSKU VRIJEDNOSTI KRAJOBRAZA

Izvod iz kartografskog prikaza 3.a. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora: unutar područja krajolične cjeline nalaze se osobito vrijedni predjeli – prirodni krajobraz P2. Krajolik u Pupnatu, zatim osobito vrijedan predjel kultivirani krajobraz K2. Pupnatsko polje, oboje južno od naselja Pupnat. Sjeverni i južni dio obuhvata krajolične cjeline zahvaća kultivirani krajobraz K7. Područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:

19.ST. I RANIJE

Toponimi na katastarskoj karti iz 1836.st.:

PUPNATA

Smještaj u prostoru:

Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti istočnog dijela otoka Korčule, južno od obalnog naselja Račišće, zapadno od naselja Žrnovo i sjeveroistočno od Pupnatske Luke na južnoj obali otoka. Pruža se od brda Vela Strana na zapadu (477,8 m n.v.) do vrha Sv. Ilije na Velikom Homu (442,3 m n.v.), te sjeverno od Galečevice do vrha Jubak (345,6 m n.v.).

Opis sastavnica krajolika:

Prirodne sastavnice:	<p>Krajobrazno područje definirano je umjereno raščlanjenim reljefom nižih brda i brežuljaka (do 480 m n.v.), odvojenih krškim udolinama i manjim poljima. Pri tome padine uzvisina pokriva gusti pokrov makije i crnogorične šume na smeđim tlima na vapnencima, dok su unutar nižih dijelova, odnosno područja krških polja, zbog različitih koluvijalnih, a lokalno i eolskih nanosa (Krklec, 2010) nastala dublja antropogena tla na kršu (koluvij i rigolana tla iz crvenice) pogodna za poljoprivrednu djelatnost.</p>
Kulturne (antropogene) sastavnice:	<p>Padine pod Velim vrhom (473 m n.v.) su PPUG-m Grada Korčule evidentirane kao osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz.</p> <p>Prvi poznati spomen ovog najmanjeg naselja na otoku Korčuli nalazi se u ispravama koje datiraju iz 1327. (Mirošević, 2008). Naselje se već tada javlja kao razvijeno, što znači da je znatno starije od prvog spomena u arhivskim dokumentima. Navodno se prvotna lokacija Pupnata nalazila nešto sjevernije od sadašnjeg kako bi se s nje moglo promatrati more u Pelješko-Korčulanskom kanalu. Takav lokalitet koji se s mora vidio bio je nedovoljno strateški utemeljen pa je mogao postati meta napada pomorskih gusara koji su upravo u tim vodama kroz sva razdoblja korčulanske povijesti najčešće predstavljali prijetnju sigurnosti. Iz sigurnosnih razloga i boljih klimatskih i gospodarskih uvjeta, Pupnačani su odabrali sadašnji lokalitet i utemeljili naselje Pupnat.</p> <p>Pupnatsko naselje je nastalo na rubu polja u podnožju padina brežuljkastih uzvisina Velog vrha, Očaka i Vele strane. Rubovi naselja u prošlosti su bili označeni košarama i suhozidnim kućicama za stoku koji su danas izloženi propadanju i utjecaju suvremene izgradnje. Središnji dio izgrađenog dijela naselja evidentiran je kao povijesna graditeljska cjelina seoskog naselja, uz dvije izdvojene kontaktne zone zapadno i jugoistočno od jezgre naselja.</p> <p>Osim središnjeg polja s dominacijom vinograda, unutar krajobraznog područja javlja se nekoliko oblika poljoprivrednog krajobraza – omeđeno polje terasiranih rubova s dominacijom maslinika na predjelu Močila; dolci s terasiranim padinama u zapuštanju na predjelu Zdrila; i dolci terasiranih padina sporadično smješteni među niskim brežuljcima u jugoistočnom dijelu područja (Krušev dol i Daspije), čijim središnjim dijelovima dominiraju maslinici i vinogradi, dok su terasirane padine u zapuštanju. PPUG-om je manji dio područja evidentiran kao ruralni krajolik Pupnatskog polja, odnosno područje koje je prepoznatljivo i jedinstveno po svojim obilježjima kao povijesni ruralni krajolik krškog polja.</p>
Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	<p>Kompaktna forma krajobraznog područja u unutrašnjem brdsko-brežuljkastom dijelu otoka Korčule definirana je rubnim uzvišenjima. Unutar sebe, dinamika područja se mijenja od sjeverozapada prema jugoistoku – od prirodnih volumena rubnih uzvišenja, preko središnjeg kultiviranog dijela polja do dijela južno od državne prometnice u kojem se niski prirodni volumeni izmjenjuju s doprirodnim plohamo terasiranih dolaca. U krajobrazu je čitljiv prostorni red kojim su antropogene strukture formirane u skladu s prirodnim datostima prostora, a koji doprinosi raznolikosti uzoraka. Ovo je područje umjerene kompleksnosti čiju cjelovitost djelomično narušava zapuštanje elemenata poljoprivrednog krajobraza. Unatoč tome, tradicijska struktura naselja i dalje je izražena te ima visoku povijesnu i vizualno-doživljajnu vrijednost.</p> <p>Zbog svog položaja u unutrašnjosti otoka, ono je slabo izloženo s plovnih puteva. Područje je izloženo s prometnica u širem području naselja Pupnat i Žrnovo, ali je ta izloženost niska – tek su vršni dijelovi brda i brežuljaka umjereno izloženi.</p>
Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	Kumpanija
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
Zaštićeni dijelovi prirode:	-
Natura 2000:	Čitavo je područje unutar područja ekološke mreže HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac (područje očuvanja značajno za ptice) i

područja HR2001367 I dio Korčule (područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove).

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:

Z-4924 - Crkva sv. Jurja

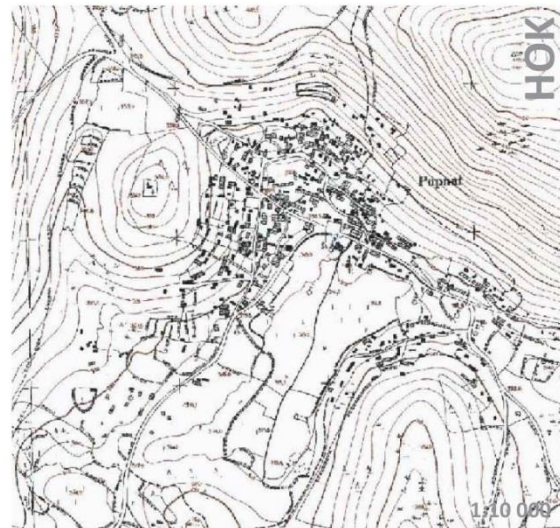
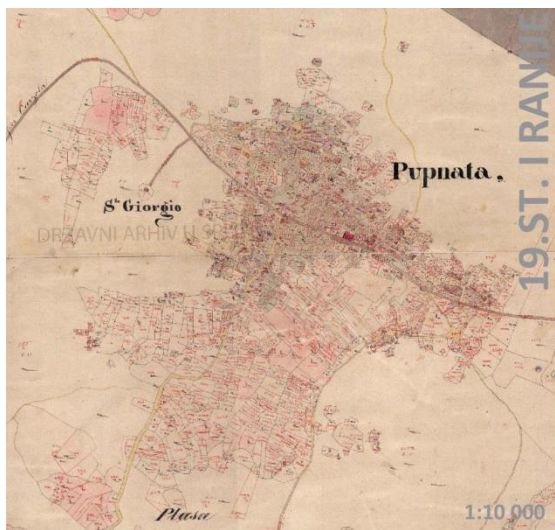
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE PUPNAT

Pupnat

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv naselja:	PUPNAT
Katastarska općina:	314714, PUPNAT
Broj stanovnika (danas / najveći):	383 (2021.) / 786 (1921.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	10 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom kao povijesno naselje seoskih obilježja
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Sjevero – zapadni predio obuhvata

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:

PUPNATA

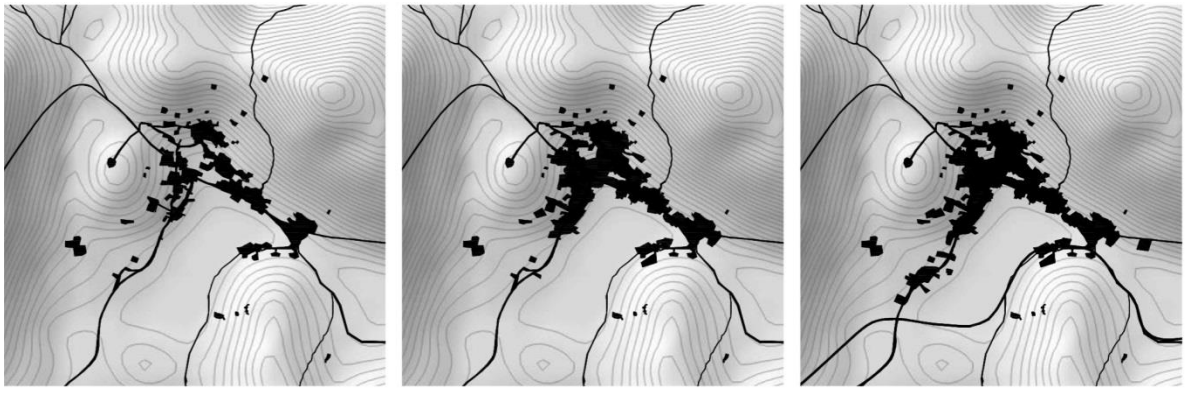
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:

PUPNAT

Opis geneze naselja:

Pupnat se nalazio pod zajedničkom crkvenom administracijom sa Žrnovom, a ova dva mjesta su zbog blizine i geografskog položaja međusobno povezanija od ostalih. Razvio se uz glavnu otočku prometnicu, na rubu polja. Živopisni brežuljkasti pejzaž krije brojne omanje plodne vrtače i prirodne lokve – pojilišta, a ilirske gomile su vidljiva sastavnica i jasan znak davne naseljenosti područja. Oskudna obradiva površina u odnosu na ostatak otoka ovdje se izravno odrazila na broj stanovnika, Pupnat je najmanje otočko naselje. Dio puta prema Pupnatu, zbog visine, omogućuje širok pogled na Pelješki kanal. Nastavak puta prema Čari i dalje do Vele Luke prelazi preko Dubova, ravnine uz Klupca, najviše točke otoka s 569 m nadmorske visine, a taj put otkriva i pogled na jednu od najljepših otočkih uvala – Pupnatsku luku, na južnoj strani otoka, u prošlosti poljoprivredno vrlo aktivnu s naglaskom na vinarstvo i voćarstvo, danas u turističkoj namjeni kao plaža, no bez jasne infrastrukture. Uvala Kneže sjeverni je morski izlaz Pupnata povezan kolnom cestom; ovaj je prostor izuzetnih krajobraznih vrijednosti većim dijelom slabo iskorišten ili poljoprivredno zapušten.

Relativna blizina gradu Korčuli utjecala je u prošlosti na razvoj specifične gospodarske djelatnosti – prerade debla vrijeska (kreka) u drveni ugljen za brojne korčulanske kovačke radionice i alate nužne u kamenoklesarstvu i brodogradnji. Stočarstvo i iskorištavanje šume, uz vinogradarstvo, značajno je obilježilo gospodarske aktivnosti mjesta kroz prošlost. Zabilježeni su i rani pokušaji kultivacije lavandom. Gospa od Sniga - Gospa Snježna nebeska je zaštitnica mjesta, a blaženik Marko Tvrdeić značajna osoba crkvenog života (Pupnat, 1733. – Rimini, 24. kolovoza 1785.). Crkva sv. Jurja iz 15. st. nalazi se uz groblje. Dojmljive su i kapelice, posebno obnovljena na predjelu Rušćen, uz lokvu na raskrižju puta za Pupnatsku luku i noviju otočku cestu preko Dubova.

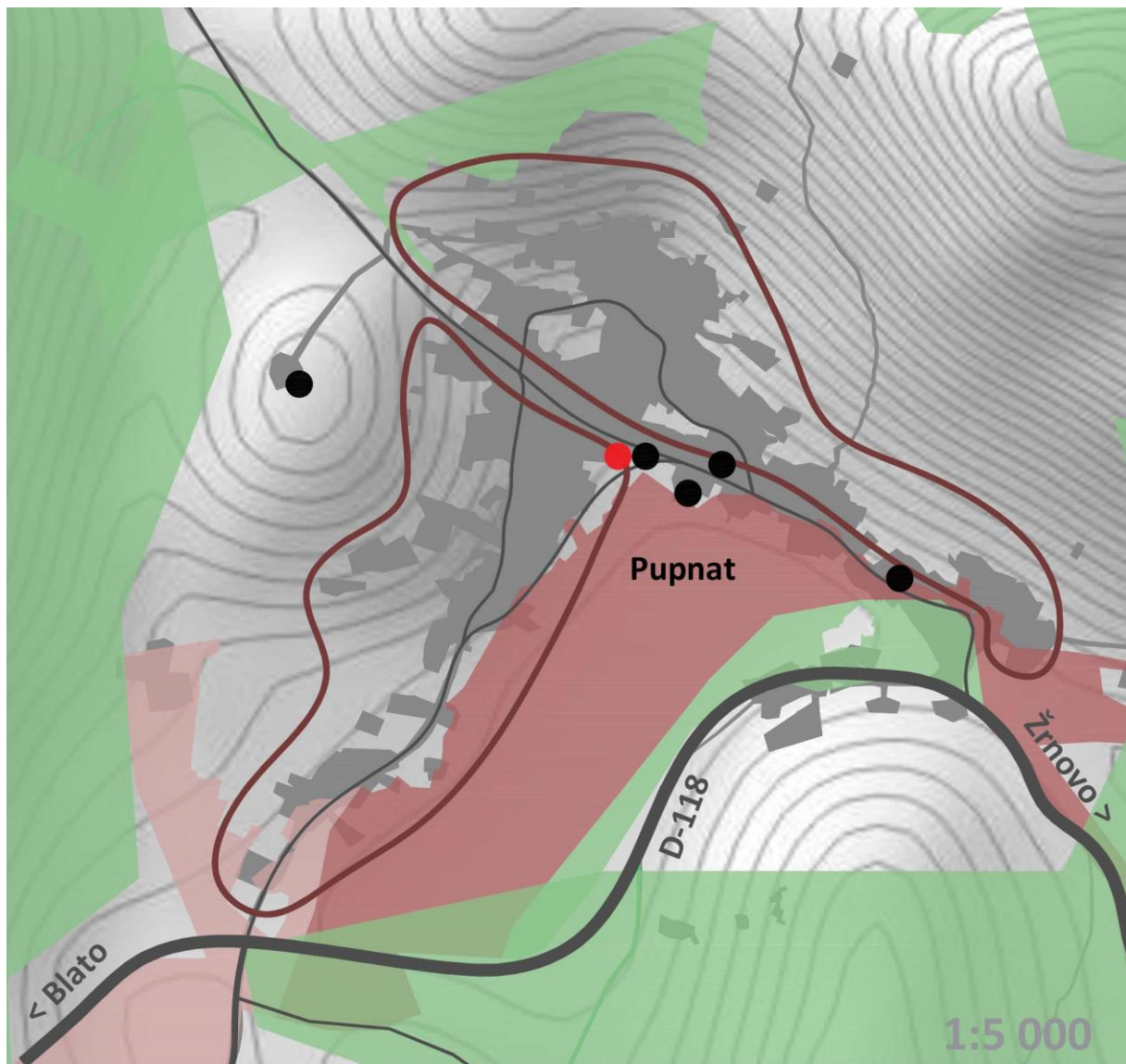

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / do 1968.g. / do 2017.g.

Fotografije naselja iz 1980.g. (izvor: Konzervatorski odjel u Splitu)

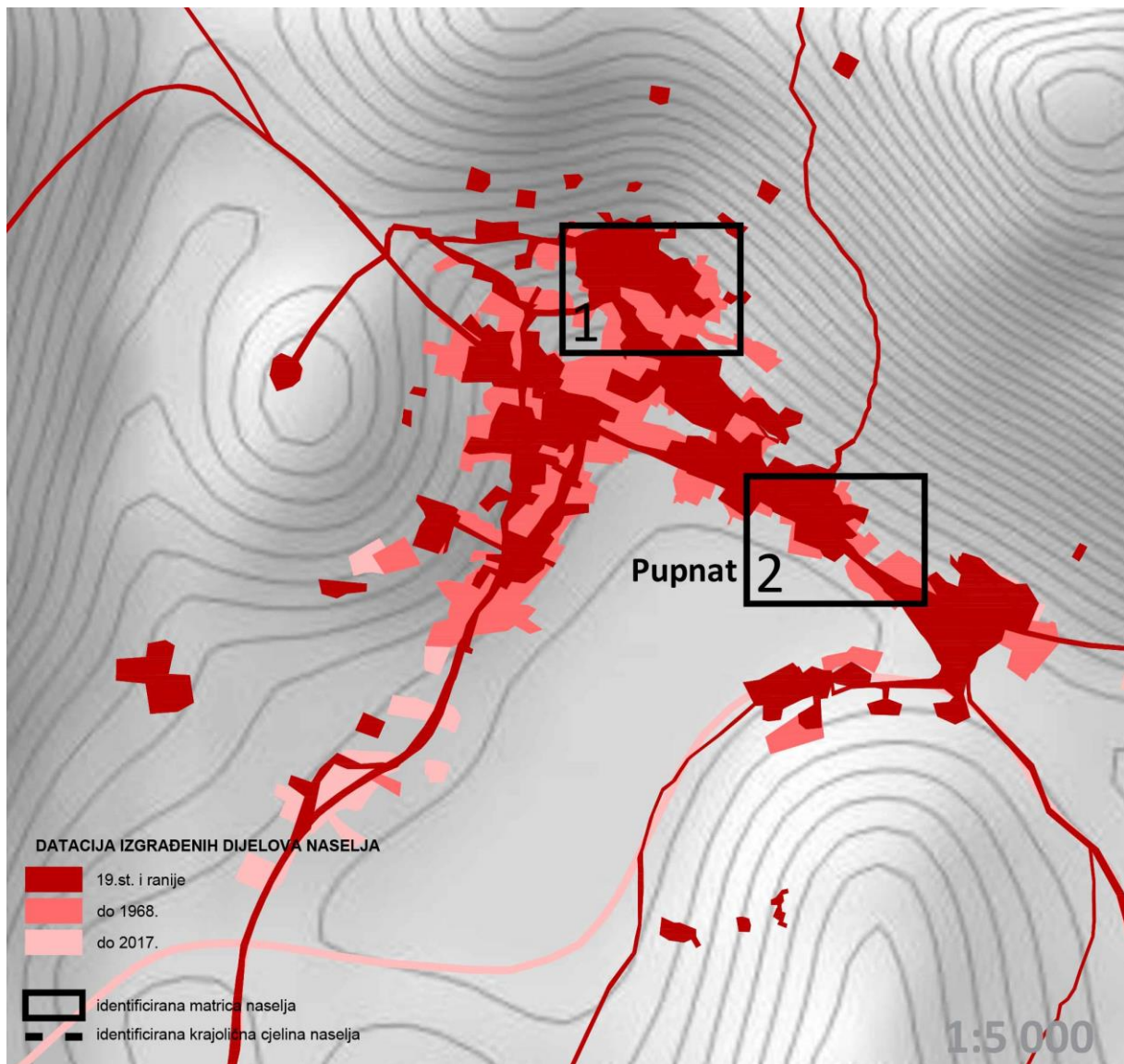
ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

	identificirana krajolična cjelina naselja		osobito vrijedno obradivo tlo
	izgrađeni prostor		vrijedno obradivo tlo
	urbanističko arhitektonska cjelina		ostala obradiva tla
	centar naselja		gospodarske i zaštitne šume
	javni i društveni sadržaj, javni prostori		šume posebne namjene
	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"		DRŽAVNA CESTA
	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"		ŽUPANIJSKA CESTA
			LOKALNA CESTA
			OSTALE CESTE
- >> Prostorni plan uređenja Grada Korčule
(sl. glasnik Grada Korčule br. 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16):

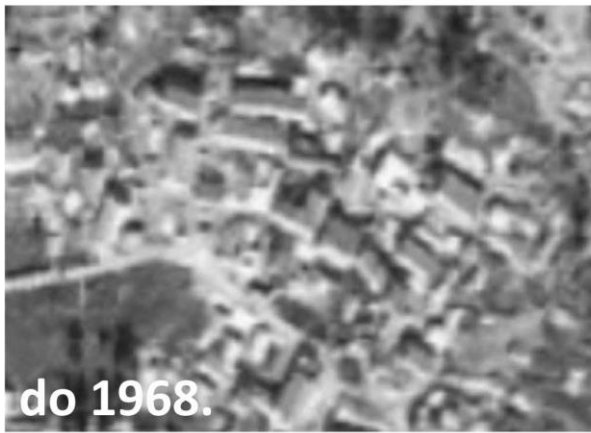
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o stambenoj građevini pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovom, položenoj paralelno sa slojnicama terena u nagibu. Na njeno kraće pročelje naslanja se manja pomoćna građevina s kojom je povezana putem platoa kojem se pristupa preko vanjskih stepenica. Glavno pročelje orijentirano je na jug te artikulirano s pravilnim rasterom otvora u prizemlju i na katu.

Katnost: P, P+1+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova kupa kanalicom i kamenom (pomoćna), vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o stambenoj građevini pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovom, položenoj okomito na slojnice terena u padu. Glavni pristup ostvaren je sa zapada (bočno) putem vanjskih stepenica. Simetrično oblikovanje pročelja s pravilnim rasterom otvora koji se podudaraju po katovima.

Katnost: P+2

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kamen, završna obrada pročelja kamen, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkva s trgom u centralnom dijelu naselja

Crkva vidikovac s grobljem na uzvisini sjeverozapadno od naselja

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: DVOJNA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o sklopu kojeg čine dvije poluugrađene stambene građevine odmaknute sa glavne prometnice za širinu predvrta ograđenim ogradnim zidom. Obje stambene cjeline pravokutnog su tlocrta s dvostrešnim krovom čija se sljemena kontinuirano povezuju. Glavno pročelje orijentirano je na ulicu te simetrično oblikovano pravilnim rasterom otvora i vanjskih terasa ili balkona.

Katnost: P+1

Materijali: nepoznata građa zidova, završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljenja stolarija sa ili bez zaštite od sunca

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

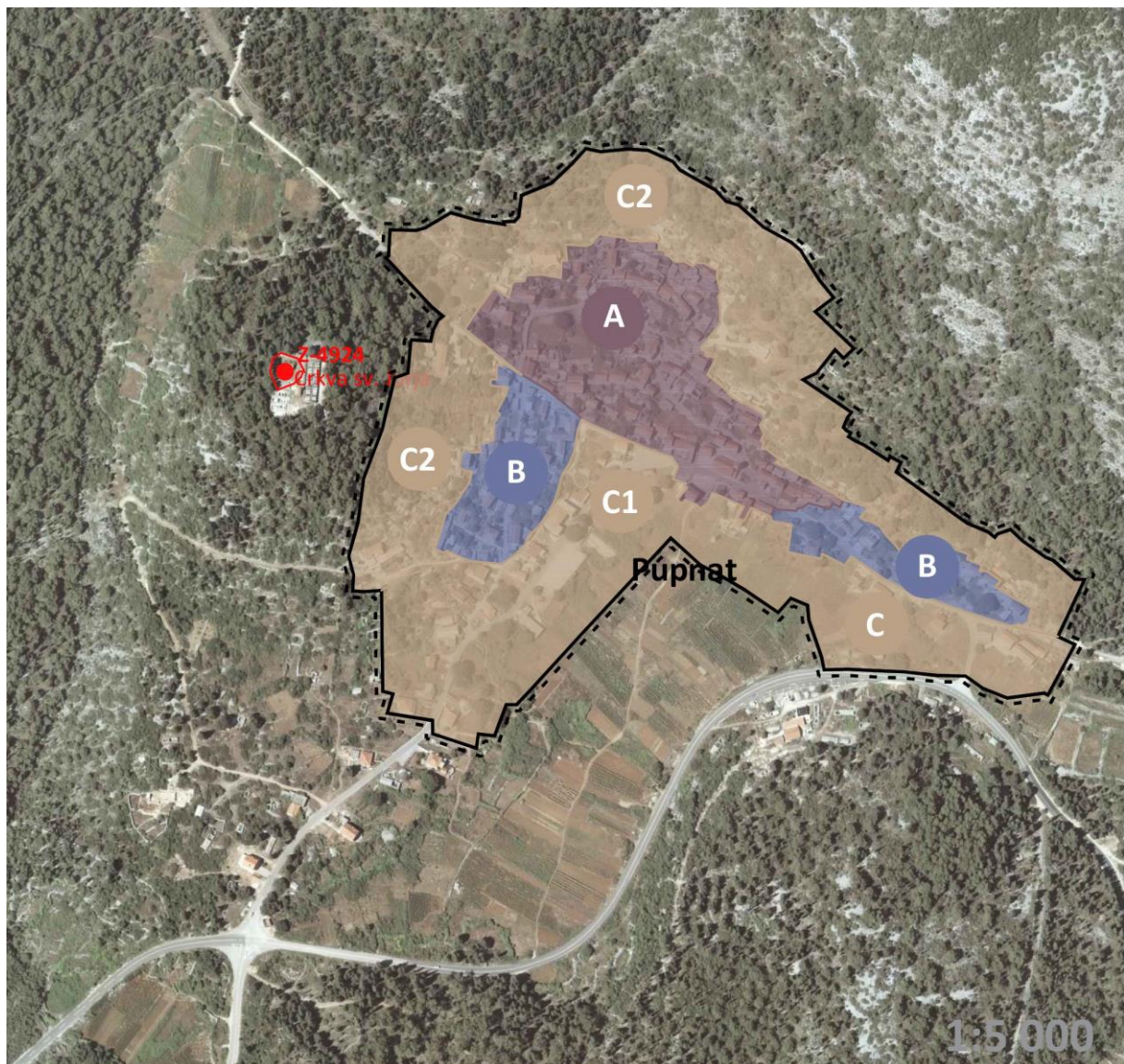

Škola

Trg u centralnom dijelu naselja na križanju dviju prometnica

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

— identificirana krajolična cjelina naselja

- - - identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA (geoportal.kulturnadobra.hr):

Z
XXXX ZAŠTIĆENO
KULTURNO DOBRO

P
XXXX PREVENTIVNO
ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost</i>	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	<i>Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost</i>	<i>Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent</i>	<i>Bez graditeljske vrijednosti</i>

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskog područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštititi kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.

Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja.

Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela.

Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,

- *rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.*
- *rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.*

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika.

ZONA B

Naziv zone: ZONA DIJELOMIČNO IZMIJENJENOG POVIJESNOG UZORKA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta</i>	<i>Visoka</i>	Srednja	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>
<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	graditeljska	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljske</i>
<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	vrijednost –	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednosti</i>
<i>spomenička</i>	<i>visoka</i>	ambijentaln	<i>uklopljeno u</i>	
<i>vrijednost</i>	<i>ambijentaln</i>	a vrijednost	<i>ambijent</i>	
	<i>a vrijednost</i>			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnog naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Obrasci gradnje se trebaju definirati urbanističkim planom uređenja i temeljem identificirane tipologije tradicionalne gradnje.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od

nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze stambeno-gospodarskih kompleksa u krajobrazu s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a obnovom ih što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu naselja te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi suhozidom.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Smjernice za gradnju:

U zoni C ne planirati novu gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Srednje visoka naseljenost uz pojedinačne zapuštene kuće i manje gospodarske sklopove</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Prvenstveno povijesno ruralno, agrarno, uz rijetke nove funkcije</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	nove, prihvatljive, uobičajene	3
	nove, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Prirodni unutrašnji položaj uz plodno polje, dobro očuvano i dosta izloženo, okolina dobro očuvana, prirodna šuma i makija, te kultivirani krajolik pod nasadima loze i masline, relativno blizu gradskom središtu</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Homogena i skladna, uz obronak brda do ruba polja, najmanje od svih korčulanskih naselja</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Dobro očuvana, vrlo malo promijenjena, polje očuvano</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Naselje je opremljeno zgradama javnog i društvenog karaktera, povijesno prikladno uređeno uz župnu crkvu i središnji trg</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Vrlo rijetke javne zelene površine, lug starih česvina, prirodna šuma – u središtu mjesta, koju bi trebalo posebno očuvati, većina zelenih površina u privatnom vlasništvu</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Dobra očuvanost, uslijed manje naseljenosti smanjen pritisak na betoniranje i devastaciju zemljišnih čestica nauštrb infrastrukture, vrtovi uz kuće</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Umjerena do visoka očuvanost tipičnih elemenata, no djelomično i nisko očuvano neprimjerenim intervencijama</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>Umjerena do visoka vizualna izloženost, skladne vizure</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4

<i>brežuljka, polja i izgrađenih prostora, polje i dalje dobro očuvano, vrlo skladan položaj u prostoru, cesta prolazi naseljem, ali rubom, a zaobilaznica nasuprotnim rubom polja, pa nije uzročila veća oštećenja, te je za važnih okupljanja i blagdana omogućila izvrsnu komunikaciju, čuvajući središte od prometa</i>	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>Umjerena do niska, kao i drugdje naglašena potreba za njenim poboljšanjem na svim razinama</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>Dosta dobro očuvano izvorno stanje s manjim izmjenama</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		4
VALORIZACIJA: Naselje Pupnat relativno je dobro očuvano, prirodni položaj uz polje nije narušen novom izgradnjom, prepoznatljiva je jezgra naselja i obližnje kuće, visoka ocjena očuvanosti.	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Smanjena vrijednost naselja, pa tako i privatnih i javnih sadržaja uslijed malog broja stanovnika, starija populacija.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Preporučuje se evidentirane arheološke lokalitete istražiti do kraja kulturnog sloja i valorizirati ih te izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji treba služiti karakterističnim tipološkim obrascima, nizom i stambeno-gospodarskim sklopom koji čini dvor.

Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

U zoni C ne planirati gradnju.

Planom definirati smjernice za sanaciju bespravne gradnje.

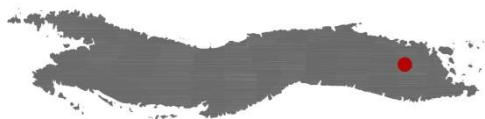
Nužna je zelena cezura u neprekinutom širenju građevinskog područja naselja prema zapadu.

Za povijesnu cjelinu naselja Pupnat obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te temeljem nje izraditi konzervatorsko-urbanistički plan.

Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklop zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.

UPU-om Pupnat 2 planirano je proširenje građevinskog područja stambene i mješovite, pretežito stambene namjene iako demografski pokazatelji govore kako je broj stanovnika u padu. Također, planirana zona istočno od naselja zauzima prostor koji Prostorni plan kontradiktorno, istovremeno valorizira kao osobito vrijedni predjel - kultivirani krajobraz.

Planirati smanjenje građevinskog područja na način da se spriječi spajanje građevinskih područja naselja u neprekinutim potezima uz glavne prometnice.

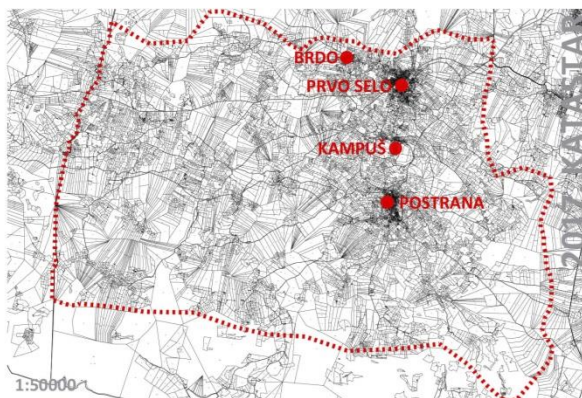
01.A. - 6 ŽRNOVO

A / KRAJOLIK NASELJA ŽRNOVO

Prostorni prikaz krajolika naselja Čra

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:

1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA ŽRNOVO
Katastarska općina:	314781, ŽRNOVO
Pravni status:	NEMA
Površina:	1918

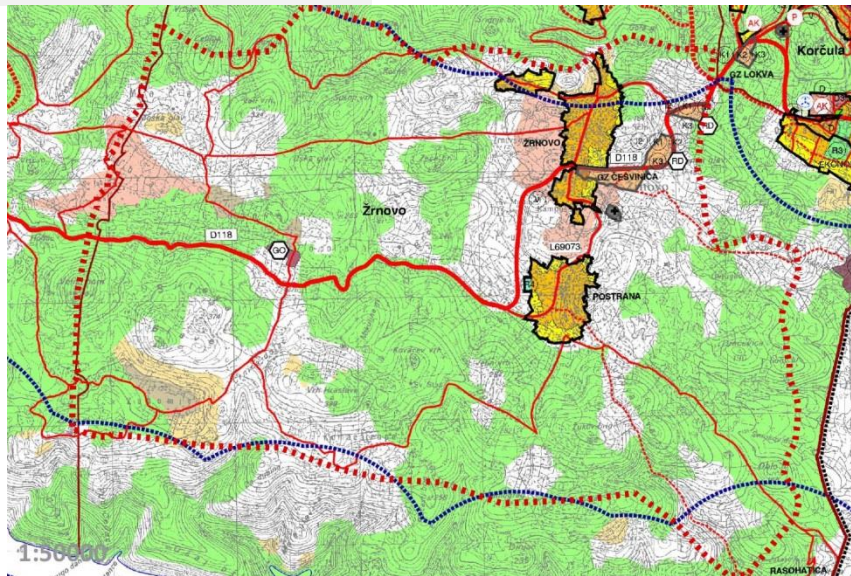
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Žrnovo prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilišić, 2016):	Naziv krajolika:	51. Krajolik mora Pelješkog kanala 55. Agrarni terasirani krajolik Orlanduša-Berkovica 56. Ruralni krajolik Žrnova
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – asocijativni krajolik (51), organski (55, 56) Tip – krajolik mora i malih otoka (krajolik povijesnih komunikacija, 51); ruralni i agrarni (terasirani vinogradarski, 55; agrarni krških polja, 56)
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Košćak i sur., 2016):	Površina:	13 430 ha (51) 1536 ha (55) 337 ha (56)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (51, 55) Zaštita prostorno-planskom dokumentacijom (56)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva. Uvažiti i uključiti rezultate konzervatorsko-krajobrazne studije u prostorno-plansku dokumentaciju. (51) Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva. (55, 56)
Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.1. Krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka 3.1.6. Mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz	
Krajobrazno područje:	b. Pupnat-Žrnovo	

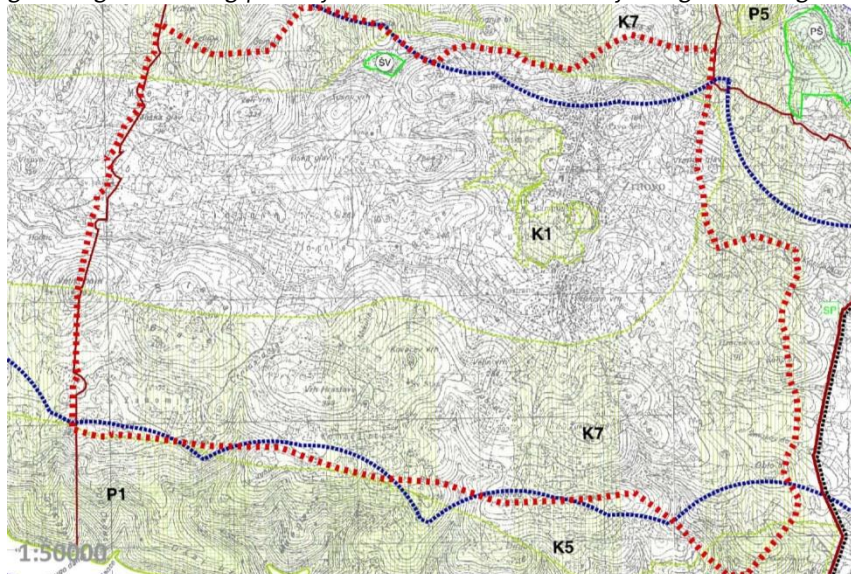
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Grada Korčule (sl. glasnik Grada Korčule 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16)

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Namjena i korištenje površina: područje krajolične jedinice naselja pretežitou zauzimaju površine zaštitnih i gospodarskih šuma zatim ostalog poljoprivrednog tla. Neposredno uz zapadnu granicu građevinskog područja nalazi se zona osobito vrijednog obradivog tla.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.a. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora: na području krajolične jedinice nalazi se osobito vrijedan kultivirani krajobraz – K1. Žrnovsko polje, dok su sjevernom, istočnom i južnom granicom obuhvata zahvaćeni dijelovi kultiviranog krajobraza K7. Područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:

19.ST. I RANIJE

Toponimi na katastarskoj karti iz 1836.st.:

BERDO, ZERNOVA, HUMAZ, CAMPUS, POSTRANA

Smještaj u prostoru:

Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti istočnog dijela otoka Korčule, jugozapadno od grada Korčule, sjeverozapadno od Lumbarde i istočno od naselja Pupnat.

Opis sastavnica krajolika:

Prirodne sastavnice:

Krajobrazno područje definirano je umjereno raščlanjenim reljefom nižih brda i brežuljaka (do 445 m n.v.), odvojenih krškim udolinama, vrtačama i manjim poljima. Pri tome padine uzvisina pokriva gusti pokrov makije i (mješovit) šume na smeđim tlima na vapnencima, dok su unutar nižih dijelova, odnosno

<p>Kulturne (antropogene) sastavnice:</p>	<p>područja krških polja, zbog različitih koluvijalnih, a lokalno i eolskih nanosa (Krklec, 2010) nastala dublja antropogena krška tla (koluvij i rigolana tla iz crvenice) pogodna za poljoprivrednu djelatnost.</p> <p>Žrnovo je ruralno naselje, u kojem su zabilježeni tragovi ilirske i antičkorimske kulture, premda prvi zapisi datiraju u 14. stoljeće (PPUG Korčula, 2016). Čine ga četiri zaseoka: Prvo selo, Brdo, Kampuš i Postrana, organizirana oko obradivih površina koje su u prošlosti bile temelj gospodarstva sela (danas evidentirani kao osobito vrijedan predjel – kulturni krajobraz), pri čemu su se isticali vinogradarstvo i maslinarstvo. Zaseoci su međusobno povezani mrežom puteva, a s gradom Korčulom državnom prometnicom D118.</p> <p>Žrnovo je nastalo u unutrašnjosti otoka pod utjecajem grada Korčule, na razmeđu plodnih polja i ogoljelih i ili šumovitih padina, a danas čini evidentirano povijesno naselje seoskih obilježja, s nekoliko zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara, među kojima se ističe kulturno-povijesna cjelina Mratin. Ona se nalazi u zaselku Kampuš u Žrnovu, na blagom uzvišenju zasađenom čempresima i maslinama, na čijem se vrhu nalazi crkva sv. Martina i zvonik, a kojima poziciju dodatno naglašava spoj triju izvornih žrnovskih komunikacija.</p> <p>Šire područje naselja Žrnovo dio je ruralnog krajobraza Korčule, prepoznatljivog po malim i srednje velikim krškim poljima raspršenim po unutrašnjosti otoka, a koja su od davnina predstavljala gravitacijske točke razvoja naselja i poljoprivrede. Polja imaju dugu povijest kultiviranja i korištenja, danas se manifestiraju u usitnjenom polu-omeđenom uzorku polja, njihovi rubovi karakteristični su po suhozidnim međama i terasama, te su važan dio otočkog gospodarstva i mjesto geneze autohtonih sorti vinove loze i masline. (Klisura, 2018)</p> <p>Unatoč tome što je danas veliki udio terasiranih padina, ali i omeđenih polja, u zarastanju ili potpuno zapušten, vinograde južne obale otoka Korčule (Defora) u jugoistočnom dijelu krajobraznog područja, Andlar (2012) navodi kao izniman kulturni krajobraz. Navedeni otočni terasirani vinogradarski tip krajobraza, ističe se zbog raspršenih parcela vinograda, pravilnog uzorka suhozidnih terasa masivne građe, a čiji uzorak prati prirodnu konfiguraciju terena.</p>
<p>Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:</p>	<p>Prirodna konfiguracija terena uvjetuje blago raščlanjeni teren kompaktnog oblika u kojem je volumen terena ublažen prostranošću, velikim mjerilom i plošnosti šumskog pokrova na padinama uzvisina. Nekadašnja izražena kompleksnost kao rezultat međuodnosa prirodnih i antropogenih obilježja krajobraza, danas je znatno umanjena zapuštanjem poljoprivrednih krajobraza kao dominantnog obilježja koje je kroz dug period oblikovalo šire područje Žrnova. Unatoč tome, uz zaseoke je i dalje vidljiva izražajnost nekadašnje strukture u vidu tradicijske arhitekture i suhozidnih građevina (međa i terasa), gdje se posebno ističu potezi čempresata, dok se udaljavanjem od naselja ona smanjuje. Pritom se ističe jugoistočni dio obuhvata, Defora, gdje su zbog rasprostranjenosti i intenziteta suhozidne intervencije i danas vidljive terasirane padine pod vinogradima (i maslinicima), a ističu se i kao prostorni akcenti unutar tamnog, gustog šumskog pokrova. Najprepoznatljiviji element cijelog naselja je crkva sv. Martina sa zvonikom kao primjer monumentalne sakralne građevine nastale u ruralnoj sredini.</p> <p>Vizualno najizloženiji dijelovi područja su vršni dijelovi uzvisina, naročito u jugoistočnom dijelu područja, dok su polja uglavnom niske vizualne izloženosti.</p>
<p>Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:</p>	<p>Kumpanija</p>
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
<p>Zaštićeni dijelovi prirode:</p>	<p>U sjeverozapadnom dijelu područja nalazi se zaštićeni posebni rezervat šumske vegetacije Kočije, specifičan po svojim geomorfološkim (klisure, klanci, ponori i polupećine), botaničkim (papatnjače, guste mahovine, sitni lišajevi, stara stabla crnike i masline) i vizualno-doživljajnim vrijednostima.</p>

Natura 2000:

Čitavo je područje i unutar područja ekološke mreže HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac (područje očuvanja značajno za ptice) i područja HR2001367 I dio Korčule (područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove) – izuzev izgrađenog dijela naselja.

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:

Z-4921-Crkva sv. Filipa i Jakova
 Z-4922-Crkva sv. Mihovila
 Z-4865-Crkva sv. Vida
 Z-6771-Crkva sv. Martina sa zvonikom
 Z-6770-Kulturno-povijesna cjelina Mratin
 P-6371-Arheološko nalazište Stražica
 P-6399-Dvije prapovijesne gomile u Postrani
 P-6535-Arheološko nalazište Stine

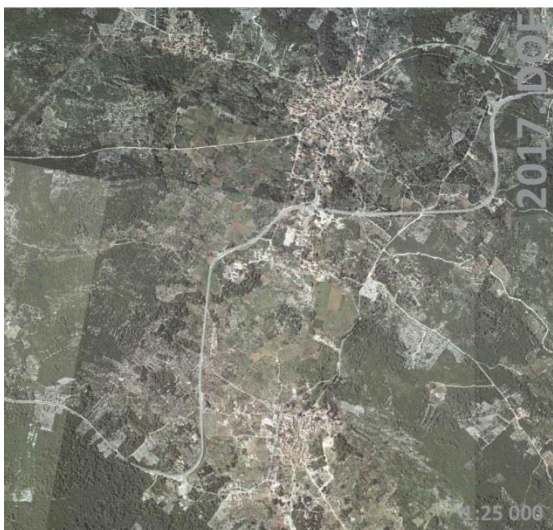
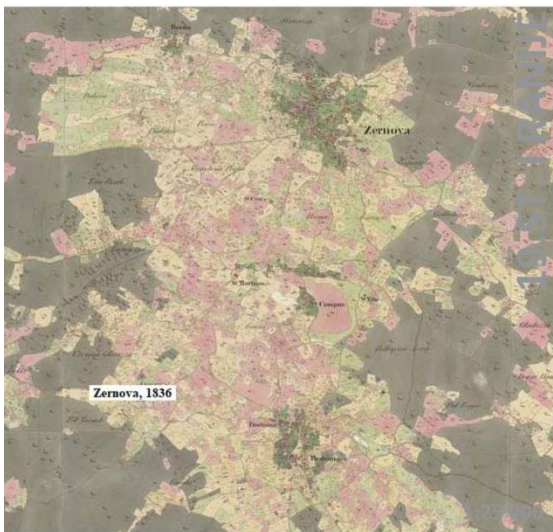
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izorno stanje
3	<i>Izorno s manjim izmjenama</i>
2	<i>Donekle izmijenjeno stanje</i>
1	<i>Sasvim izmijenjeno stanje</i>

B / NASELJE ŽRNOVO

Žrnovo

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv naselja:	ŽRNOVO
Katastarska općina:	KRAJOLIK NASELJA ŽRNOVO
Broj stanovnika (danas / najveći):	1413 (2021.) / 1781. (1921.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	31 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom kao povijesno naselje seoskih obilježja
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Uz sjeveroistočnu granicu obuhvata

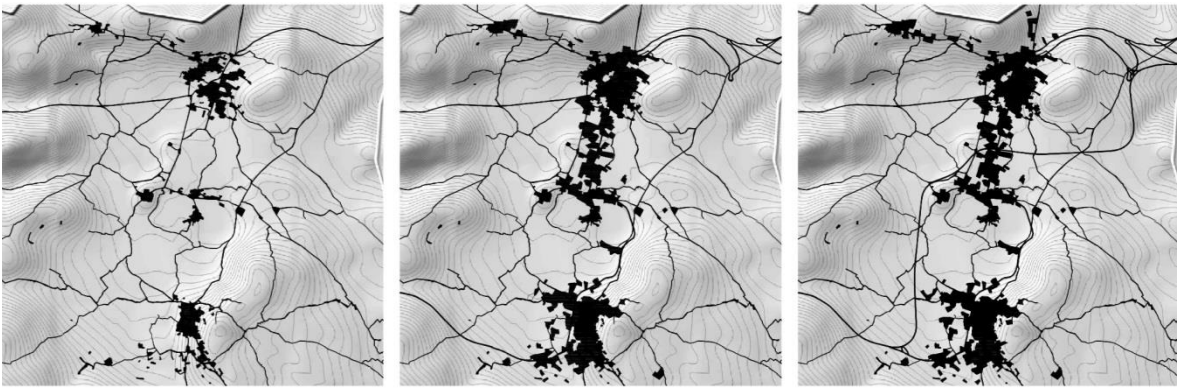
GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.: ZERNOVA, POSTRANA, CAMPUS

Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti: POSTRANA, KAMPUŠ, PRVO SELO, BRDO

Opis geneze naselja:

Na prostranoj visoravni, razmeđima krških polja i strmina, od istoka prema zapadu nižu se kompaktni zaselci deskriptivnih naziva: Prvo Selo – prvo na putu od grada Korčule, Brdo – na brdu, Kampuš – uz polje naziva Biskupija, te Postrana - na padini strmog brijega postrance uz glavnu otočnu prometnicu. Mikrorazvedenost svake od ove četiri aglomeracije nesumnjivo odaje izvorni srednjovjekovni prostorni ustroj. No, brojni arheološki ostaci na širem području svjedoče o daleko starijem naseljavanju. Arheološki ostaci u Jakasovoj spilji iznad uvale Rasohatica blizu Postrane, na jugoistočnoj strani otoka Korčule, govore o životu tijekom prapovijesti. Među pronađenom keramikom iz neolitika i eneolitika, brojnih životinjskih kostiju i školjaka, ističe se crveno-sivo-smeđe oslikana keramika, srodna keramici iz Vele spile na Korčuli i Gudnje na Pelješcu, s kojima tvori velolučku kulturu srednjega neolitika. Najveći dio ostaloga keramičkoga materijala pripada kasnoneolitičkoj hvarskoj kulturi. Žrnovo je, sudeći po okolnim gradinama i gomilama, u prapovijesti bilo važno ilirsko središte, s vrlo jasnim i snažnim sustavom nadziranja šireg kopnenog i morskog prostora. Stanovnici su prvenstveno vezani uz ovčarstvo, kojemu pogoduju osunčani brežuljkasti tereni s relativno frekventnim, ograđenim lokvama i pojilištima u podnožju vododerina i prirodnih bazena kišnice u često prisutnoj glini i ilovači. Kultivacija polja započinje u unutrašnjosti otoka koja su branili iz utvrđenih naseobina i nadzirali s gomila. Arheološki lokalitet Ustine, neposredno iznad žrnovskog polja, sa širokim pogledom na Pelješki kanal, recentnim istraživanjima potvrđuje važnost i snagu ilirskih zajednica na istočnom dijelu otoka. Ostaci nadsvođene rimske cisterne s dvostrukom komorom u Žrnovskoj Banji neupitno ukazuju na rimsku prisutnost te trajnije i sustavno korištenje dostupnih prirodnih resursa kao i drugdje na otoku (kamen, šuma, obradivo tlo). Sporadični arheološki nalazi, osobito u Kampušu, upućuju i na snažnu antičku kulturu u unutrašnjosti otoka, što ne iznenađuje s obzirom na intenzitet grčke i rimske kolonizacije. Arheološkom naslijeđu žrnovskog konfina svakako treba pridodati i nalaz ranokršćanskog križa u mramoru iz V. st. uzidanog u vanjski obod apside crkve Male Gospe u Prvom Selu, te ulomak crkvenog nadvratnika s pleternim ornamentom iz XI. st. na Glavici sv. Vida nasuprotnoj Kampušu, na žrnovskom groblju, u današnjoj pomoćnoj crkvi – mrtvici.

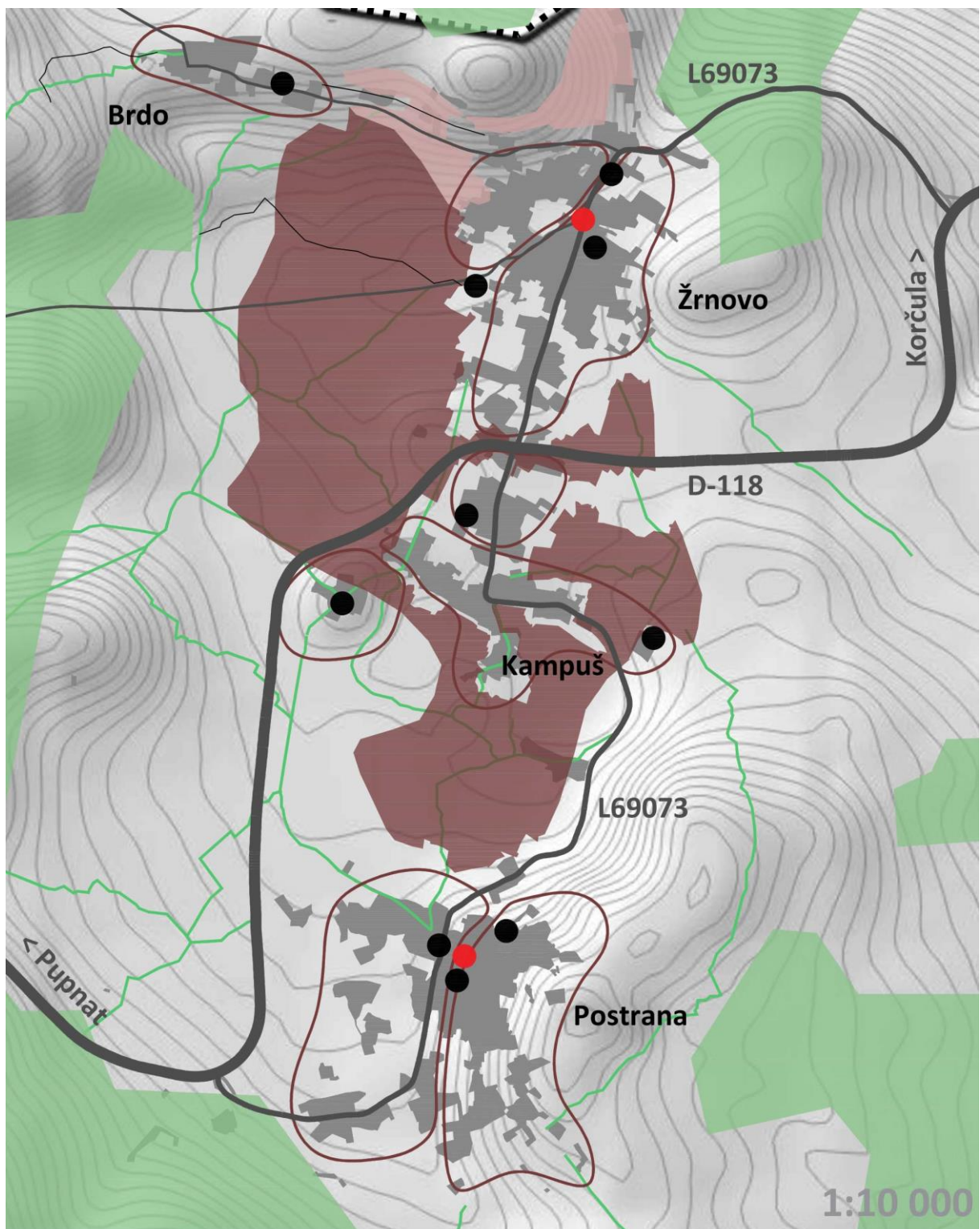

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / do 1968.g. / do 2017.g.

Stare razglednice: 1 / 1900.g. 2 / 1910.g. (izvor: delcampe.net)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■ ■ ■ ■ identificirana krajiolična cjelina naselja

■ ■ ■ ■ ■ izgrađeni prostor

□ □ □ □ □ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Grada Korčule

(sl. glasnik Grada Korčule br. 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16):

■ ■ ■ ■ ■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ ■ ■ ■ ■ vrijedno obradivo tlo

■ ■ ■ ■ ■ ostala obradiva tla

■ ■ ■ ■ ■ gospodarske i zaštitne šume

■ ■ ■ ■ ■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

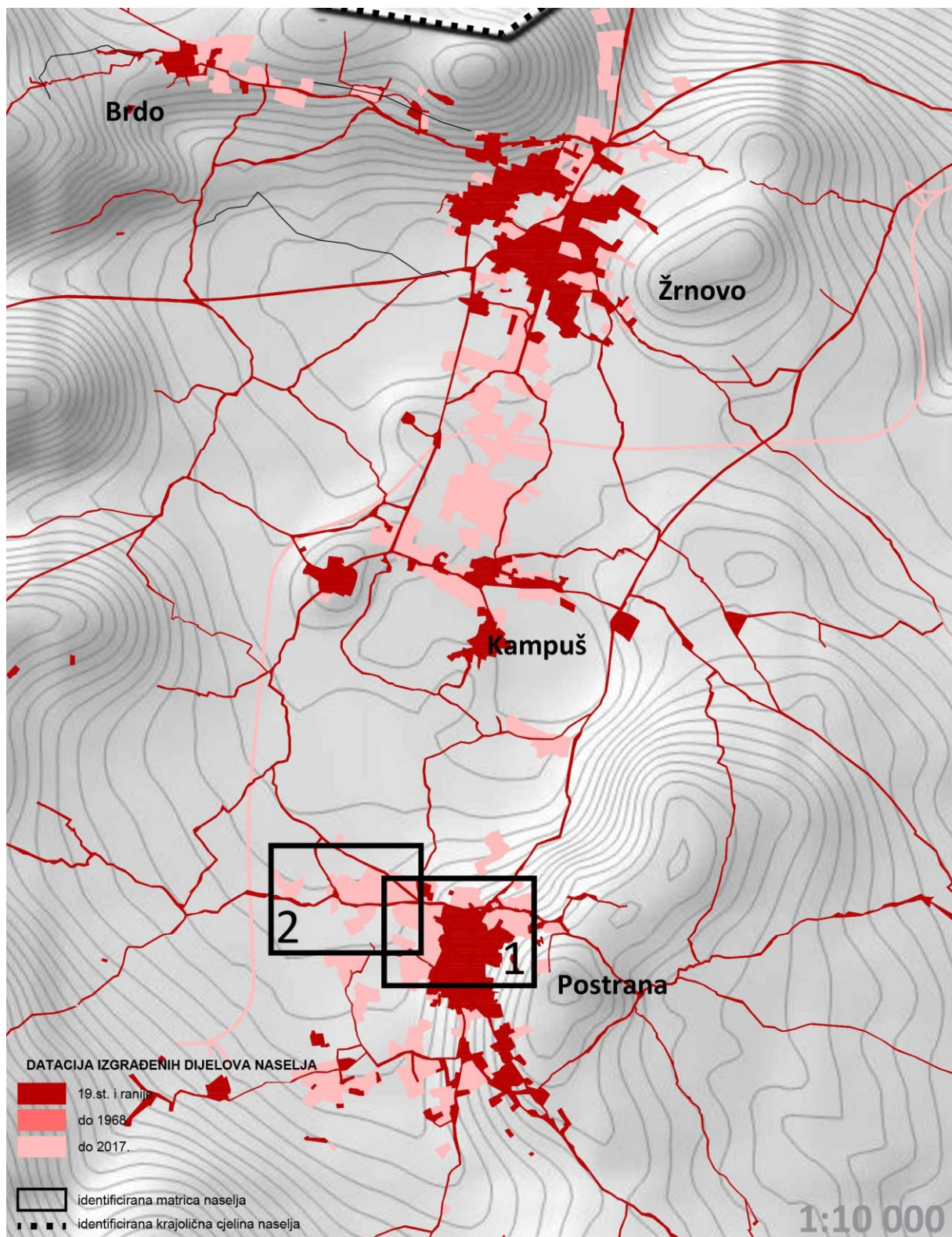
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: KAŠTEL

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

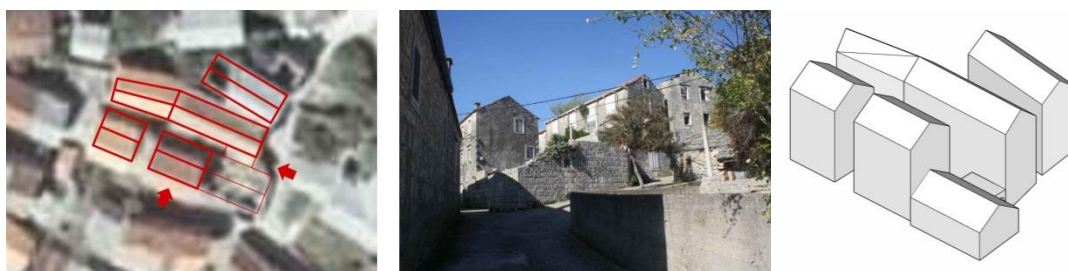
Riječ je o stambenom sklopu kojeg čini nekoliko građevina međusobno povezanih putem zajedničkog vanjskog prostora ograđenog kamenim ogradnim zidom. Sve građevine unutar sklopa pravokutnog su tlocrta s 2 – strešnim krovovima, te su položene paralelno ili okomito na slojnice terena u nagibu.

Glavno pročelje orijentirano je na jug te simetrično oblikovano putem pravilnog rastera otvora koji se podudaraju po katovima.

Katnost: P+2+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

Naziv tipologije: STAMBENI SKLOP

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o sklopu građevina s dvostrešnim krovovima koje se razlikuju u tlocrtu i visini s obzirom na svladavanje terena u nagibu. Određenim građevinama pristupa se s javne prometne površine putem nadsvođenog prolaza iznad kojeg se nalazi terasa stambene etaže građevine. Glavna pročelja orijentirana su na jug te artikulirana pravilnim rasterom otvora koji se podudaraju po katovima.

Katnost: P+2+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova kupa kanalica ili crijep, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez škura kao zaštite od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkva s trgom u Postrani

Trg kao proširenje pješačkog koridora u Postrani

Crkva s grobljem u predjelu Kampuš

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

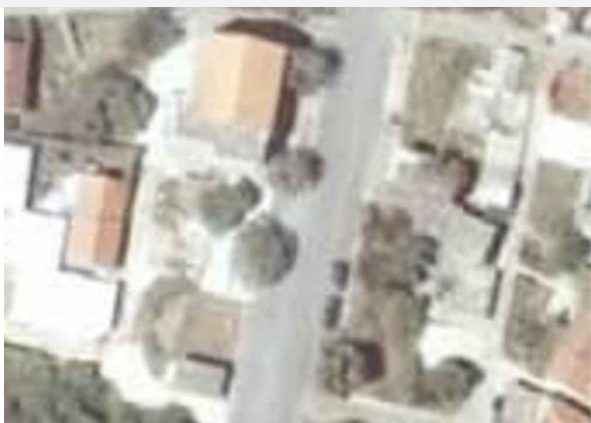

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o slobodnostojećoj izgradnji slobodno položenoj u prostor, nepravilnog tlocrta sa 4 –strešnim krovom. Glavna stambena etaža nalazi se na katu s obzirom da je prizemlje namijenjeno isključivo garažiranju osobnih vozila. Do stambenih etaža pristupa se putem vanjskih stepenica.

Katnost: P+1

Materijali: nepoznata građa zidova, vanjska završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez zaštite od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Trgovina, bočalište, igralište i parkiralište u centralnom dijelu Postrane

Centar predjela Prvo Selo – sa crkvom, igralištem, nekadašnjim ugostiteljskim objektom koji se danas ne koristi, trgovina

Škola u predjelu između Kapuša i Prvog Sela

ZONA A

Naziv zone: JEZGRE POVIJESNIH ZASEOKA NASELJA ŽRNOVO

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost</i>	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	<i>Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost</i>	<i>Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent</i>	<i>Bez graditeljske vrijednosti</i>

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskog područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštititi kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.

Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta kao što su okolni vrhovi sa sakralnim građevinama.

Smjernice za gradnju:

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.

- *rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.*

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. U slučajevima u kojima je neizbježna gradnja (primjerice kod izgradnje infrastrukture) sva eventualna nova izgradnja mora biti odobrena od strane Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za novu gradnju potrebno je pri projektiranju koristiti isključivo tradicijske tipologije i građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se nova građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu gradnju treba volumenom, oblikovanjem i stilskim izričajem uskladiti s postojećom, a u slučaju odstupanja nova izgradnja ne može biti veća od gabarita izvornih građevina u okolnom prostoru.

ZONA B

Naziv zone: ZONE DJELOMIČNO IZMIJENJENOG POVIJESNOG UZORKA NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnih naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekonpozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Gradnji pristupiti prema različitim obrascima i definiranim zonama od B1.1 – izgradnja na padinama naselja sve do zone B 2.1 i B 2.1 te B4 s novim tipologijama gradnje. Obrasci se trebaju definirati urbanističkim planom uređenja.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama,

uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta</i>	Visoka	<i>Srednja</i>	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>
<i>graditeljska</i>	graditeljska	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljske</i>
<i>vrijednost –</i>	vrijednost –	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednosti</i>
<i>spomenička</i>	visoka	<i>ambijentaln</i>	<i>uklopljeno u</i>	
<i>vrijednost</i>	ambijentalna	<i>a vrijednost</i>	<i>ambijent</i>	
	vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze stambeno-gospodarskih kompleksa u krajobrazu s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a obnovom građevine što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu naselja te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi suhozidom.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Smjernice za gradnju:

U zoni C ne planirati novu gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Dobrim dijelom naseljeno, no unutar jezgri svakog od zaseoka ima veći broj napuštenih i ruševnih kuća.</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Ruralno, agrarno naselje najbliže gradu Korčuli. I danas pretežito iste funkcije, no stanovnici se okreću turizmu, adaptirajući stambene jedinice unutar starih cjelina naselja u tu svrhu.</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Raštrkano po brežuljcima, Žrnovo je naviše od svih ostalih korčulanskih sela sačuvalo povijesno i prirodno uvjetovan smještaj, okolina je vrlo očuvana, dominira prirodna šuma i maslinici, ali i brojne zapuštene parcele.</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Skladna kompozicija ogleda se u dinamičnom izmjenjivanju naseljenih i nenaseljenih dijelova cjeline naselja, budući da su prostorne granice između zaselaka dobro vidljive i danas, a priroda očuvana u dobroj mjeri, te kultivirana ili bez intervencija, ali vrlo visokih estetskih vrijednosti.</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Povijesna organizacija dobro je očuvana, tek dijelom promijenjena novogradnjama i izgradnjom zaobilaznice i pristupnih cesta.</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Naselje je opremljeno zgradama javnog i društvenog karaktera, svaki od zaselaka ima povijesno prikladno uređen prostor uz župnu crkvu kao središnji trg.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Zelenilo je sastavni dio vizura naselja, već i uslijed same kompozicije; Ističu se društveni park u Prvom Selu i skladan spoj pjacete i stablašica koštila u Postrani.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Srednje dobra očuvanost, uslijed povećane naseljenosti i potreba turizma, povećan pritisak na betoniranje i devastaciju zemljišnih čestica, naročito vrtova unutar okućnica za potrebe parkiranja. Zamjetna pojava izgradnje bazena unutar stare seoske jezgre.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Umjerena do visoka očuvanost tipičnih elemenata - no djelomično i nisko očuvano neprimjerenim intervencijama. Za naselje su tipične kuće u nizu s prigradenom ljetnom kuhinjom - kominom i ogradnim, kamenim zidom s kojim zatvara dvor, često u zajedničkom korištenju više obitelji, jednokatnice i višekatnice u nizu s vrtom smještenim ispred kuće. Izdvojene samostojeće višekatne i obujmom</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1

značajno veće kuće unutar pov. jezgre grade se uglavnom krajem 19. i početkom 20. st.		
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>Umjerena do visoka vizualna izloženost, skladne vizure brežuljka, polja i izgrađenih dijelova naselja, polje i dalje dobro očuvano, iako dijelom zapušteno, vrlo skladan položaj u prostoru, cesta prolazi naseljem, kao i zaobilaznica okomito na postojeću cestu, iako nije uzročila veća oštećenja, djelomično je promijenila vizualni identitet.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>Umjerena do niska, kao i drugdje naglašena potreba za njenim poboljšanjem na svim razinama.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>Dosta dobro očuvano izvorno stanje s manjim izmjenama, no uz zaobilaznicu sasvim izmijenjeno stanje i presječeni povijesni putevi kroz naselje do župne crkve sv. Martina.</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		4
VALORIZACIJA: Srednja do visoka ocjena, šire vizure naselja imaju visoku ambijentalnu vrijednost, no pojedinačne sastavnice narušene su neprikladnim gospodarenjem prostorom, sa sve većim pritiskom na rubne dijelove naselja, posebno duž ceste prema Korčuli i s pogledom na more. Od nacionalnog, pa i svjetskog značaja bile bi prirodne i antropomorfizirane cjeline Kočje i terasasti vinogradi Defora	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Pritisak na neizgrađena područja uz naselje zbog blizine grada, razvoj turizma bez jasnih smjernica te nužne infrastrukture. Iako cesta dijelom nespretno presijeca naselje, postoji mogućnosti poboljšanja, a kao i drugdje naglašena je potreba za poboljšanjem na svim razinama koja se odvija sporo.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- *konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,*
- *rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,*
- *rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.*

Preporučuje se evidentirane arheološke lokalitete istražiti do kraja kulturnog sloja i valorizirati ih, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

U zoni B planirati:

- *metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,*
- *novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.*

Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji treba služiti identificiranim karakterističnim tipološkim obrascima.

Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

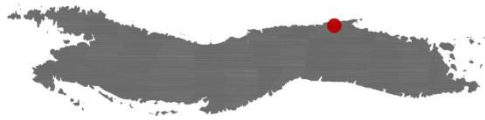
U zoni C ne planirati novu gradnju.

Za povijesnu cjelinu naselja Žrnovo obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te procedurom definiranom Zakonom o prostornom uređenju usvojiti Studijom predloženi pilot projekt - konzervatorsko-urbanistički plan.

Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklap zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.

Građevinsko područje naselja Žrnovo je u prostornom planu, s izuzetkom zaseoka Brdo, spojilo povijesne cjeline Postrana, Kampuš i Žrnovo. Dapače, prikazuje ga dominantno izgrađenim iako postoje značajne zelene cezure, npr. između predjela Postrane i Kampuša. Planirano proširenje građevinskog područja Postrane zadire u kulturni krajolik s jugozapadne strane mjesta.

Veličina planiranih gospodarskih zona u odnosu na povijesne cjeline Žrnovo i Postranu te nepostojanje odmaka od građevinskog područja naselja i gospodarske zone je segment plana koji je potrebno korigirati te uvesti cezuru. Ona bi se mogla dogoditi upravo na spoju gospodarske zone Česvinica 1 i neopravdanog proširenja građevinskog područja Žrnova. Popis stanovništva 2021. godine ne podržava i ne daje opravdanje za planirano proširenje.

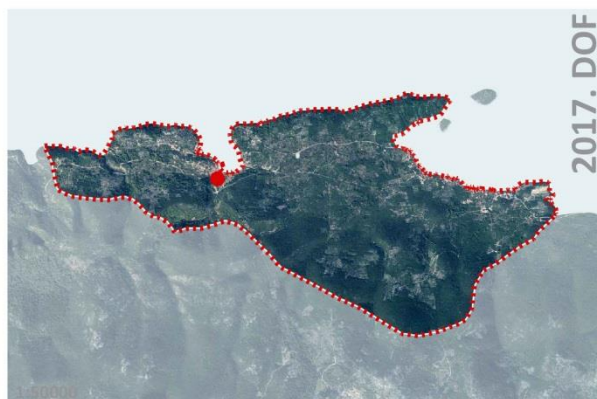
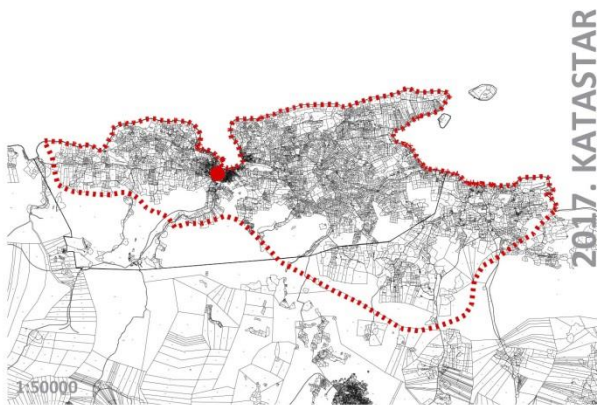
01.A. - 7 RAČIŠĆE

A / KRAJOLIK NASELJA RAČIŠĆE

Prostorni prikaz krajolika naselja Račišće

- POVIJESNO NASELJE
- ▬▬▬ KRAJOLIK NASELJA

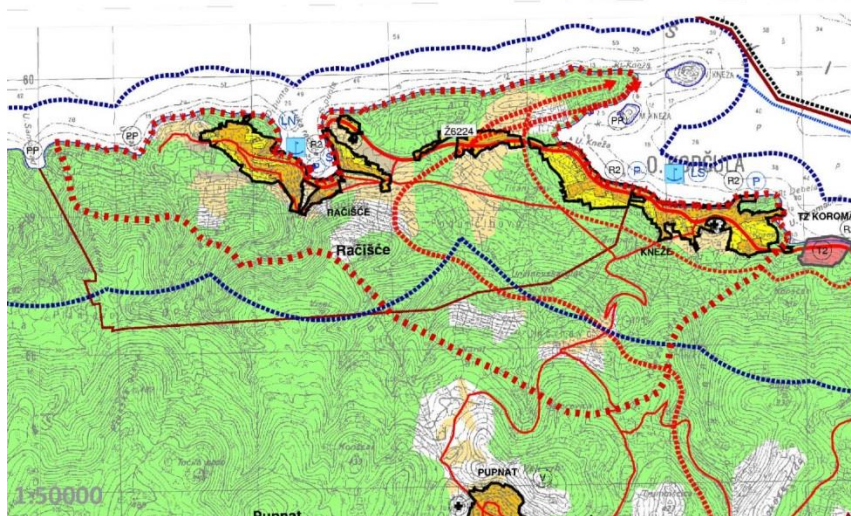

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

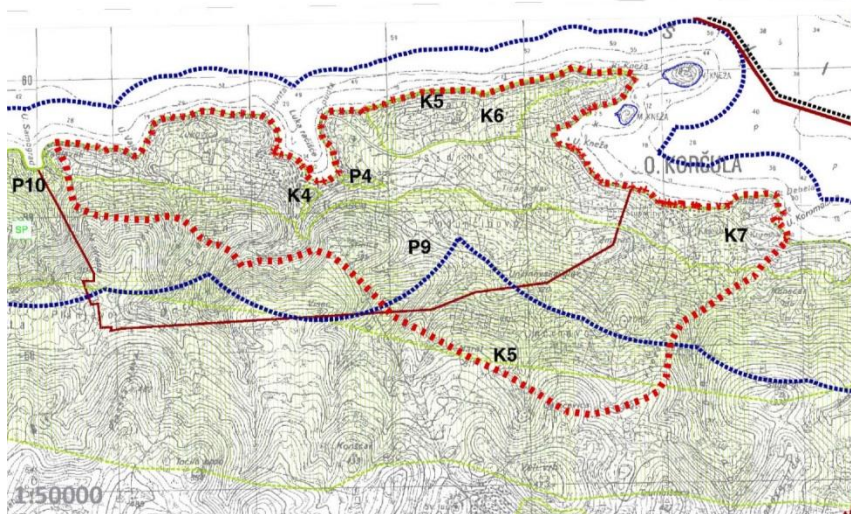
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Grada Korčule (sl. glasnik Grada Korčule 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16)

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Namjena i korištenje površina: područje krajolične cjeline najvećim dijelom zauzimaju površine zaštitnih i gospodarskih šuma te ostalog obradivog tla istočno i zapadno od građevinskog područja naselja.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.a. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora: unutar područja krajolične cjeline nalaze se kultivirani krajobrazi K4. Dolac u središtu naselja Račišće, K5. Vinogradi na strmim terenima Žrnova, Račišća i Kneže te K6. Poluotok Turanj – dio sjeverno od ceste Ž6224. Obuhvat krajolične cjeline također zahvaća kultivirani krajobraz K7. Područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule. U centralnom dijelu krajolične jedinice nalazi se prirodni krajobraz P9. Sjeverna obala prema Pelješkom kanalu.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:

19.ST. I RANIJE

Toponimi na katastarskoj karti iz 1837.st.:

RACISCHIE, VELIKA STRANA

Smještaj u prostoru:

Krajobrazno područje se nalazi na sjeveroistočnom, obalnom dijelu otoka Korčule, na jugozapadnom dijelu Pelješkog kanala. Proteže se od uvale Samograd na zapadu do uvale Koromačina na istoku, do vrha Galečevica sjeverno od naselja Pupnat.

Opis sastavnica krajolika:

Prirodne sastavnice:	<p>Područje je definirano formom priobalne padine pod antropogenim tlama na krškoj podlozi, relativno strmog južnog dijela ispresijecanog širokim jarugama, a koji omeđuje zaravnjeni sjeverni dio s naseljem. Reljef je ovdje uvjetovao smještaj naselja na obali obzirom na važnost njegovog lučkog i obrambenog položaja. Obala Račišća je niska do srednje visoka stjenovita sa šljunkovitim plažama, a u izgrađenom dijelu luke Račišće i uvale Kneža, obala je uglavnom izgrađena ili dijelom betonirana. Prirodna vegetacija prevladava na strmom, južnom dijelu padine u kojem prevladavaju smeđa tla na vapnenačkoj podlozi, a čini ju crnogorična šuma i gusta makija.</p> <p>U sjeverozapadnom dijelu područja, nad lukom Račišće, nalazi se šuma uz crkvicu Sv. Nikole, evidentirana PPUG-om Grada Korčule kao osobito vrijedan predjel (prirodni krajobraz).</p>
Kulturne (antropogene) sastavnice:	<p>Račišće je jedno od mlađih naselja na otoku kada je krajem 17. i početkom 18. stoljeća naseljeno iseljenicima iz Makarskog primorja i Hercegovine za vrijeme mletačko-turskih ratova. Kompaktni oblik naselja, organiziranog uz obalu račiške uvale, ukazuje na osmišljenu prilagodbu terenu, gdje je glavni dio naselja smješten uz južnu obalu - ujedno i luku. Središnji dio sela – Doce bio je podložan vododerinama za jakih kiša, a danas je PPUG-om zaštićen kao povijesna graditeljska cjelina seoskog naselja.</p> <p>Gotovo cijela padina unutar krajobraznog područja je terasiranjem pretvorena u osobito vrijedan poljoprivredni krajobraz (izuzev vrlo strmih dijelova pod oskudnom ili šumskom vegetacijom) – od terasiranih rubova polja u sjevernom dijelu područja, preko širih terasa različitih duljina do uskih terasa u vršnim dijelovima padine. Danas na njima prevladavaju maslinici, a veliki dio je zapušten pod različitim oblicima šumske vegetacije. U podnožju padina nalazi se uski pojas omeđenog i rubno terasiranog polja između luke Račišće i uvale Kneža, južno od poluotoka Turanj i sjeverno od Tišanj glavice (48,6 m n.v.), u kojem se javlja veći broj vinograda, voćnjaka i vrtova, a rubno prelaze u maslinike.</p> <p>PPUG-om je evidentirano nekoliko kulturnih krajolika na ovom području - dolac u središtu naselja Račišće koji je danas pretežito zapušten; vinogradi na strmim terenima Račišća i Kneže; poluotok Turanj na kojem je danas unatoč zapuštanju vidljiva gusta mreža suhozidnih terasa; i područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule (obuhvaća čitavi obuhvat).</p>
Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	<p>U volumen izdužene, nepravilne obalne padine Račišća dinamiku unosi obala razvedena uvalama i poluotokom Turanj te široke jaruge koje se s vršnih dijelova padine spuštaju prema uvalama. Na dinamičnost padine nekada je velik utjecaj imala i gusta mreža suhozidnih terasa koja je danas zbog zapuštanja poljoprivrednih površina slabije uočljiva, ali i dalje impresivna. Raznolikost suhozidne parcelacije i poljoprivrednih površina, kao i njihov čipkasti uzorak, uvjetuju veliku kompleksnost uzoraka poljoprivrednog krajobraza koji se na višim dijelovima padina suprotstavlja jednoličnom volumenu šumskog pokrova.</p> <p>Krajobrazno područje je najizloženije s plovnih puteva u Pelješkom kanalu, a nešto slabije s cestovnih prometnica u obalnom dijelu Račišća.</p>
Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	-
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
Zaštićeni dijelovi prirode:	-
Natura 2000:	<p>Čitavo područje je unutar područja ekološke mreže HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac (područje očuvanja značajno za ptice) i područja HR2001367 I dio Korčule (područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove).</p>
KULTURNA DOBRA	
Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	<p>Z-5170-Crkva sv. Nikole Z-6807-Crkva Pomoćnice kršćana Z-6484-Arheološko nalazište špilja Žukovica</p>

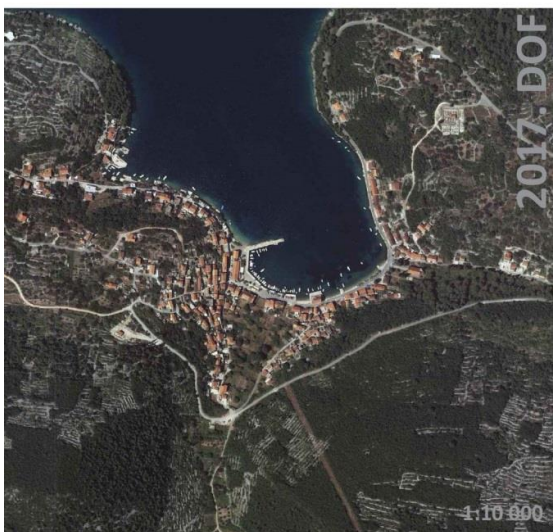
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	<i>Izvorno s manjim izmjenama</i>
2	<i>Donekle izmijenjeno stanje</i>
1	<i>Sasvim izmijenjeno stanje</i>

B / NASELJE RAČIŠĆE

Račišće

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv naselja:	RAČIŠĆE
Katastarska općina:	314722, RAČIŠĆE
Broj stanovnika (danas / najveći):	384 (2021.) / 1057 (1953.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja uz obalu
Veličina naselja (prema DOF karti):	13 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom kao povijesno naselje seoskih obilježja
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Sjeverozapadni predio

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:

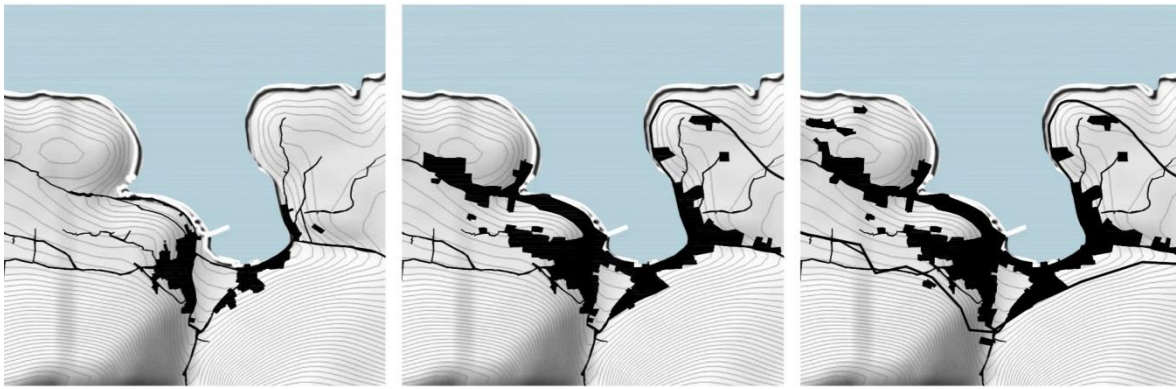
RACISCHIE

Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:

RAČIŠĆE

Opis geneze naselja:

Račišće se kao naselje formira u 17. stoljeću planskim naseljavanjem stanovništva u bijegu pred turskom opasnošću i lošim životnim uvjetima s područja Makarskog primorja, zabiokovskih sela, neretvanskog područja, Baćine, Zažablja, zapadne Hercegovine i Imotske krajine. Krajem 17. stoljeća, život uz more, pa tako i na otocima, postaje sigurniji. Dukalom od 25. prosinca 1671. Serenissima ovlašćuje generalnog providura Dalmacije i Albanije Zorzija Morosinija organizirati preseljenje većeg broja obitelji na Brač, Hvar, Vis i Korčulu. Pokušaj naseljavanja u uvali pred Lumbardom (Lumbarajsko Račišće) uslijed negodovanja starosjedilaca propada, pa se poduzetništvom korčulanskog biskupa Nikole Španića prvih 12 obitelji naseljava u uvali Račišće na crkvenom zemljištu, nasuprotno Vignju na Pelješcu. Uvala Račišće je pod istim nazivom zabilježena već par stoljeća ranije, kao pouzdana luka, no trajno je naseljena tek pridošlicama s kopna, koji dobivaju određene povlastice, ujedno i vojne i ostale obaveze u službi Mletaka. Izolirani, usmjereni na more uslijed oskudnih i nedostatnih obradivih i šumskih područja, zadržali su specifičnosti govora svojih predaka sve do danas, pa se i po tome razlikuju od ostalih stanovnika otoka, nazivajući i svoje naselje množinom – Račišća te zadržavajući ista prezimena. Naselje se oblikuje tijekom 18. st., a od polovice 19. st. ubrzano raste, da bi početkom 20. st. imalo preko tisuću stanovnika. Od Pupnatskog konfina, koji je uključivao i Kneže spomenute još 1338., tada kao i Pupnat još uvijek dio Žrnovskog konfina, Račišće se uspjelo osamostaliti, no ne bez otpora stanovnika Pupnata. Zemlja dodijeljena novim stanovnicima u svrhu korištenja šuma, pašnjaka, pojilišta i lokava uslijed prekoračenja označenih granica trajni je izvor sukoba, pa se 1714. odlučuje o ustanovljenju katastarske općine Račišće. Uvala Kneže, s kojom danas čini svojevrsnu cjelinu, zanimljivo je i još uvijek nedovoljno istraženo arheološko nalazište iz antičkog vremena. Špilja Žukovica kontinuirano je naseljena od početka mlađeg kamenog doba, a najveću dinamiku života očituju nalazi s kraja neolitika, odnosno hvarske kulture. Od eneolitika tek je povremeno korištena. Recentni nalazi ukazuju na njenu važnost u širem mediteranskom kontekstu. Nalazi se pokraj uvale Vaja s kamenolomom aktivnim do sredine 20. stoljeća. S ilirskih gomila Gradac i Veli vrh iznad Kneža pruža se pogled duž Pelješčkog kanala sve do Hvara. Na području Žukovice nalazi se jedna od većih lokvi. Špilja Samograd iznad istoimene uvale vrstan je speleološki objekt. Terasasti vinogradi na strmim padinama, izuzetnih krajobraznih kvaliteta, nekoć obrađeni, danas su većim dijelom zapušteni pa ih preuzima makija, razarajući podzide.

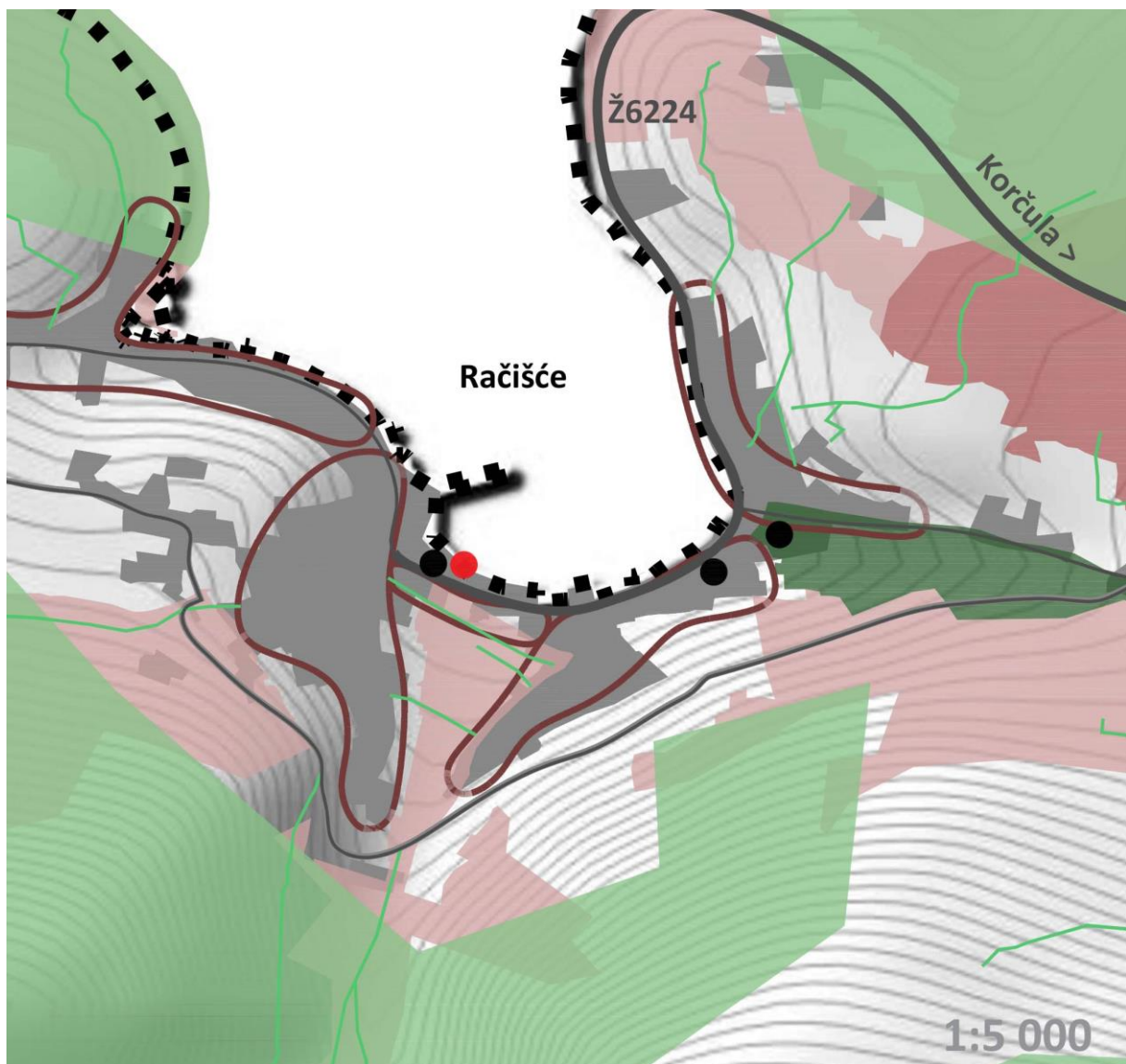

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / do 1968.g. / do 2017.g.

Fotografije naselja iz 1980.g: 1 / istočna strana 2 / južna strana (izvor: Konzervatorski odjel u Splitu)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

— identificirana krajolična cjelina naselja

■ izgrađeni prostor

▭ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Grada Korčule

(sl. glasnik Grada Korčule br. 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16):

■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ vrijedno obradivo tlo

■ ostala obradiva tla

■ gospodarske i zaštitne šume

■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

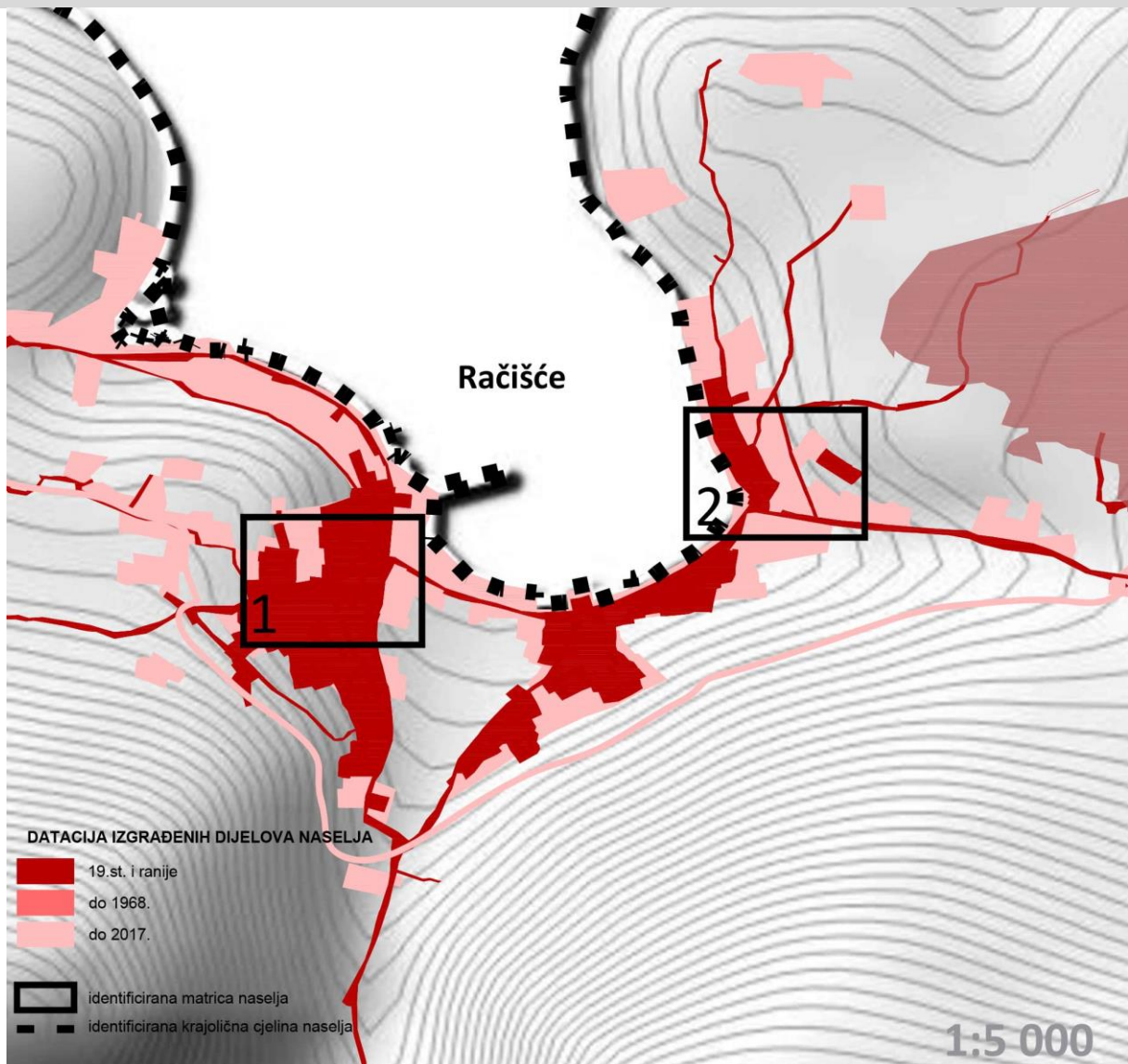
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

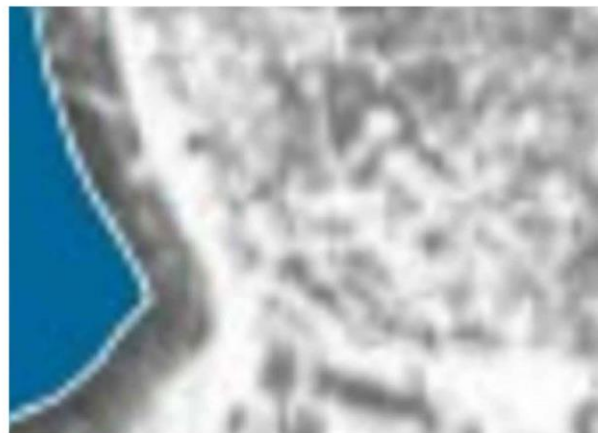
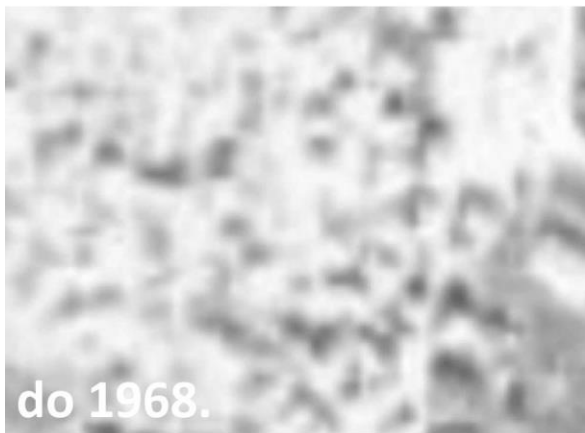
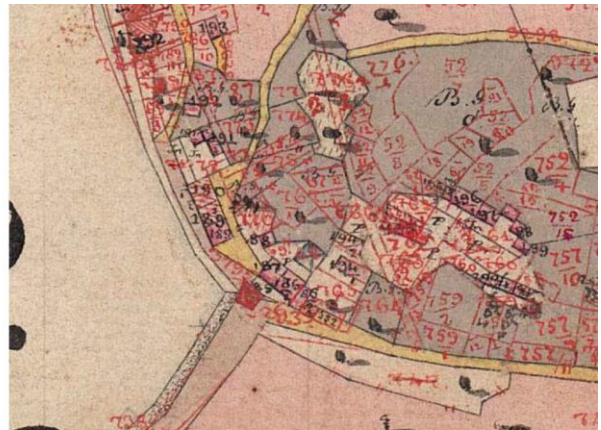
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: DVOJNA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o dvojnoj građevini koja se sastoji od dvije poluugrađene građevine koje se razlikuju u orijentaciji tlocrta i krova. Stambena etaža uglovnice nalazi se na katu kojem se pristupa putem vanjskih stepenica, dok se drugoj pristupa direktno sa javne prometne površine. Glavna pročelja orijentirana su na jug te simetrično oblikovana putem pravilnog rastera otvora.

Katnost: P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova kupa kanalicom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o nizu građevina trapeznog tlocrta zbog prilagođavanja zakrivljenosti ulice. Građevine imaju 2-strešne krovove čija su sljemena kontinuirana i paralelna sa slojnicama terena u nagibu. Glavna pročelja orijentirana su na jug te simetrično oblikovana putem pravilnog rastera otvora koji se podudaraju po katovima. Glavni pristup ostvaren je direktno sa javne prometne površine.

Katnost: P+1+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, završna obrada pročelja kamen, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez zaštite od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkva s parkom u centralnom dijelu naselja

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o tipologiji koja prevladava na području naselja, a odnosi se na rekonstrukciju postojeće tradicijske izgradnje u kojoj ona dobiva kat te dogradnje u obliku vanjskih terasa ili balkona, te prenamjenom prostora tavana u stambeni prostor dogradnje u obliku krovnih kućica.

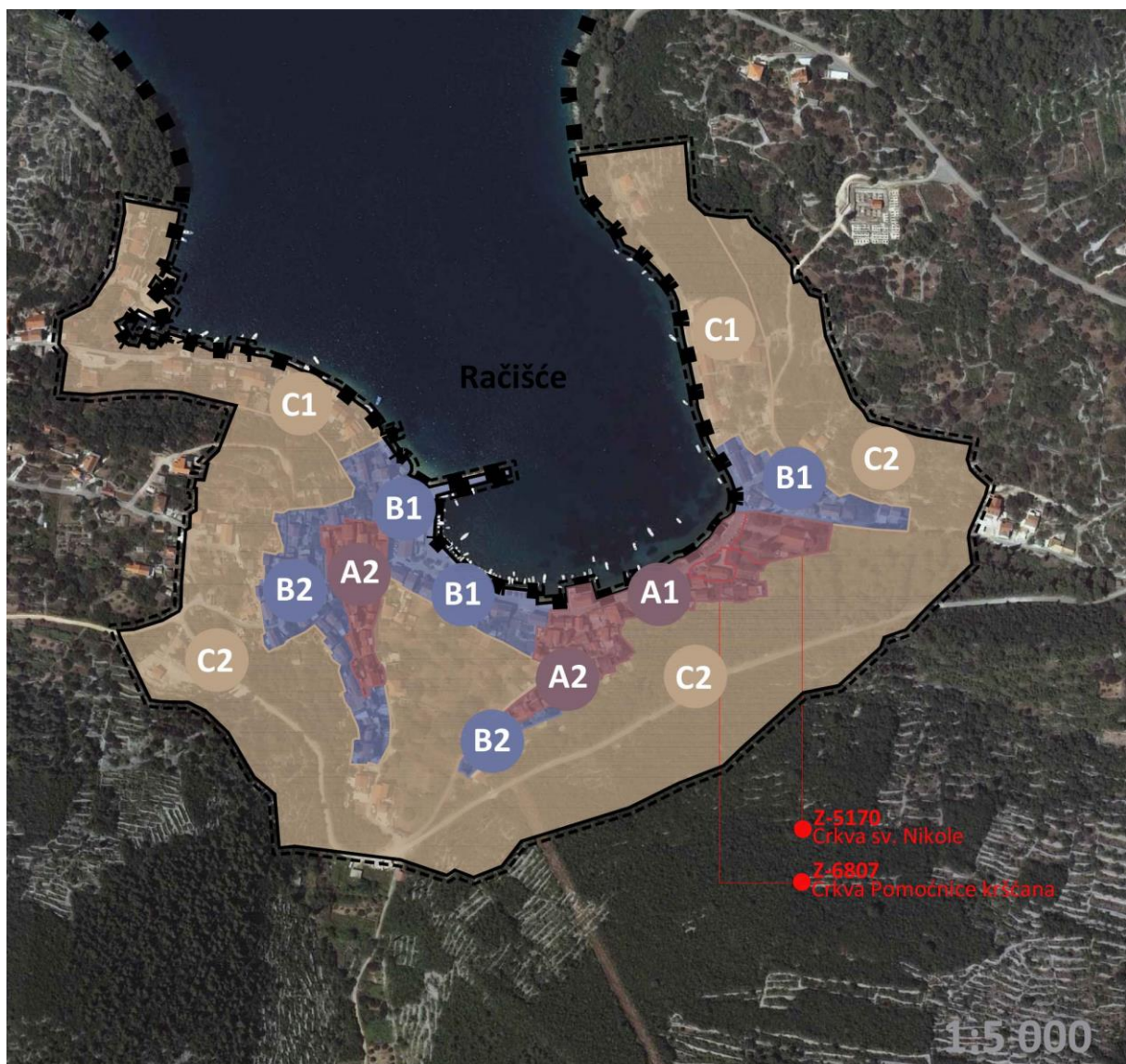
Katnost: P+2+Pk, P+1+Pk

Materijali: kamen, beton, pokrov krova crijep, završna obrada pročelja žbuka ili kamen, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Uređena riva

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVJESNE CJELINE NASELJA

- ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja
 - - - - - identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA:

- Z ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
 ● XXXX
 ● P PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
 ● XXXX

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Izbjegavati širenje građevinskih područja naselja, odnosno potrebno je ukloniti utvrđena građevinska područja za koje ne postoje realne potrebe. Na taj će se način potaknuti revitalizacija postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta. Štititi sami kontaktni rub povijesnog naselja s njegovim krajolikom. Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika.

Smjernice za gradnju:

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Smjernice podrazumijevaju:

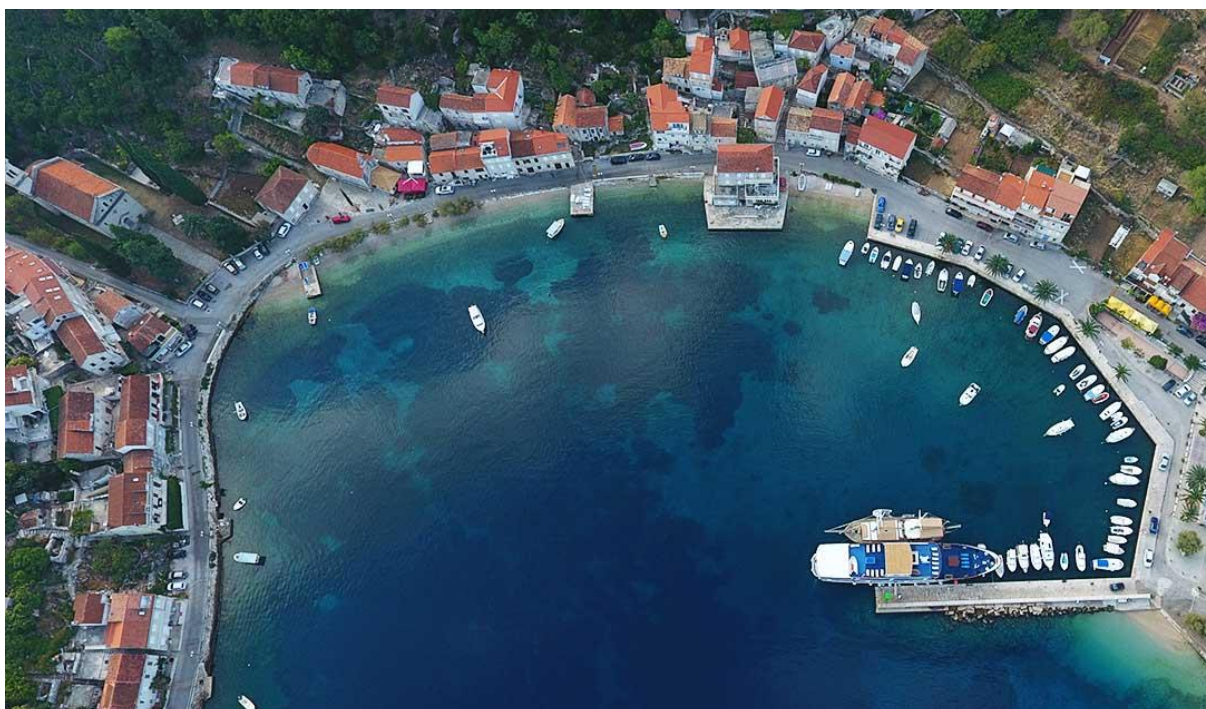
- adaptaciju i prenamjenu u mjeri u kojoj ne narušava postojeći arhitektonsko-urbanistički integritet građevine i okoliša te osigurava bolje održavanje zgrade,

- zamjenu i uvođenje infrastrukture primjerene suvremenom načinu života ukoliko ona ne mijenja izgled građevine,
- obnovu građevina realizirati isključivo kao cjelovit zahvat; parcijalna rješenja obnove pročelja, zaštite od sunca, stolarije, bravarije i sl. nisu dopuštena,
- na predmetnim građevinama je obavezno uklanjanje neprimjerenih dodataka građevini.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

ZONA B

Naziv zone: ZONA DJELOMIČNO IZMIJENJENOG POVIJESNOG UZORKA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnih naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Gradnji pristupiti prema različitim obrascima i definiranim zonama od B1 – izgradnja uz obalu do zone B2 s primjesom novih tipologija gradnje. Obrasci se trebaju definirati urbanističkim planom uređenja.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama,

uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze stambeno-gospodarskih kompleksa u krajobrazu - stanova s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu naselja te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi

Smjernice za gradnju:

suhozidom.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

U zoni C ne planirati novu gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: Većim dijelom naseljeno, uz rijetke starije napuštene kuće	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: Ciljano naseljeno u 17. stoljeću, ograničenih poljoprivrednih resursa, okrenuto moru. U novije vrijeme pokreće se razvoj turizma, no uz samo jedan hotel i brojne privatne iznajmljivače.	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: Jedino od razvijenih obalnih naselja na sjevernoj strani otoka. Djelomično izolirano, spojna cesta s gradom Korčulom zastarjela. Naselje položeno u zaštićenoj uvali, okruženo zelenim brežuljcima.	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: Izrazito homogena, raspored kuća uz obalu račiške uvale ukazuje na osmišljenu prilagodbu terenu, u selo zbijenog oblika.	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: Glavni dio sela smješten je uz južnu obalu, ujedno i luku. Rub sela prvotno namijenjen košarama – stanovima za stoku, ubrzano se gradi, dijelom narušavajući cjelinu. Sačuvana je povijesna organizacija naselja usmjerenog moru.	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): Naselje je opremljeno zgradama javnog i društvenog karaktera, te ima jedan hotel; povijesno prikladno uređen prostor uz župnu crkvu kao i središnji trg.	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: Samoniklo zelenilo je sastavni dio vizure naselja, uslijed same kompozicije i prirodnog položaja. Javnih parkovnih uređenih sadržaja uglavnom nema. Ističe se poneka stablašica	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: Sukladno položaju, zemljišne čestice i okućnice ograničene su položajem naselja stiješnjelog između mora i strmijih brda. Uočen povećan pritisak na betoniranje i devastaciju zemljišnih čestica, naročito vrtova unutar okućnica za potrebe cestovne komunikacije parkiranja.	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: Krajnje funkcionalno i pojednostavljeno stambeno oblikovanje starog dijela naselja, jednokatnice i rijetke dvokatnice uz pripadajuće dvorišne zgrade dobrim su dijelom očuvane u staroj jezgri; rubni dio podložniji novogradnjama koje dijelom narušavaju homogenost.	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: Umjerena do visoka vizualna izloženost, skladne vizure	vrlo visoka	5
	visoka	4

<i>brežuljka, mora i izgrađenih dijelova naselja, luka i ambijentalna vrijednost naselja i dalje dobro očuvani, iako dijelom zapušteni, vrlo skladan položaj u prostoru.</i>	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>Umjerena do niska, kao i drugdje naglašena potreba za njenim poboljšanjem na svim razinama. Naročito je važno poboljšati prometnu komunikaciju s gradom Korčulom.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>Relativno dobro očuvano ukupno izvorno stanje. Pojedinačno uočene promjene, naročito na rubnim dijelovima, gdje se košare zamjenjuju stambenim betonskim novogradnjama.</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		3
VALORIZACIJA: Srednja do visoka ocjena, šire vizure naselja imaju visoku ambijentalnu vrijednost, no pojedinačne sastavnice narušene su novogradnjama, sa sve većim pritiskom na rubne dijelove naselja.	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

<p>Konflikti:</p> <p>Planerske smjernice:</p>	<p><i>Pritisak na neizgrađena područja uz naselje uz gradnju predimenzoniranih višekatnica, razvoj turizma bez jasnih smjernica te nužne infrastrukture. Postojeća cesta zastarjela, a kao i drugdje naglašena je potreba za poboljšanjem na svim razinama koja se odvija sporo.</i></p> <p><i>Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).</i></p> <p><i>Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.</i></p> <p><i>U zoni A planirati:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,</i> - <i>rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,</i> - <i>rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.</i> <p><i>Preporučuje se lokalitet arheološki istražiti do kraja kulturnog sloja i kulturno ga valorizirati, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.</i></p> <p><i>Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.</i></p> <p><i>Za povijesnu cjelinu naselja Račišće obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te temeljem nje izraditi konzervatorsko-urbanistički plan.</i></p> <p><i>Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklap zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.</i></p> <p><i>U zoni B planirati:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,</i> - <i>novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.</i> <p><i>Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene</i></p>
---	---

proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji treba služiti karakterističnim tipološkim obrascima, nizom i stambeno-gospodarskim sklopom koji čini dvor.

Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

U zoni C ne planirati gradnju.

Planom definirati smjernice za sanaciju bespravne gradnje.

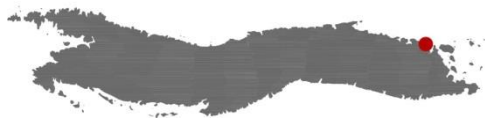
Nužna je zelena cezura u neprekinutom širenju građevinskog područja naselja prema zapadu.

Plan bi trebao imati konzervatorsku podlogu i za razinu prostornog plana te definirati obvezu izrade konzervatorske podloge za UPU povijesne cjeline.

U kartografskim prikazima povijesne cjeline nisu naznačene kontaktne zone zaštite povijesne cjeline koje su ključne za pravilan odnos prema planiranju pojedinih naselja.

U prostoru naselja Račišće proširenje građevinskog područja planirano je u području definiranom kao osobito vrijedni predjel - kultivirani krajobraz P4 – šumica u naselju Račišće uz crkvu sv. Nikole te K4 - dolac u središtu naselja Račišće te u prostoru prirodnog krajobraza P9, od naselja prema zapadu.

Planirati smanjenje građevinskog područja na način da se spriječi spajanje građevinskih područja naselja u neprekinutim potezima uz glavne prometnice.

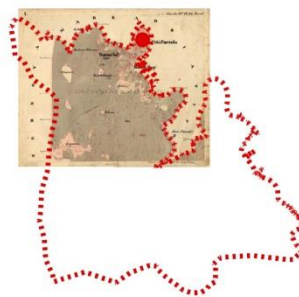
01.A. - 8 KORČULA

A / KRAJOLIK NASELJA KORČULE

Prostorni prikaz krajolika naselja Korčule

- POVIJESNO NASELJE
- ▬▬▬ KRAJOLIK NASELJA

19. ST. I RANIJE

1:50000

2017. KATASTAR

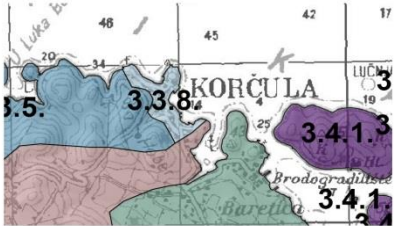
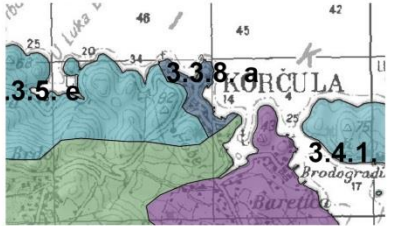
2017. DOF

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA KORČULE
Katastarska općina:	314650, KORČULA
Pravni status:	NEMA
Površina:	495 ha

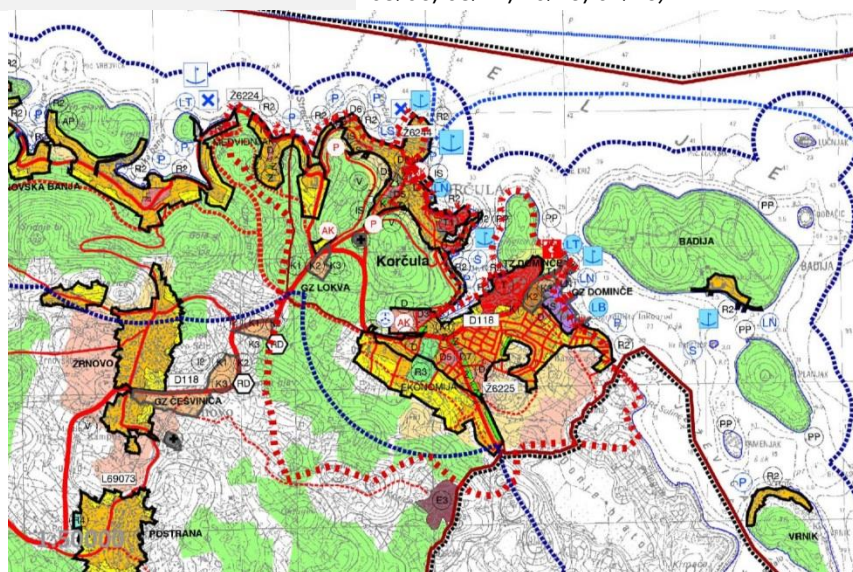
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka kulturni krajolik Korčule prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	51. Krajolik mora Pelješkog kanala
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – asocijativni krajolik Tip – krajolik mora i malih otoka (krajolik povijesnih komunikacija)
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka kulturni krajolik Korčule prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Površina:	13 430 h
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka kulturni krajolik Korčule prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva. Uvažiti i uključiti rezultate konzervatorsko-krajobrazne studije u prostorno-plansku dokumentaciju.
	Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.5. Kulturni krajobraz niza manjih polja 3.3. Krajobraz padina otoka i poluotoka 3.3.5. Mješoviti krajobraz padina 3.3.8. Povijesni urbani krajobraz
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka kulturni krajolik Korčule prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Krajobrazno područje:	d. Lumbarda-Dominče e. Žrnovska Banja a. Korčula
		 <ul style="list-style-type: none"> 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka 3.1.6. mješoviti brdsko-brežuljkasti krajobraz 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka 3.3.5. kulturni krajobraz terasa na padini 3.3.8. mješoviti krajobraz udolina
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka kulturni krajolik Korčule prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Krajobrazno područje:	d. Lumbarda-Dominče e. Žrnovska Banja a. Korčula
		 <ul style="list-style-type: none"> 3.1.6. b, Pupnat - Žrnovo 3.2.5. d, Lumbarda - Dominče 3.3.5. e, Žrnovska Banja 3.3.8. a, Korčula

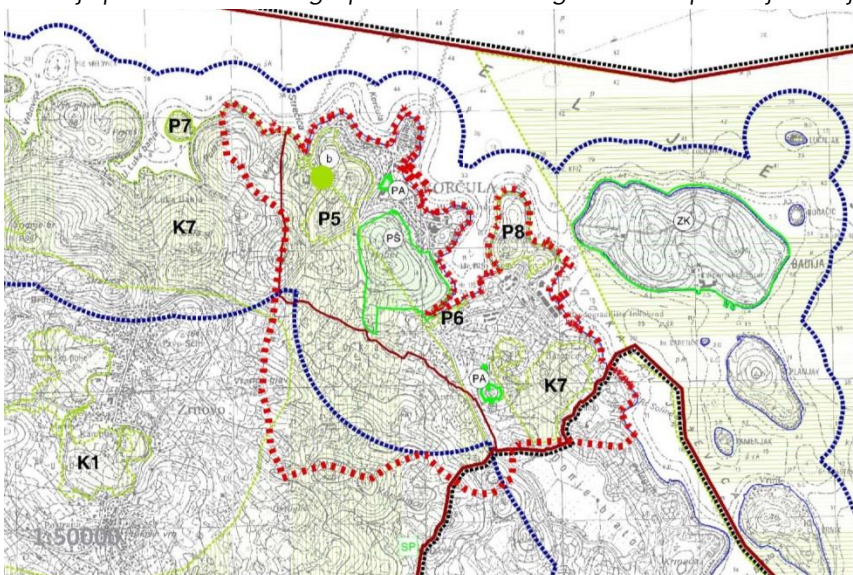
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Grada Korčule (sl. glasnik Grada Korčule 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16)

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Namjena i korištenje površina: područje krajolične cjeline naselja pretežito zauzimaju površine zaštitnih i gospodarskih šuma te građevinsko područje naselja Korčule.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.a. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora: područje krajolične cjeline u zapadnom dijelu obuhvata zahvaća kultivirani krajolik – K7. Područje sjevernih i južnih obala otoka Korčule. Unutar obuhvata cjeline nalazi se prirodni krajobraz P5. Šuma Fortezza.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:

19.ST. I RANIJE

Toponimi na katastarskoj karti iz 1837.st.:

CITTA CURZOLA, BORGIO INF., BORGIO SUP., BETLEMO, CNELESCA GLAVIZZA

Smještaj u prostoru:

Krajobrazno područje obuhvaća krajnji sjeveroistočni dio otoka Korčule s istoimenim naseljem, smješteno sjeverozapadno od Lumbarde i jugozapadno od Orebića na poluotoku Pelješcu u Pelješkom kanalu. Proteže se od Žrnovske Banje do rta Soline u kanalu Ježevica, a s morske strane je zaštićen arhipelagom otočića među kojima se ističe otočić Badija.

Opis sastavnica krajolika:

Prirodne sastavnice:

Područje je definirano formom priobalne padine čiji brežuljasti sjeverni i jugozapadni dio (do 150 m n.v.) omeđuje središnji zaravnjeni dio područja.

Kulturne (antropogene) sastavnice:	<p>Obala je manjim dijelom (zapadno od uvale Strečica, na poluotoku Carevića gl. i južno od rta Soline) niska stjenovita sa šljunkovitim plažama, ali dominira potpuno izgrađeni ili dijelom antropogenizirani tip obale. Prirodna vegetacija prevladava na uzvišenjima u sjevernom i jugozapadnom dijelu područja, te na predjelu Carevića glava, a čini ju mješovita šuma i njeni degradacijski stadiji na antropogenim tlima na krškoj podlozi.</p> <p>Korčula dobiva prvu koloniju u 6. stoljeću pr. Kr., a osnovali su je Dorani iz grčkog grada Knidosa. Iako se ne zna gdje je to prvo naselje bilo smješteno, pretpostavlja se da je bilo na području današnjeg grada Korčule. To potvrđuje sličnost smještaja grčkog Knidosa, kao i geografski položaj grada na istaknutom položaju koji danas zauzima grad. U djelu bizantskog cara Konstantina VII. Porfirogeneta iz 10. stoljeća, osim istoimenog otoka, prvi put se spominje i grad Korčula (Krkar, Kurkra).</p> <p>U ovom krajobraznom području posebno se ističe povijesna jezgra naselja, zaštićena kao povijesna graditeljska cjelina naselja gradskih obilježja, smještena na poluotoku opasnom zidinama iz 15. stoljeća. Navedena jezgra je zbog svoje kulturno-povijesne vrijednosti, odnosno specifičnog rasporeda kamenih uličica, zidina i brojnih palača i katedrale, prijavljena na UNESCO-vu listu svjetske baštine. Osim toga, ističe se još i kamena utvrda Fortezza s početka 19. stoljeća smještena na brežuljku poviše grada, a izvan gradskih zidina dominikanski samostan s crkvom sv. Nikole (15.-17. stoljeće).</p> <p>Uski, gusto izgrađeni dio povijesne jezgre grada Korčule nastao je u pojasu između obale i šumovitih brežuljaka koji ga dijele od novijih dijelova naselja – sjeverozapadne male stambene zone nad uvalom Strečica i dijela naselja s brodogradilištem smještenog južno od državne ceste D-118 i sjeverno od polja Donje blato. Sjeverno od navedene državne ceste, suhozidno terasirane padine su najvećim dijelom zapuštene ili pod mješovitom šumom, dok se južno još uvijek velikim dijelom čitaju suhozidne strukture na kojima danas prevladavaju maslinici. U istočnom dijelu, južno od Baretice, najveći dio poljoprivrednog krajobraza izgubljen je uslijed izgradnje naselja, a dio je zapušten pod šumskom vegetacijom – preostali dio čine suhozidno omeđeni maslinici nad poljem Solina koje se dalje nastavlja na Donje blato.</p> <p>Korčula je državnom cestom D-118 povezana s ostalim naseljima na otoku, a brodsko-trajektnim vezama sa svim većim jadranskim gradovima i s Orebićem (poluotok Pelješac).</p>
Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	<p>Niski volumen krajobraznog područja ima nepravilan oblik i obalnu liniju razvedenu uvalama i poluotocima. Djelomično je istureno prema Pelješkom kanalu (poluotok s povijesnom jezgrom), a istovremeno zaštićeno arhipelagom korčulanskih otočića na istoku i brdovitim zaleđem na jugozapadu. Ima dominantno antropogeni karakter u obalnom dijelu, odnosno doprirodni (poljoprivredni) u zaleđu, a međusobno su povezani prirodnim volumenima brežuljaka pod šumskom vegetacijom. Sjeverni dio područja ima izraženu kompleksnost, harmoničnost i cjelovitost, koja u južnom dijelu izostaje zbog suvremene neplanske izgradnje i zapuštanja poljoprivrednih površina.</p> <p>Kao vizualna degradacija posebno se ističe brodogradilište u obalnom dijelu grada i suvremene poslovne građevine koje se gabaritima i smještajem ne uklapaju u krajobraz. Unatoč isturenoj poziciji u Pelješkom kanalu, Korčula je slabo izložena s plovnih puteva i prometnica – tek su vršni dijelovi brežuljaka umjereno vizualno izloženi.</p>
Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	Moreška
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
Zaštićeni dijelovi prirode:	Unutar granica područja nalazi se nekoliko zaštićenih prirodnih područja; park šuma Hober u središnjem obalnom dijelu, te spomenici parkovne arhitekture (park Foretić unutar povijesnog urbanog krajobraza Korčule i drvored čempresa na vrhu Glavice, uz crkvu Sv. Antuna). Također, PPUG-om Grada Korčule evidentirano je nekoliko osobito vrijednih predjela (prirodnih

Natura 2000:	krajobraza); šume Fortezza, Carevića glava i Bori, kao i točkasti lokalitet špilja Pišurka. Čitavo područje je unutar područja ekološke mreže HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac (područje očuvanja značajno za ptice) i područja HR2001367 I dio Korčule (područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove) – izuzev povijesnog urbanog dijela naselja.
--------------	---

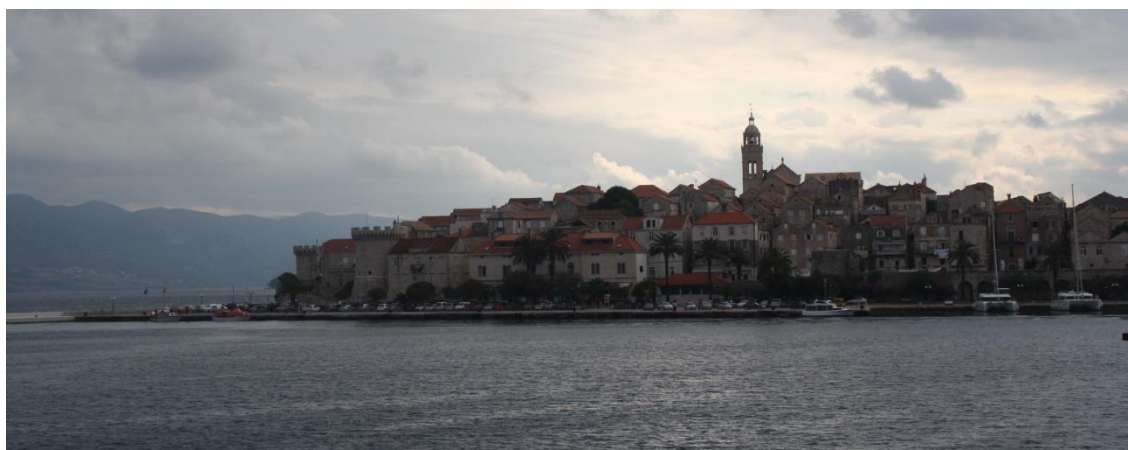
KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	Z-4585-Palača Ismaeli - Gabrielis Z-4588-Velika i Mala kneževa kula Z-4866-Crkva sv. Mihovila s kućom bratovštine Z-6216-Povijesna cjelina grada Korčule i njezina neposredna okolina Z-3235-"Moreška" bojni mačevni ples Z-6467-Spomenik palim vojnicima u I. svjetskom ratu RST-0249-1964.-Ljetnikovac Španić - Cviličević Z-6627-Opatski dvor Z-4919-Crkva Navještenja Z-4918-Samostan s crkvom sv. Nikole Z-4920-Katedrala sv. Marka Z-4854-Crkva sv. Antuna Z-4859-Crkva i bratovština Svih svetih Z-4860-Crkva sv. Petra Z-4861-Crkva Gospojine Z-6621-Utvrda i arheološko nalazište Forteca-Sv. Vlaho P-6292-Knežev dvor P-6293-Velika i Mala kula Svih svetih P-6294-Kula kopnenih vrata
---	--

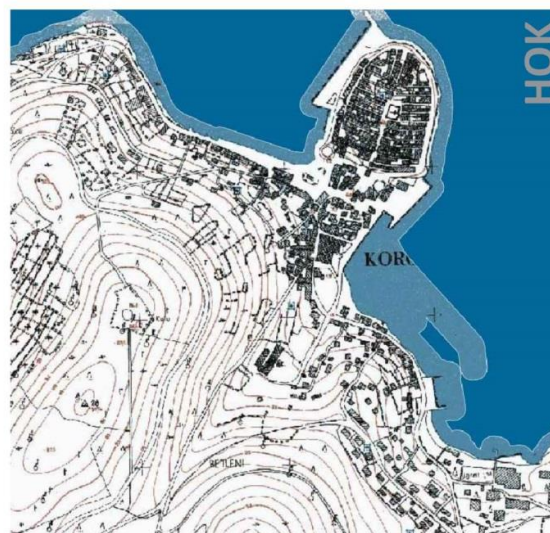
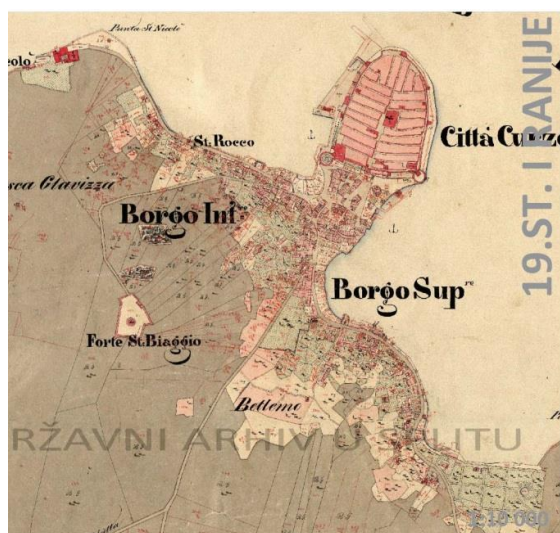
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE KORČULA

Korčula

Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	KORČULA
Naziv naselja:	KORČULA
Katastarska općina:	314650, KORČULA
Broj stanovnika (danas / najveći):	2661 (2021.) / 2953 (1981.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Obalno naselje gradskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	26 ha
Pravni status:	Da – Povijesna cjelina grada Korčule i njezina neposredna okolina
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Sjeveroistočni predio

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	CITTA CURZOLA
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	KORČULA
Opis geneze naselja:	<p>Prvo zabilježeno ime otoka, Corcyra Melaina (Crna Korkyra), koje baštini i jedino utvrđeno i urbanizirano naselje, potječe iz razdoblja prve grčke kolonizacije u 6. stoljeću prije Krista. Posebnost antičkog doba bilo je prožimanje autohtone ilirske kulture s onom grčkih došljaka, a kasnije, od 35. godine prije Krista, rimska prevlast koju potvrđuju brojni ostaci širom otoka, no uglavnom u rudimentarnom obliku. Prvi pisani podatak o postojanju grada na otoku Korčuli datira u 10. stoljeće, kada bizantinski car Konstantin Porfirogenet VII. na proputovanju Dalmacijom piše knjigu „O upravljanju carstvom“ u kojoj spominje otok Korčulu i na njoj izgrađeni grad, te bilježi ime Kurkura ili Krkar. No, materijalnih ostataka iz tog perioda iznimno je malo. Važni povijesni trenutci za Korčulu tijekom trinaestog stoljeća jesu postojanje Statuta grada i otoka iz 1214. godine i osnivanje Korčulansko- stonske biskupije 1300. godine. Statut je važan pravni spis, pisan na latinskom, najstariji u ovom dijelu Europe, a nizom odredbi regulira način života ondašnjih stanovnika, koji svjedoče da je Korčula bila vrlo razvijeni grad. Važno je spomenuti kako se u redakciji Statuta iz 14. stoljeća odredbom strogo zabranjuje trgovanje robljem, koje je u ostalim dijelovima Europe tada bilo uobičajeno, što se smatra važnim doprinosom Korčulana u razvoju zaštite ljudskih prava. Regulira se i izvoz vina, uvoz pšenice, pomorstvo, gradnja i granice naselja, odnosi između plemića i pučana, zabranjuje se samovoljna sječa šume, kako bi se zaštitila važna sirovina za gradnju brodova. Grad Korčula je na samom kraju 13. stoljeća uslijed povijesno- političkih razloga postala središte biskupije, što utječe na daljnji razvoj i izgradnju grada. Korčulanske bratovštine su Bratovština Svih Svetih, osnovana 1301., godinu nakon osnutka biskupije, zatim Bratovština sv. Roka, osnovana 1575. godine i Bratovština Gospe od pojasa (sv. Mihovila) osnovana 1603. godine. Unutar stare gradske jezgre nalazi se niz sklopova, palača i kuća drevnih korčulanskih obitelji - Ismaelli, Arneri, Lazarović, Kanavelić, Andrijić, Španić, Kapor, Boschi, Dimitri, koji predstavljaju autentična remek-djela dalmatinske gotičke, renesansne i barokne arhitekture u širim okvirima, a čiji su članovi sačinjavali upravna korčulanska tijela i oblikovala život zajednice. Venecija, uz određene lokalne povlastice i slobode, Korčulom trajno vlada od 1420. do svog sloma 1797. Slijedilo je razdoblje prve austrijske vladavine, koje je trajalo do 1805. Ubrzo, francuske tenzije suprotstavljaju se ruskima, Korčulu ne zaobilazi turbulentno europsko doba. Britanska flota uplovljava u Korčulu 1813. i uspostavila britansku vlast koja je trajala do 1815. U tom razdoblju je izgrađena tvrđava Forteca - Fort Wellington i gradski trg – Engleska pjaceta kao odmorište na putu prema Lombardi. Odlukama Bečkog kongresa 1815., Dalmacija je pripojena Austriji i ostaje pod njenom vlašću sve do</p>

kraja Prvog svjetskog rata 1918. Vrijeme Druge austrijske uprave, formativne je važnosti razvoja institucija i upravljanja prostorom. Uslijedilo je razdoblje talijanske vlasti nad Korčulom, koje je trajalo do 1921. Dvadeseto stoljeće obilježeno je dvjema Jugoslavijama te ostvarenjem suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske. Sve promjene vladavina i gospodarskih sustava izravno se ogledaju i u materijalnim znakovima u prostoru, proširenjem urbanih predgrađa na uzmorskim padinama i izgradnjom novih javnih zgrada, kao i hotela.

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / do 1968.g. / do 2017.g.

Fotografije naselja: 1 / iz 1958.g. pogled sa istočne strane 2 / iz 1987.g. pogled sa južne strane (izvor: Konzervatorski odjel u Splitu)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■ ■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

■ ■ ■ ■ ■ izgrađeni prostor

■ ■ ■ ■ ■ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Grada Korčule

(sl. glasnik Grada Korčule br. 02/03, 03/08, 03/11, 10/15, 09/16):

■ ■ ■ ■ ■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ ■ ■ ■ ■ vrijedno obradivo tlo

■ ■ ■ ■ ■ ostala obradiva tla

■ ■ ■ ■ ■ gospodarske i zaštitne šume

■ ■ ■ ■ ■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

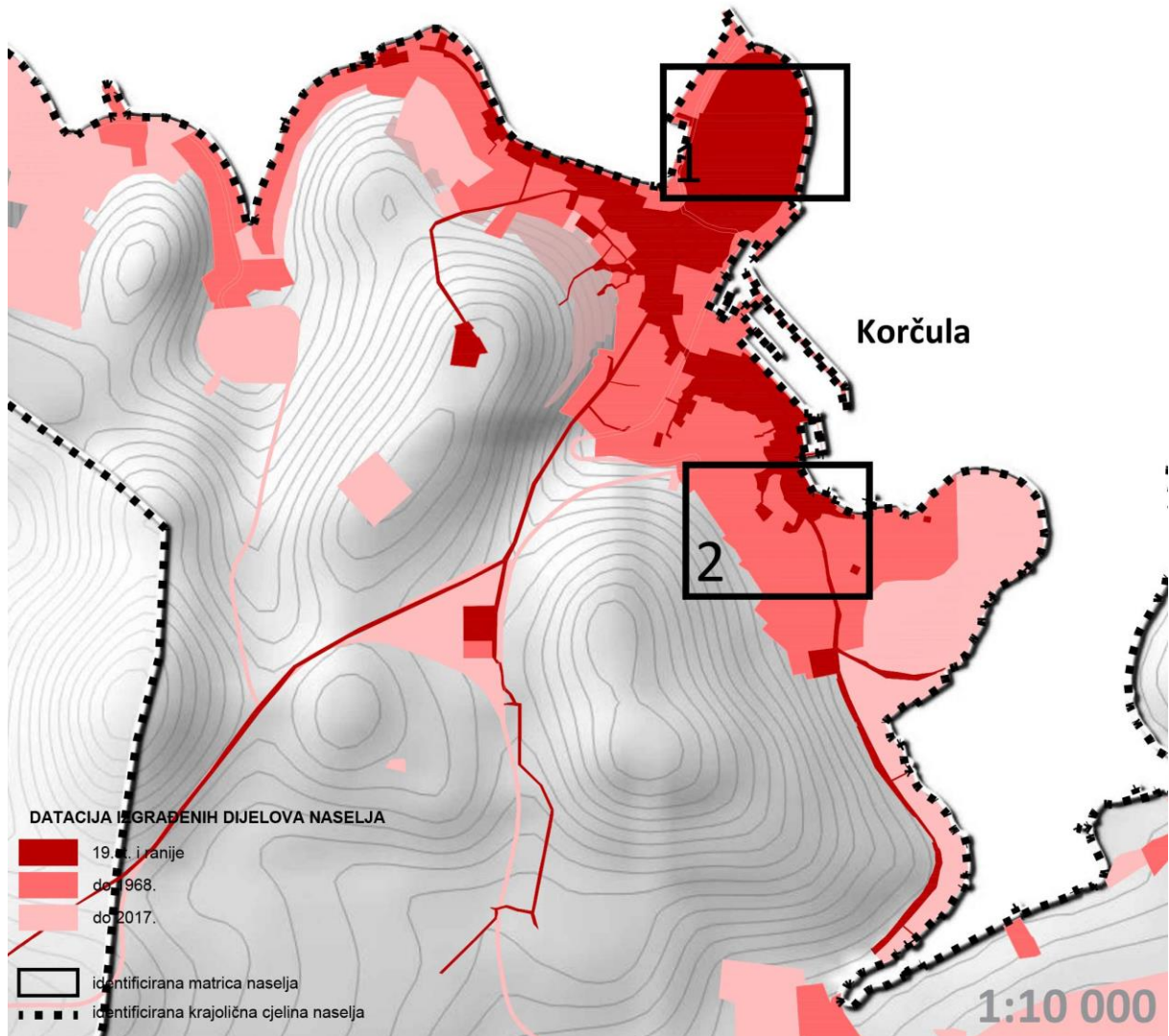
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

ANALIZA STRUKTURE NASELJA

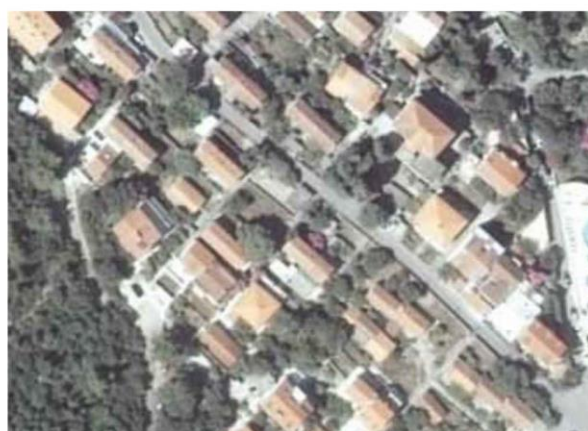
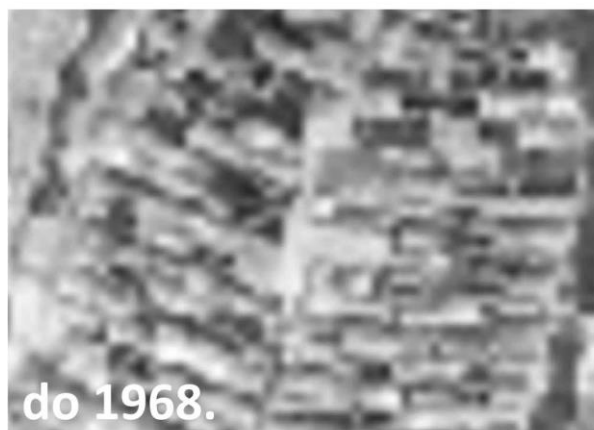
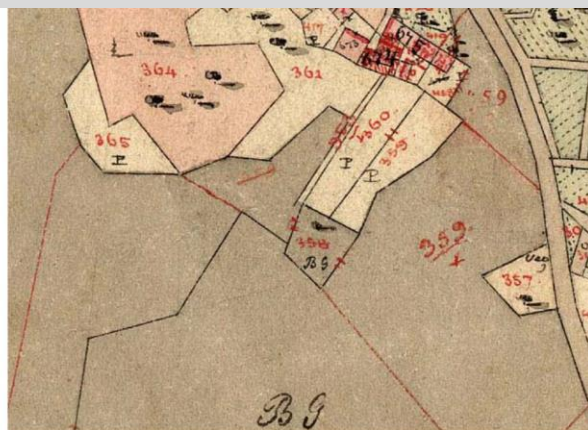
1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: STAMBENI BLOK

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o nizu kuća koje zatvaraju stambeni blok s obzirom da su sa sve 4 strane omeđene pristupnim koridorima. Pojedinačne građevine mogu se podijeliti u 4 osnovna tipa – najmanje kuće (1 modul), veće obiteljske kuće (2-3 modula), kuće za najam te kuće palače – spajanje više kuća i modula.

Raspored unutrašnjosti je posvuda istovjetan: male kuće imale su ulaz u prizemlju, ponekad na katu do kojeg se dolazilo vanjskim stepenicama, u prizemlju se nalazilo skladište (konoba) s nešto širim otvorom vrata da bi se mogli unijeti krupni predmeti, tipa bačve te manjim prozorom. Na katu su se nalazile uglavnom jedna, no ponekad i dvije prostorije, na drugom također, a u potkrovlju je uvijek bila kuhinja s otvorenim ognjištem i dimnjakom. Za ovu tipologiju karakterističan je i stražnji zid čestice koji je graničio s oko metar širokim prostorom „kanižele“ – otvorene kanalizacije, na nju se s druge strane nadovezivao niz susjednih kuća i paralelna ulica.

Unutar stambenog bloka, pojedinačne građevine variraju u visini i katnosti te s obzirom na različitu tipologiju imaju i različite karakteristike tlocrta (zbijeni kvadrat, izduženi kvadrat). Uglavnom imaju dvostrešne krovove, a zabatnim pročeljima orijentirane su prema moru i oblikuju stepenasto uređen obalni pojas jezgre.

Katnost: P+1+Pk, P+2+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kupa kanalicom, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez škura kao vanjskom zaštitom od sunca.

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o nizu kuća koje oblikuju obalni pojas povijesne cjeline naselja Korčule sa sjevera i juga. Pojedinačne građevine različitih su tlocrtnih obilježja (pravokutnik, zbijeni pravokutnik) s 2 – strešnim krovovima. Glavno pročelje orijentirano im je na jug te simetrično oblikovano pravilnim rasterom otvora koji se podudaraju po katovima.

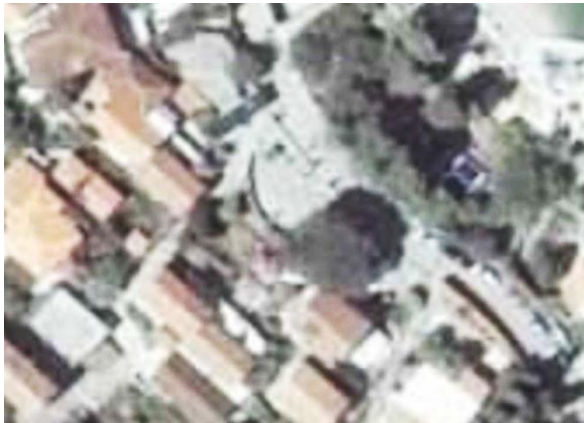
Katnost: P+3

Materijali: nepoznata građa zidova, završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova kupa kanalicom ili crijepom, kameni okviri vrata i prozora, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez zaštite od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Gradski parkovi (Forteca, Park Foretić) u južnom dijelu naselja

Uređeni plato u jugo – istočnom predjelu naselja

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o nizu kuća s više zasebnih dijelova namijenjenih iznajmljivanju (turizam). Iz navedenog načina korištenja proizlazi i vanjsko oblikovanje pročelja koje se uglavnom odnosi na dogradnju osnovnog volumena na glavnom pročelju orijentiranom na jug (prema moru) terasama i balkonima. S obzirom na suvremene potrebe, prizemlje ove tipologije namijenjeno je isključivo garažiranju osobnih vozila.

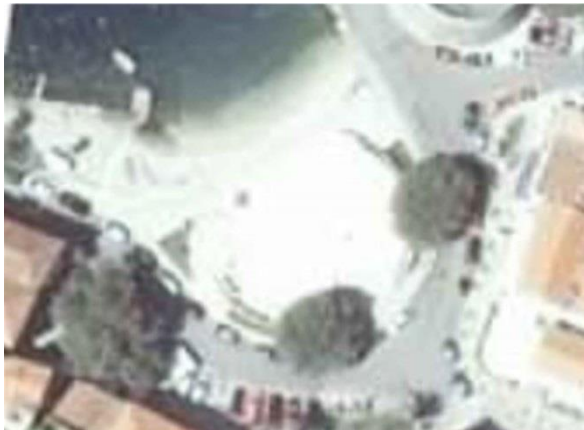
Katnost: P+2+Pk

Materijali: nepoznata građa zidova, završna obrada pročelja žbuka, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Marina, riva, šetalište

Trg u centralnom dijelu naselja

Plaža

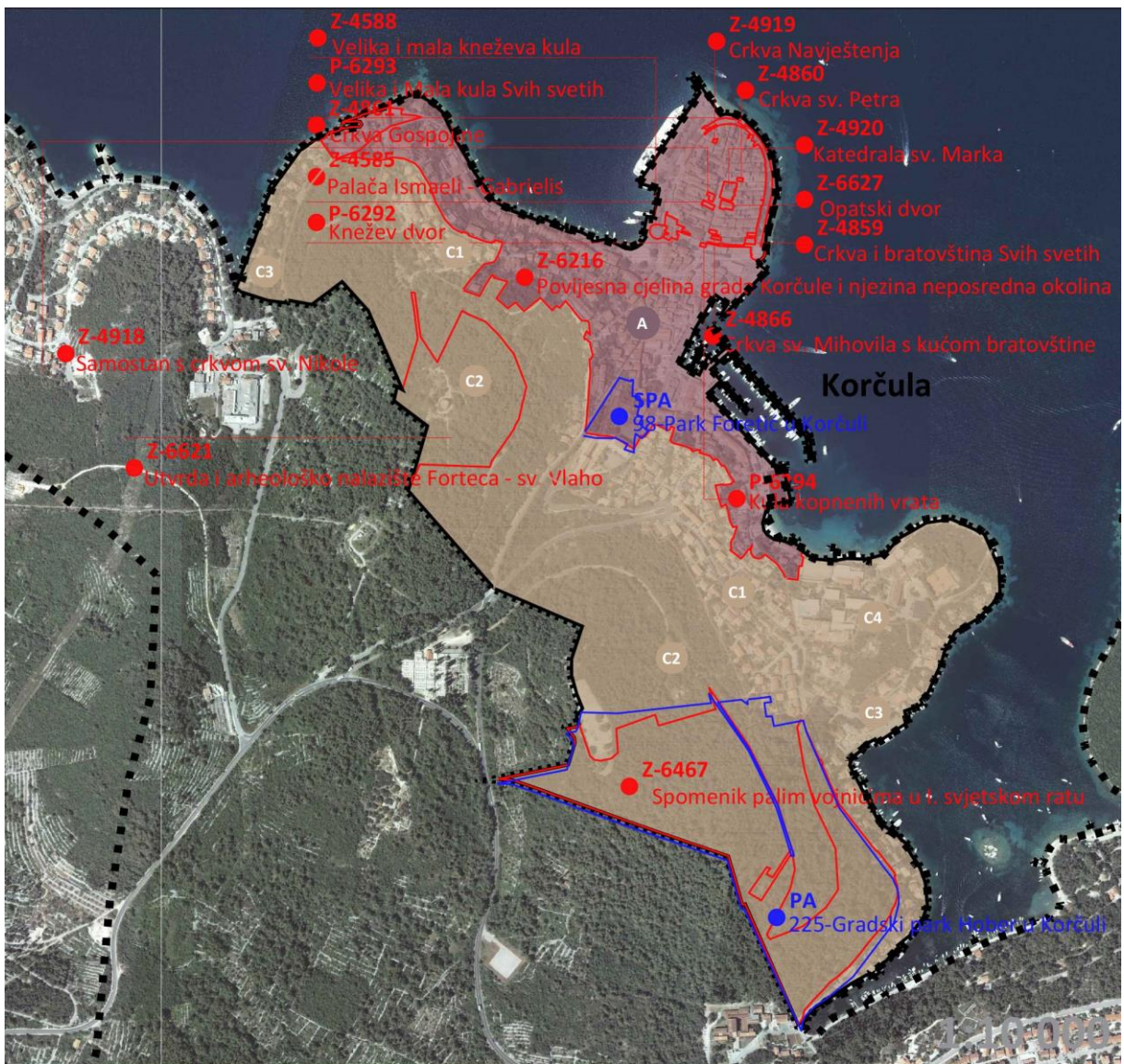

Hotel

Škola

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

■ ■ ■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

----- identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

KULTURNA DOBRA:

- Z** ● ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- XXXX** ●
- P** ● PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- XXXX** ●

ZAŠTITA PRIRODE:

- PA** ● PARK ŠUMA
- XXXX** ●
- SPA** ● SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE
- XXXX** ●

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentaln a vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentaln a vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p>Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti nastavak širenja naselja duž prometnica i obale.</p> <p>Zaštititi kontaktni rub povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.</p> <p>Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja.</p> <p>Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta.</p>				
Smjernice za gradnju:	<p>Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).</p> <p>Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela.</p> <p>Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti, - rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela. - rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru. <p>Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim</p>				

smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika koristeći se tradicionalnim tipologijama građevina.

Povijesna cjelina mora u što kraćem roku dobiti konzervatorsku podlogu temeljem koje će biti moguće izraditi urbanistički plan.

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost	Bez graditeljske vrijednosti
spomenička vrijednost	visoka ambijentalna vrijednost	ambijentaln a vrijednost	uklopljeno u ambijent	

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju šumovitih površina koje okružuju naselje.

Smjernice za gradnju:

U zoni C ne planirati novu gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: Vrlo naseljeno, uz rijetke napuštene zgrade i to u najstrožem dijelu staroga grada sve do perifernih područja.	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: Gospodarsko, političko i društveno urbano središte otoka. Uz djelomično očuvane povijesne funkcije, te napuštene poput brojnih brodogradilišta koje su formativno utjecale na grad, posljednjih sto godina intenzivno se razvijaju nove, naročito turizam.	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	nove, prihvatljive, uobičajene	3
	nove, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: Istureni položaj u Pelješkom kanalu funkcionalno je odredio svrhu grada, nadzorne točke udaljene od svojih najjačih ruralnih sastavnica. Vrlo izložen položaj, unutar okoline iznimne krajobrazne vrijednosti. Skladan širi položaj naglašavaju prirodne sastavnice mora, arhipelaga otočića, brežuljaka i nedalekog Pelješca.	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: Skladna kompozicija kojom dominira stara gradska jezgra u cijelosti očuvanih fortifikacijskih obilježja. Noviji dijelovi grada skladno su položeni uglavnom uz morsku obalu, no dijelom prodiru i dublje u kopno, uz glavne prometnice.	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: Povijesna prostorna organizacija izvrsno je očuvana, tek dijelom promijenjena novogradnjama koje s određenih točaka vizualno umanjuju njenu iznimnu kvalitetu, izgradnjom većeg broja hotela za sada nije narušen sklad, no novogradnje poput trgovačkog centra na padini neposredno iznad grada ipak su nepovratno preoblikovale prostor.	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): Naselje je opremljeno zgradama javnog i društvenog karaktera, sukladno svojoj ulozi urbanog središta. Povijesni su vrsno uređeni – Gradski muzej, Opatska riznica, katedrala, a brojne su i zgrade i javni prostori suvremenog urbanog života.	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: Središnji gradski park srednje je razine uređenosti, uz povremena poboljšanja. Ostale javne zelene površine u gradu se prihvatljivo uređuju i njeguju. Gradski park Hober djelomično je izložen nemaru, a jedini zaštićeni vrt u privatnom vlasništvu je Vrt Foretić, zatvoren za javnost zbog dotrajalosti infrastrukture i opasnosti za potencijalne posjetitelje.	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: Visok stupanj izgrađenosti karakterizira dijelove bliže staroj gradskoj jezgri; odmicanjem prema periferiji, zemljišne čestice su krupnije, s većim zelenim površinama i okućnicama. Relativno dobro očuvano.	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: Specifičnosti gradnje stare gradske jezgre i njena visoka očuvanost svrstavaju Korčulu u izniman primjer povijesnog	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3

<i>urbaniteta. Dvostruki nizovi kuća okomito od središnje osi koja presijeca grad prema zidinama, uz sve javne funkcije stiješnjih trgova, potpuno su očuvani. Prostori povijesnih brodogradilišta uz more prenamijenjeni su i prilagođeni novim sadržajima.</i>	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>Vrlo visoka izloženost, stara gradska jezgra dominira prirodno oblikovanim, dijelom antropomorfiziranim i očuvanim krajobrazom tvoreći jedinstvenu ambijentalnu prepoznatljivu vrijednost. Novogradnje za sada nisu probile zelene vrhove brežuljaka, osim trgovačkog centra, pa je ambijentalna vrijednost dobrim dijelom očuvana</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>Umjerena do niska, kao i drugdje naglašena potreba za njenim poboljšanjem na svim razinama. Uočavaju se određena poboljšanja, no visoki sezonski dotok stanovnika i turista ne prati dinamika razvoja infrastrukture u svim njenim elementima.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>Neupitna je izvorna očuvanost stare gradske jezgre, no pažnju treba usmjeriti na njenu neposrednu, kao i širu okolinu, koja je ipak dijelom izmijenjena.</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		5
VALORIZACIJA: Grad Korčula, unatoč novijoj izgradnji, vrlo je dobro očuvan u svim sastavnicama. Vizure grada imaju iznimno visoku ambijentalnu vrijednost koja ga čini jedinstvenim u prostoru.	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Pojačani pritisci na izgradnju najrazličitijih sadržaja u svrhu razvoja turizma, pri čemu može doći do neprimjerenog i ireverzibilnog „trošenja prostora“, te interes privatnih iznajmljivača za povećanjem raspoloživog prostora nauštrb ukupnoj slici grada.

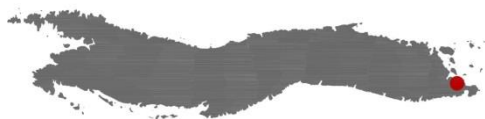
Planerske smjernice:

Nužno je i neodgodivo izraditi Konzervatorski elaborat za povijesnu cjelinu te zamijeniti PUP Korčule izrađen na zastarjelim podlogama s novim konzervatorsko-urbanističkim planom u detaljnijem mjerilu. Taj detaljniji plan bi morao uključiti i kontaktnu zonu C (prikaz dan u katalogu studije) koju treba planirati s osobitom pažnjom obzirom da ima direktan utjecaj na vizure na povijesnu cjelinu, naročito s mora.

Istovremeno je potrebno analizirati postojeći GUP Grada Korčule i pristupiti izradi novog dokumenta na novim podlogama.

Planirati smanjenje građevinskog područja na način da se spriječi spajanje građevinskih područja naselja u neprekinutim potezima uz glavne prometnice i obalu.

Prilikom planiranja proširenja marine pažljivo izvršiti dimenzioniranje obzirom na mogući problematičan utjecaj na vizuru na zaštićenu povijesnu cjelinu koja je predložena i za upis na listu svjetske baštine UNESCO-a.

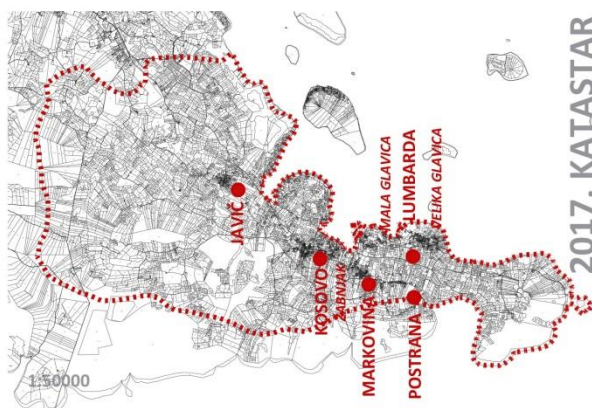
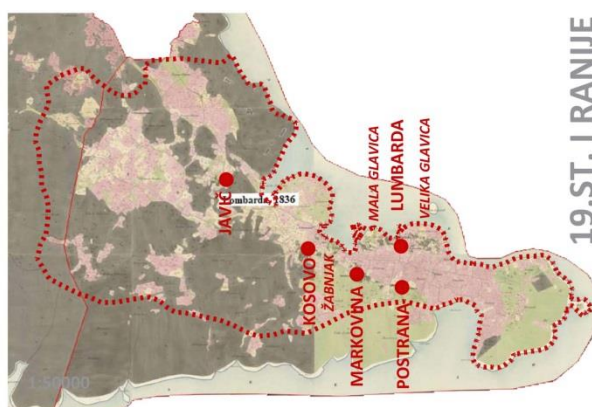
01.A. - 9 LUMBARDA

A / KRAJOLIK NASELJA LUMBARDE

Prostorni prikaz krajolika naselja Lumbarde

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

Naselje i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

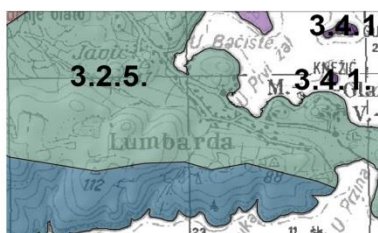
Grad / općina:	LUMBARDA
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA LUMBARDE
Katastarska općina:	314676, LUMBARDA
Pravni status:	NEMA
Površina:	895 ha

PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Lumbarde prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	51. Krajolik mora Pelješkog kanala 55. Agrarni terasirani krajolik Orlanduša-Berkovica 60. Povijesni agrarni i ladanjski krajolik Lumbarde
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – asocijativni krajolik (51); organski (55, 60) Tip – krajolik mora i malih otoka (krajolik povijesnih komunikacija, 51); ruralni i agrarni (terasirani i vinogradarski, 55; suhozidni, nizinski, 60)
	Površina:	13 430 h (51) 1536 ha (55) 834 ha (60)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (51, 55) Zaštita prostorno-planskom dokumentacijom (60)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva. Uvažiti i uključiti rezultate konzervatorsko-krajobrazne studije u prostorno-plansku dokumentaciju. (51) Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva. (55, 60)

Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):

3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
3.2.5. Kulturni krajobraz niza manjih polja

3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka

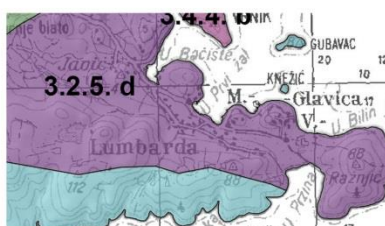
3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja

3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka

3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini

Krajobrazno područje:

d. Lumbarda-Dominče

3.2.5. d, Lumbarda - Dominče

3.3.3. c, Orlanduša - Berkovica

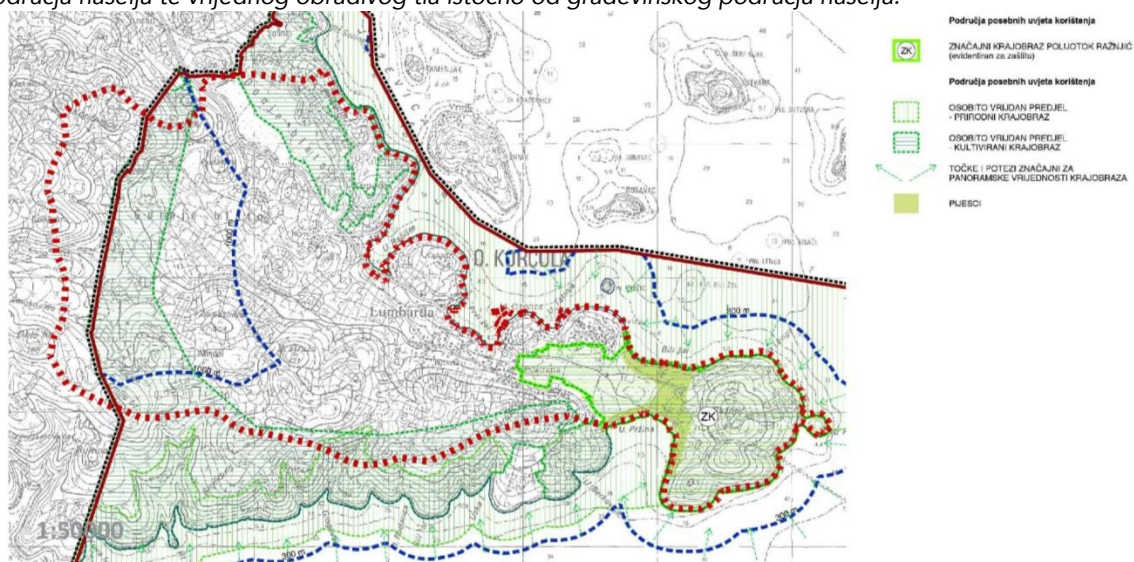
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:

Prostorni plan uređenja Općine Lumbarda (sl. glasnik Općine Lumbarda br. 02/03, 03/03, 02/08, 05/13, 10/15, 03/17)

Izvod iz kartografskog prikaza 1. Korištenje i namjena površina: područje krajolične cjeline najvećim dijelom zauzimaju površine zaštitnih i gospodarskih šuma, zatim vrijedno obradivog tla zapadno od građevinskog područja naselja te vrijednog obradivog tla istočno od građevinskog područja naselja.

Izvod iz kartografskog prikaza 3.s.uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora: područje krajolične jedinice u sjevernom, zapadnom i južnom dijelu zahvaća osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz, dok se na samom istočnom kraju obuhvata nalazi značajni krajobraz – poluotok Ražnjić (evidentiran za zaštitu).

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:	19. ST. I RANIJE
Toponimi na katastarskoj karti iz 19. St.:	LOMBARDA, JAVICH, COLUDERT, COSOVO, MARKOVINNA, POSTRANA, MALA GLAVIZZA, VELIKA GLAVIZZA
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje obuhvaća krajnji istočni dio otoka Korčule, južno od grada Korčule i jugoistočno od naselja Žrnovo. Pruža se od rta Soline u kanalu Ježevica do rta Ražnjić i uvale Pržine, odnosno do brda Dračevica (190,3 m n.v.) u unutrašnjosti.
Opis sastavnica krajolika:	
Prirodne sastavnice:	Područje je definirano slabo do umjereno razvedenim reljefom brežuljaka i polja (do 150 m n.v.), rubno omeđeno padinama blagog nagiba (5 - 12°) pod

Kulturne (antropogene)
sastavnice:

mješovitom šumom i makijom na antropogenim tlima na kršu. Pritom se ističu tri velika polja – Donje blato (često poplavljeno krško polje tijekom jesensko-zimskom perioda zbog slabe odvodnje), Gornje blato i Lumbarajsko polje. Potonje se nalazi između naselja Lumbarda i poluotoka Ražnjića pod šumom alepskog bora, a pokriveno je naslagama pijeska, koje su nastale nanosima vjetrova u pleistocenu. U okolici plaže Pržina ove naslage izlaze na samu površinu. Strmi odsjeci, 10-30 m visoki, protežu se od Ripne do plaže Pržina, a nastali su zbog otpornosti stijena, položaja slojeva i djelovanja valova s otvorenog mora. Obala je sa sjeverne strane djelomično zaštićena arhipelagom korčulanskih otočića, dok je s juga i jugoistoka izložena djelovanju otvorenog mora. Ona je razvedena, niska do visoka (poluotok Ražnjić) stjenovita izvan izgrađenih dijelova naselja, a u uvali Pržina pjeskovita. Lumbarda je kroz povijest bila prostor preklapanja različitih naroda i kultura. Prema dosadašnjim spoznajama, prvi su stanovnici bili Iliri, koji su otokom vladali tijekom brončanog i željeznog doba. Njihova materijalna ostavština ogleda se u nizu grobnih i strateških kamenih gomila, koncentriranih na zapadnim predjelima Lumbarde. Tijekom idućih razdoblja, Lumbarda se pokazala kao područje od strateške važnosti jer su ovdje zabilježeni materijalni ostatci grčke i rimske civilizacije (predjeli Koludrt i Sutivan, te otočići Sutvara, Vrnik i Kamenjak), do 16. stoljeća kada pod mletačkom vlašću već postoji formirano naselje. U 17. i 18. stoljeću, Lumbarda je bila ladanjsko odredište korčulanskih biskupa i vlastele.

Naselje Lumbarda se očituje kao rastresiti skup zaselaka (Mala i Vela Postrana, Mala i Vela Glavica, Žabnjak, Kosovo, Javić, Lumbarajsko Račičće) okupljenih oko srednjovjekovnih crkava i ljetnikovaca (kaštela) na obroncima brežuljaka i rubovima manjih polja, čiji smještaj i oblikovanje u znatnoj mjeri poštuju konfiguraciju terena. Povijesna jezgra dijela naselja Lumbarda - Vela Glavica zaštićena je PPUO-om Lumbarda kao povijesna graditeljska cjelina, dok je njen širi dio evidentiran kao poluurbana cjelina.

Poljoprivredni krajobraz područja čine polja (Donje blato, Gornje blato i Lumbarajsko polje) i terase smještene na padinama poviše naselja. Donje blato je smješteno u sjeveroistočnom dijelu područja, a čini ga polje s dominacijom vinograda na čijim terasiranim strana dominiraju maslinici. Gornje blato se nalazi jugozapadno od Donjeg; to je omeđeno do terasirano polje uskih do kvadratnih parcela u kojem prevladavaju maslinici, ali se javlja i veliki broj vinograda. Lumbarajsko polje se nalazi između Vele Glavice i uvale Pržina; to je polje otvorenog tipa koje istočno prelazi u terasirano polje s maslinicima, odnosno uske terase s maslinicima na poluotoku Ražnjić. Kod terasiranih maslinika u zaleđu Lumbarde, unatoč trendu zapuštanja poljoprivrednih površina, i dalje je vidljiva struktura terasa i aktivnost korištenja poljoprivrednih površina.

Oblikovne (fizionomsko -
morfološke) sastavnice:

Niski volumen krajobraznog područja ima nepravilan, izduženi oblik i obalnu liniju razvedenu uvalama i poluotocima. Djelomično je istureno prema otvorenom moru (poluotok Ražnjić), a istovremeno zaštićeno arhipelagom korčulanskih otočića na sjeveru, brežuljkastim zaleđem na zapadu i južnom obalnom padinom otoka na jugozapadu. Ima dominantno antropogeni karakter u obalnom dijelu, odnosno doprirodni (poljoprivredni) u poljima i zaleđu, u koje reljefnu i vizualnu dinamiku unose niski volumeni brežuljaka pod šumskom vegetacijom. Područje je kompleksno, s velikim brojem uzoraka kojima se mjestimično teško čita prostorni red – iako su antropogene strukture i ovdje podređene prirodnim obilježjima područja.

Kao vizualna degradacija posebno se ističe kamenolom sjeverno od brda Krmača u obalnom dijelu naselja, ali i suvremena stambena i turistička izgradnja koja nije u skladu s tradicijskom arhitekturom naselja. Vršni dio

Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	poluotoka Ražnjić najizloženiji je dio područja s plovnih puteva, a s prometnica je ono nisko izloženo. -
---	--

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:	U sjeverozapadnom dijelu područja na predjelu Klokolina, nalazi se zaštićeni spomenik prirode – hrast crnika.
Natura 2000:	Čitavo područje je unutar područja ekološke mreže HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac (područje očuvanja značajno za ptice) i područja HR2001367 I dio Korčule (područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove) – izuzev izgrađenog dijela naselja oko uvala Prvi žal i Tatinja.

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	Z-4615 Arheološko nalazište Knežina Z-4863 Ljetnikovac na Bilin žalu Z-4850 Kaštel Arneri - Kršinić/Cankinov Z-4851 Kula "Knežina" Z-4852 Crkva sv. Križa Z-4853 Kuća Glasner Z-4857 Crkva sv. Roka Z-4864 Crkva sv. Bartula Z-4759 Crkva sv. Petra i Pavla Z-4760 Kaštel Nobilo Donji Z-4761 Kaštel Nobilo Gornji Z-6964 Zadržni i kulturni dom P-6176 Arheološka zona "Koludrt"
---	---

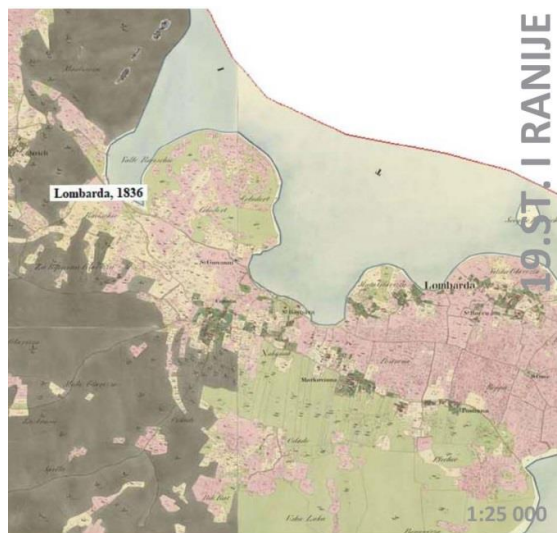
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE LUMBARDA

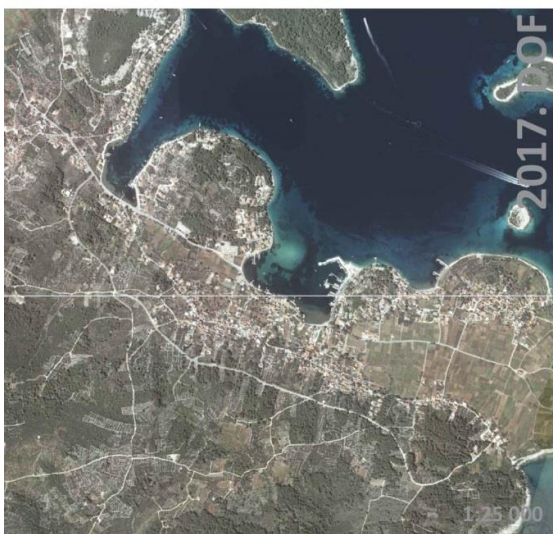
Lumbarda

19. ŠT. I RANIJE

2017: KATASTAR

2017: DOF

HOK

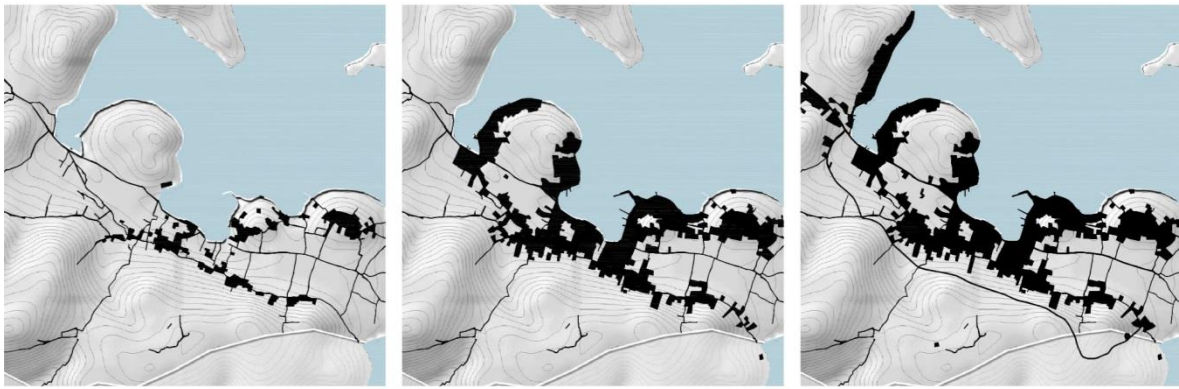
Naselje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

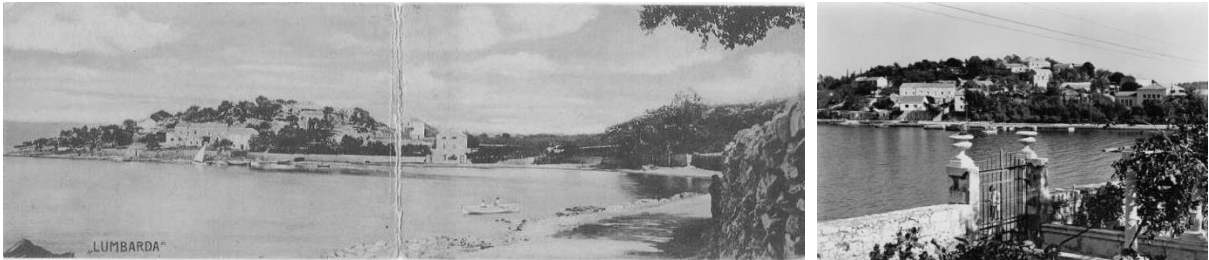
Grad / općina:	LUMBARDA
Naziv naselja:	LUMBARDA
Katastarska općina:	314676, LUMBARDA
Broj stanovnika (danas / najveći):	1217 (2021.) / 1349 (1921.)
Datacija:	19.ST. I RANIJE
Tip naselja:	Obalno naselje
Veličina naselja (prema DOF karti):	50 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom kao povijesna graditeljska cjelina – gradsko/seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Centralni predio

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	LOMBARDA
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	MALA GLAVICA, VELIKA GLAVICA, POSTRANA, KOSOVO
Opis geneze naselja:	<p>Grčka kolonizacija zahvatila je Korčulu u dvije razvojne faze. Prva je bila arhajska, koju je obilježilo osnivanje knidske kolonija iz 6. ili najkasnije 5. st. stare ere, a koju se danas ubicira negdje na zapadnom kraju otoka i o kojoj za sada nema materijalnih dokaza. Druga je bila vezana uz osnutak isejske (Issa - Vis) supkolonije baš na Koludrtu u Lumbardi, potkraj 4. st. stare ere. O njoj najrječitije svjedoči Lumbardska psefizma, najstariji sačuvani pisani spomenik na tlu Hrvatske. Psefizma regulira podjelu zemlje među kolonistima nove grčko-ilirske agrarne kolonije i donosi njihov popis u tri okomita stupca pod imenima triju dorskih fila. Tragovi rimskih ladanjsko-gospodarskih sklopova otkriveni su po čitavom otoku i nizu uvala, uz svako veće polje, pa tako i u okolici Lumbarde. Na Knežini - poviše krasne pješčane uvale (Bilinžal) u kojoj su ruševine nekadašnjeg fortificiranog biskupskog gotičkog ljetnikovca, a u blizini crkvice sv. Križa i barokne kule podignute nad antičkim zidovima - vidljivi su ostaci prostrane rimske ladanjske ville. Zidovi su joj građeni malim četvrtastim klesancima s laganim u kosoj mreži (opus reticulatum), karakterističnim za tehniku gradnje 1. st. n. Kr. Sklop je tek parcijalno istražen. Na otočićima „lumbarajskog arhipelaga“ u Pelješkom kanalu, Rimljani su otvorili kamenolome, a sjećom šuma na Korčuli pokrenuli su kamenoklesarstvo i brodogradnju koje će ostati karakterističnim privrednim granama ovog bazena. U kasnoantičko doba, u 5. i 6. st., čitav kanal bio je premrežen tragovima ranokršćanskih crkava i natpisa. Na mnogima je posvjedočen i ranosrednjovjekovni kontinuitet. Neke od manjih crkava – poput sv. Antuna na Glavici, sv. Petra i Pavla, te sv. Bartula ostat će u tipologiji ranijih srednjovjekovnih crkava na otoku, kakva je bila vjerojatno i crkva sv. Barbare u Žabnjaku. Važne su i kapela sv. Bartula u Veloj Postrani, crkva Male Gospe na Maloj Glavici, sv. Križ u polju te sv. Špiridijun u Javiću.</p>

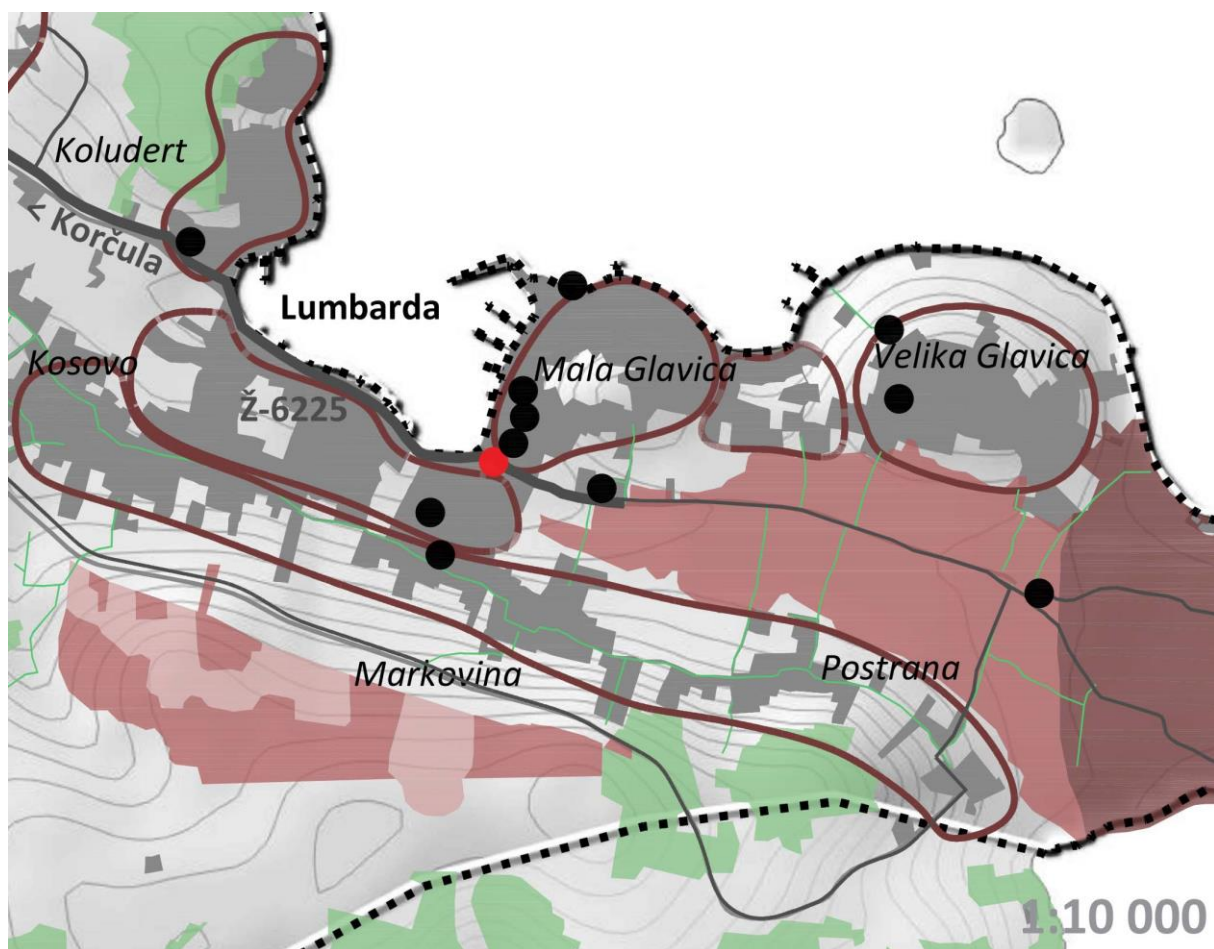

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / do 1968.g. / do 2017.g.

Stare razglednice: 1 / nedatirana s vizurom na Malu Glavicu (nema još Doma kulture) 2 / iz 1964. (izvor: delcampe.net)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

▬▬▬▬▬ identificirana krajolična cjelina naselja

■ izgrađeni prostor

▭ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Općine Lumbarda

(sl. glasnik Općine Lumbarda br. 02/03, 03/03, 02/08, 05/13, 10/15, 03/17):

■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ vrijedno obradivo tlo

■ ostala obradiva tla

■ gospodarske i zaštitne šume

■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

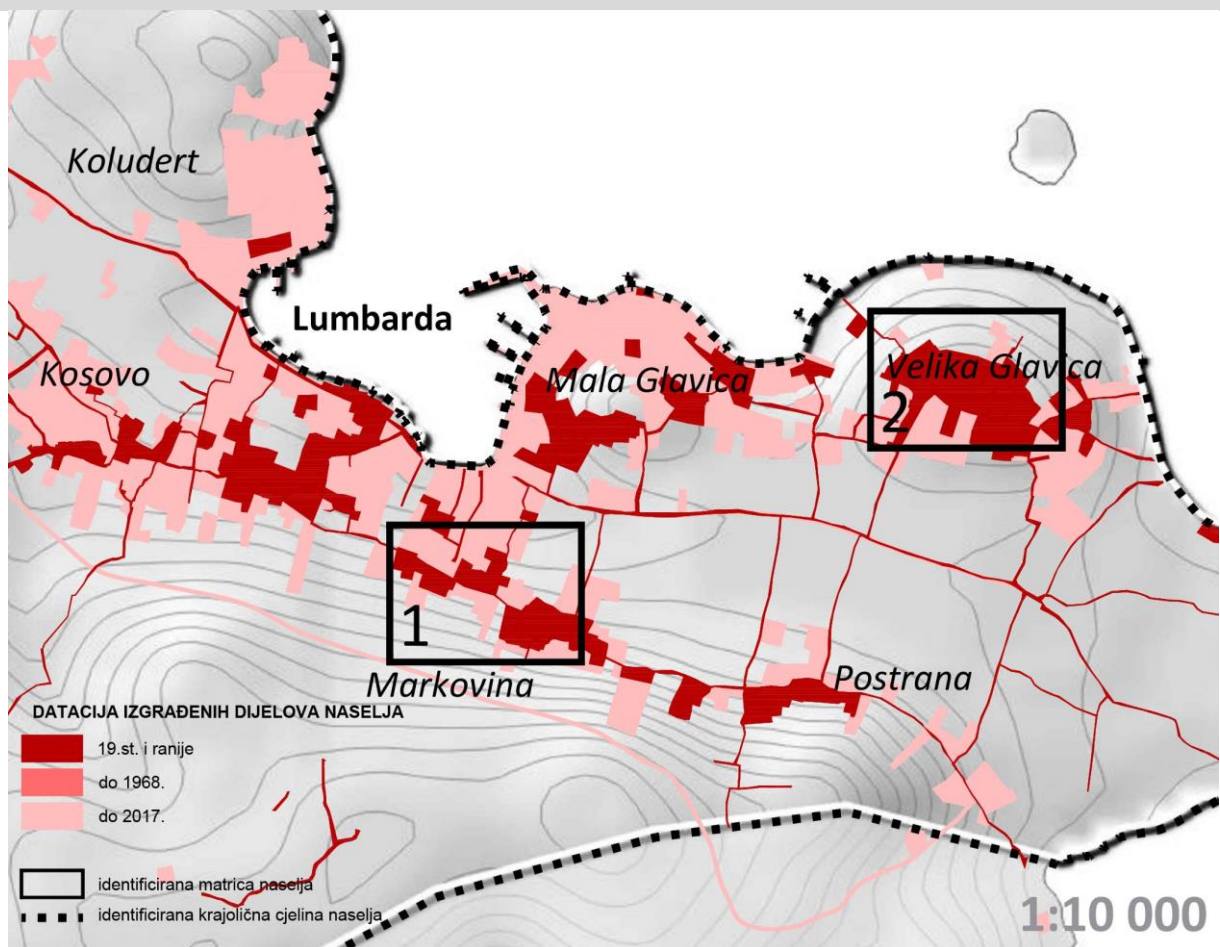
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

ANALIZA STRUKTURE NASELJA

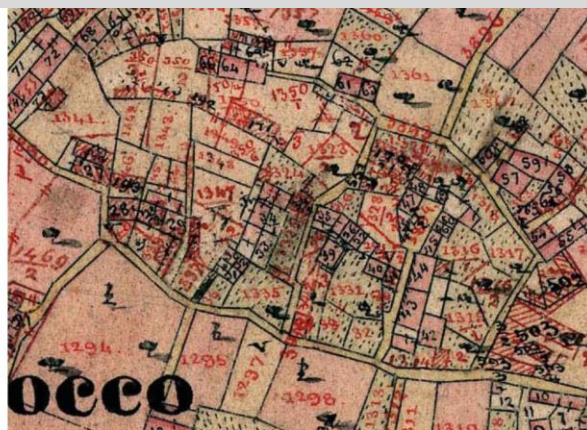
1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

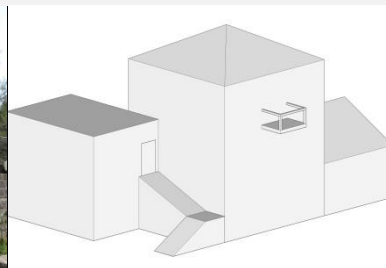

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: LJETNIKOVAC

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

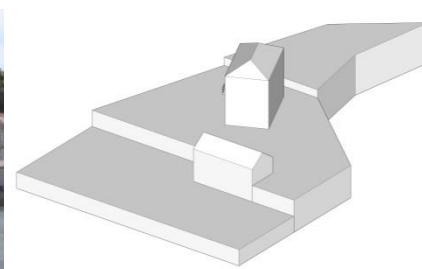
Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o stambeno – gospodarskom kompleksu koji se sastoji od glavne građevine te dvije pomoćne koje se razlikuju u tlocrtnim obilježjima. Glavna građevina gotovo je kvadratnog tlocrta s 4 – strešnim krovom čija se glavna stambena etaža nalazi na prvom katu do kojeg se pristupa putem vanjskih stepenica. Glavno pročelje orijentirano je na jug te simetrično oblikovano s pravilnim rasterom otvora po katovima, dok se u centralnoj osi u razini drugog kata nalazi manji balkon. Kompleks je ograđen visokim kamenim ogradnim zidom unutar kojeg se nalazi ulaz na koji se u njegovoj osi nastavlja odrina u razini prizemlja. Pomoćne građevine niže su za kat o glavne te imaju 2 –strešni ili ravni krov.

Katnost: P+2, P

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova crijep ili kupa kanalice, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA NA PLATOU

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o slobodnostojećim građevinama smještenim na zaravnate platoe s potpornim zidovima u suhozidu. Građevine su kvadratnog tlocrta sa 4- strešnim ili 2- strešnim krovovima, položene paralelno ili okomito na slojnice terena u nagibu. Glavno pročelje orijentirano je na jug ili istok te simetrično oblikovano putem pravilnog rastera otvora koji se podudaraju po katovima, dok se u centralnoj osi u razini prvog kata nalazi manji balkon. Zaravnati plato ujedno je i pripadajuća okućnica građevine ograđena kamenim ogradnim zidom.

Katnost: P+1+Pk, P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, završna obrada pročelja kamen, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkve uz glavne povijesne koridore na predjelu Velika i Mala Glavica

Crkva s trgovom na predjelu Velika Glavica

Crkva i groblje na zapadnom ulazu u naselje

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o slobodnostojećoj građevini pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovom orijentiranoj na jug sa kojeg je ostvaren i glavni pristup. S obzirom da građevina sadrži više zasebnih cjelina namijenjenih iznajmljivanju, takav način korištenja reflektira se na oblikovanje pročelja gdje jedinice dobivaju mogućnost izlaska u vanjski prostor dogradnjama u obliku terasa. Glavno pročelje orijentirano je na jug te artikulirano nepravilnim rasterom otvora koji se ne podudaraju po katovima.

Katnost: P+2+Pk

Materijali: nepoznata građa zidova, završna obrada pročelja kamen, pokrov krova crijep, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Plaže

Zadružni dom

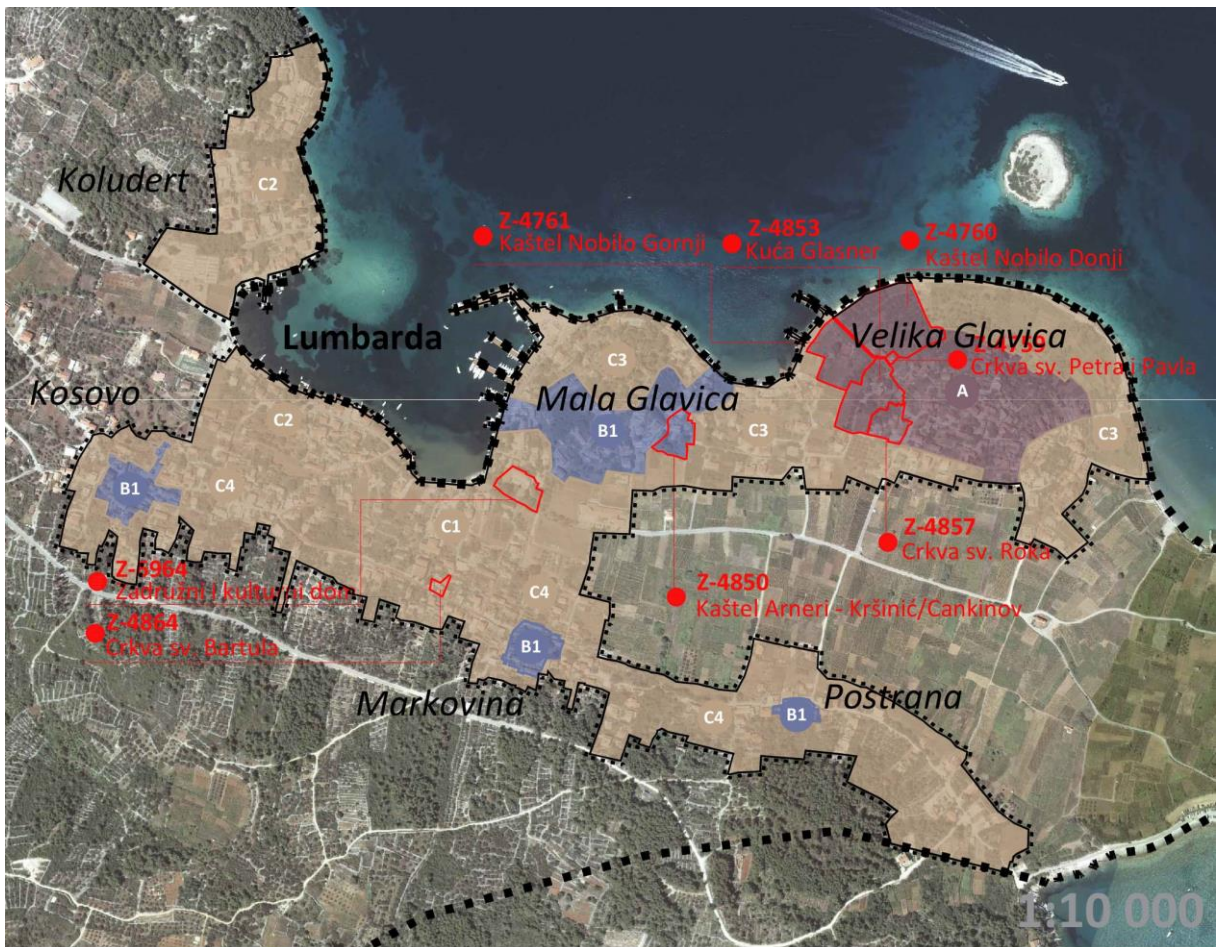

Hotel

Poslovni objekti

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

■ ■ ■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

..... identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA (izvor: geoportal.kulturnadobra.hr):

Z
● XXXX ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

P
● XXXX PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA PREDJELA VELIKA GLAVICA

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	Istaknuta graditeljska vrijednost spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	Izbjegavati širenje građevinskih područja naselja, odnosno potrebno je ukloniti utvrđena građevinska područja za koje ne postoje realne potrebe. Na taj će se način potaknuti revitalizacija postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta. Štititi sami kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom. Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika.				
Smjernice za gradnju:	Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija). Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na: <ul style="list-style-type: none"> - konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti, - rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela. - rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru. Smjernice podrazumijevaju: <ul style="list-style-type: none"> - adaptaciju i prenamjenu u mjeri u kojoj ne narušava postojeći arhitektonsko-urbanistički integritet građevine i okoliša te osigurava 				

- bolje održavanje zgrade,
- zamjenu i uvođenje infrastrukture primjerene suvremenom načinu života ukoliko ona ne mijenja izgled građevine,
 - obnovu građevina realizirati isključivo kao cjelovit zahvat; parcijalna rješenja obnove pročelja, zaštite od sunca, stolarije, bravarije i sl. nisu dopuštena,
 - na predmetnim građevinama je obavezno uklanjanje neprimjerenih dodataka građevini.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

ZONA B

Naziv zone: JEZGRE POVIJESNIH ZASEOKA NASELJA LUMBARDE

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost	Bez graditeljske vrijednosti
spomenička vrijednost	visoka ambijentalna vrijednost	ambijentalna vrijednost	uklopljeno u ambijent	

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Zaštita samog kontakta uže zone zaštite povijesnih naselja s područjem djelomične zaštite povijesnih struktura je izrazito značajna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih građevina i sklopova ne smije promijeniti karakteristike slike naselja. Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekonstrukcije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Gradnji pristupiti prema različitim obrascima naročito u ovoj zoni koja obuhvaća izgradnju povijesnih zaseoka. Obrasci se trebaju definirati urbanističkim planom uređenja. Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina. Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA POVIJESNOM KRAJOLIKU NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja, naročito u zonama označenim kao C2 i C3 u identifikaciji kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica u neprekinuto građevinsko područje bez zelenih cezura. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te na zaštićene ili evidentirane arheološke lokalitete.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze stambeno-gospodarskih kompleksa u krajobrazu - stanova s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu naselja te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi suhozidom.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva, poljskih kućica, gustirni, koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas.

Smjernice za gradnju:

U zoni C ne planirati novu gradnju.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Naseljeno, uz određeni broj napuštenih kuća. Uočen je i određeni broj sezonski nastanjenih kuća.</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Ruralno, povijesno ladanjsko, te ribarsko naselje koje prerasta u turističko. Nove prihvatljive funkcije u mogućem su skladu s povijesnim, obzirom na specifični uzgoj jedinstvene vinove loze sorte grk.</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Naselje je položeno duž istočne obale otoka, raštrkano po brežuljcima i uz more, uz visok stupanj izgrađenosti obale. Središte mjesta unutar je uvale s izloženim položajem prema Pelješcu.</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Čini je skup zaselaka - Mala i Vela Postrana, Mala i Vela Glavica, Žabnjak, Kosovo, Javić – oblikovanih na brežuljcima duž morske obale, odnosno oko srednjovjekovnih crkvice i ljetnikovaca – kaštela. Skladna je i u većoj mjeri očuvana.</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Dinamična izmjena naseljenih dijelova i očuvanog pjeskovitog polja kao povijesno nasljeđe organizacije prostora dobro je očuvano. Župna crkva sv. Roka skladno je smještena na jednom od vrhova, unutar gušće naseljenog dijela naselja.</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Naselje je opremljeno zgradama javnog i društvenog karaktera. Središnji javni trg uz općinu ispunjava većinu potreba stanovnika.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Zelenilo je sastavni dio vizure, već i uslijed same kompozicije naselja. Bogati nasadi vinove loze unutar naselja čine svojevrsnu jedinstvenu vizualnu impresiju. Iako nisu ni perivoj ni vrt, uvjetno ih se može tako promatrati, upravo zbog dinamične izmjene naseljenih cjelina i živopisnih vinograda unutar samog naselja.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Dosta dobra očuvanost, no uslijed povećane naseljenosti i potreba turizma, povećan pritisak na betoniranje i devastaciju zemljišnih čestica, naročito vrtova unutar okućnica za potrebe parkiranja. Zamjetna pojava izgradnje bazena. Vinogradi za sada dobrim dijelom očuvani.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Za naselje su tipične kuće u nizu s prigradenom ljetnom kuhinjom - kominom i ogradnim, kamenim zidom s kojim zatvara dvor, često u zajedničkom korištenju više obitelji, jednokatnice i višekatnice u nizu s vrtom smještenim ispred kuće. Izdvojene samostojeće višekatne i obujmom značajno veće kuće grade se uglavnom uz morsku obalu u turističke namjene.</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1

posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>Umjerena do visoka vizualna izloženost, skladne vizure brežuljka, polja i izgrađenih dijelova naselja. Polje i dalje dobro očuvano, iako dijelom zapušteno, vrlo skladan položaj u prostoru, prepoznatljiv.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>Umjerena do niska, kao i drugdje naglašena potreba za njenim poboljšanjem na svim razinama. Naročito je uočljiv prostorno ograničeni pojas uz more kroz koji prolazi glavna lokalna cesta.</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>Dosta dobro očuvano izvorno stanje s manjim izmjenama u dijelu uz polja i vinograde, vrlo izmijenjeno stanje uz morsku obalu duž naselja.</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1
CJELOKUPNA OCJENA:		4
VALORIZACIJA: <i>Šire vizure naselja očuvale su visoku ambijentalnu vrijednost, no pojedinačne sastavnice narušene su neprikladnim gospodarenjem prostorom, sa sve većim pritiskom na rubne dijelove naselja, posebno duž ceste i s pogledom na more.</i>	Svjetski značaj	1
	Nacionalni značaj	2
	Regionalni značaj	3
	Lokalni značaj	4
	Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Razvoj turizma bez jasnih prostornih smjernica mogao bi narušiti skladnu i očuvanu prepoznatljivu sliku naselja.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekonstrukciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Preporučuje se lokalitet arheološki istražiti do kraja kulturnog sloja i kulturno ga valorizirati, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

Za povijesnu cjelinu naselja Lubarda obvezno je izraditi konzervatorsku podlogu s katalogom pojedinih građevina te temeljem nje izraditi konzervatorsko-urbanistički plan.

Obzirom da je katastarska podloga nastala digitalizacijom katastra 19.st., potrebno je do nove katastarske izmjere izvršiti preklap zračnog geodetskog snimka i katastra za kvalitetniju podlogu.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekonstrukcije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

Prilikom definiranja načina gradnje definirati poziciju građevina na način da slijede morfologiju starog naselja te prate slojnice terena, a izdužene volumene proporcijom treba uskladiti s matricom postojećih kuća. Također se pri gradnji treba služiti karakterističnim tipološkim obrascima, nizom i stambeno-

gospodarskim sklopom koji čini dvor.

Za dogradnje i nadogradnje postojećih građevina definirati zadržavanje građevnog pravca i pretežite visine gradnje. Suvremeni izričaj je moguć kod slobodnostojeće gradnje dok kod građevina koje se grade kao dvojne ili u nizu one moraju s građevinom na koju se prislanjaju činiti arhitektonsku cjelinu (visina građevine, vijenac, oblikovanje krova, sljeme, građevinski pravac).

U zoni C ne planirati gradnju.

Planom definirati smjernice za sanaciju bespravne gradnje.

Nužna je zelena cezura u neprekinutom širenju građevinskog područja naselja prema zapadu.

Plan bi trebao imati konzervatorsku podlogu i za razinu prostornog plana te definirati obvezu izrade konzervatorske podloge za UPU povijesne cjeline.

UPU 5, 6, 7, i 8 obuhvaćaju veliko proširenje građevinskog područja naslonjenog na povijesnu cjelinu bez cezure, a povećanje uključuje i veliku površinu neuređenog građevinskog područja te je odnos veličine postojećeg i planiranog područja gotovo identičan.

Kroz prostorne planove potrebno je razvijati formiranje javnih prostora (šetnica i/ili parkovni potez uz obalu i sl.).

Potreban je jasniji grafički prikaz zona zaštite povijesne cjeline B i C.

2. KARTOGRAFSKI PRIKAZI

1. Otok Korčula s administrativnim područjima, položajem naselja i kataloškim oznakama

● NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK	
01.A.-1 VELA LUKA	01.A.-5 PUPNAT
01.A.-2 BLATO	01.A.-6 ŽRNOVO
01.A.-3 SMOKVICA	01.A.-7 RAČIŠĆE
01.A.-4 ČARA	01.A.-8 KORČULA
	01.A.-9 LUMBARDA

2. Krajobrazna studija Dubrovačko – neretvanske županije

OPĆI KRAJOBRAZNI TIP / PODRUČJE

OKP donje Neretve

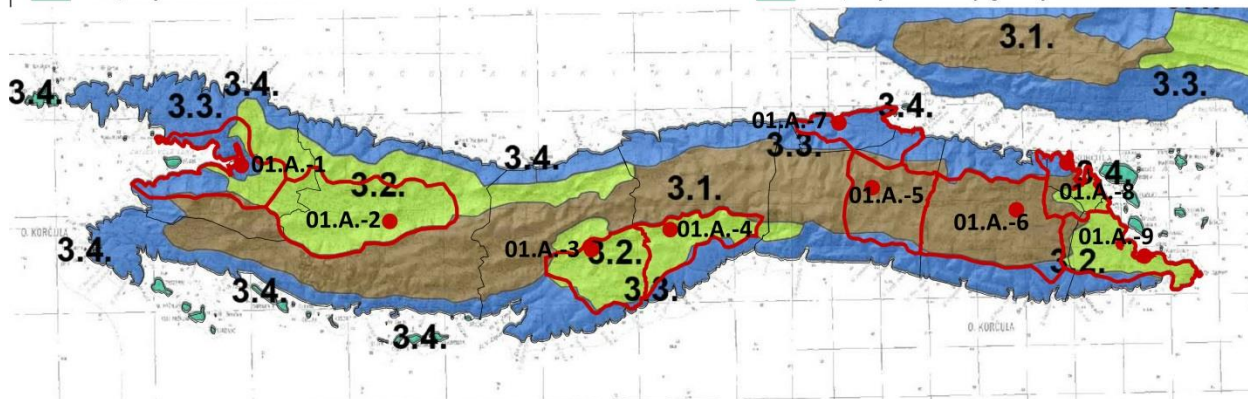
- 1.1., krajobraz brda i zaravni
- 1.2., krajobraz polja i udolina
- 1.3., krajobraz padina priobalja
- 1.4., krajobraz nizine i delte

OKP priobalja južne Dalmacije

- 2.1., krajobraz brda i zaravni priobalja
- 2.2., krajobraz polja i udolina priobalja
- 2.3., krajobraz padina priobalja

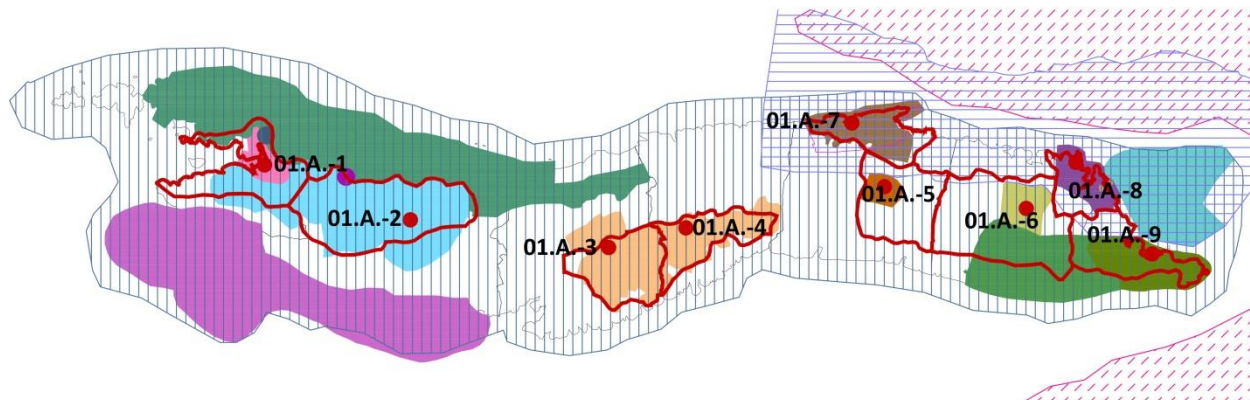
OKP otoka i poluotoka južne Dalmacije

- 3.1., krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
- 3.2., krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
- 3.3., krajobraz padina otoka i poluotoka
- 3.4., krajobraz manjeg otočja

● NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK	
01.A.-1 VELA LUKA	01.A.-5 PUPNAT
01.A.-2 BLATO	01.A.-6 ŽRNOVO
01.A.-3 SMOKVICA	01.A.-7 RAČIŠĆE
01.A.-4 ČARA	01.A.-8 KORČULA
	01.A.-9 LUMBARDA

3. Kulturni krajolici otoka Korčule

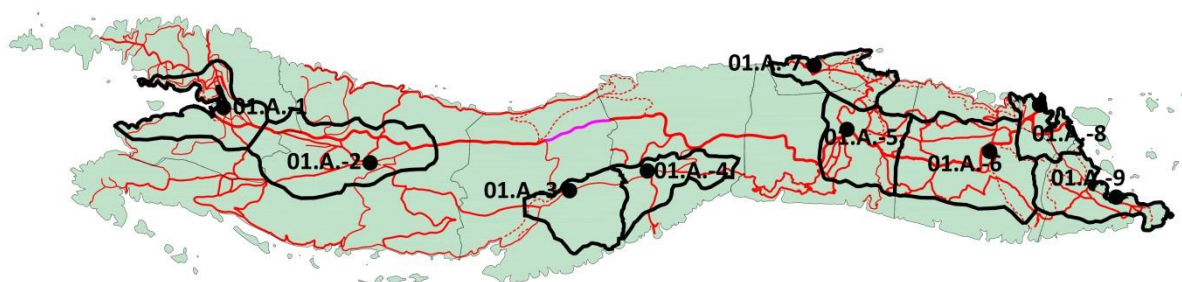

4. Topografija terena

5. Promet

- DRŽAVNA CESTA - POSTOJEĆA
- LOKALNA CESTA - POSTOJEĆA
- LOKALNA CESTA - PLANIRANA
- NERAZVRSTANA CESTA - POSTOJEĆA

- NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK
01.A.-1 VELA LUKA	01.A.-5 PUPNAT
01.A.-2 BLATO	01.A.-6 ŽRNOVO
01.A.-3 SMOKVICA	01.A.-7 RAČIŠĆE
01.A.-4 ČARA	01.A.-8 KORČULA
	01.A.-9 LUMBARDA

6. Popis stanovnika 1900.

- NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK
01.A.-1 VELA LUKA	01.A.-5 PUPNAT
01.A.-2 BLATO	01.A.-6 ŽRNOVO
01.A.-3 SMOKVICA	01.A.-7 RAČIŠĆE
01.A.-4 ČARA	01.A.-8 KORČULA
	01.A.-9 LUMBARDA

7. Popis stanovnika 2021.

- NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK
01.A.-1 VELA LUKA	01.A.-5 PUPNAT
01.A.-2 BLATO	01.A.-6 ŽRNOVO
01.A.-3 SMOKVICA	01.A.-7 RAČIŠĆE
01.A.-4 ČARA	01.A.-8 KORČULA
	01.A.-9 LUMBARDA